

Szobi Napsugár Óvoda és Bölcsőde
Pedagógiai Program

Szob, 2024. szeptember 01.

Óvoda neve:	Szobi Napsugár Óvoda és Bölcsőde
Óvoda címe:	2628 Szob, Szent Imre u. 10.
OM azonosító:	202305
Telefon/ Fax:	06/27- 370-176
Óvoda fenntartója:	Szob Város Önkormányzata
Jogállása:	Önálló jogi személy
Program érvényessége:	Visszavonásig
A programot készítette:	Szobi Napsugár Óvoda és Bölcsőde nevelőtestülete

I. BEVEZETŐ

Pedagógiai Programunkat a 2011.évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről, 229/2012. (VIII.28.) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról 20/2012.(VIII.31.) EMMI Rendelet, a 363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet– az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról 32/2012. ((X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának irányelve kiadásáról – alapján felülvizsgáltuk. A jelenlegi módosítás az intézményi önértékelés miatt vált szükségessé. Programunkban megőrizzük az eddigi gyakorlatunk eredményeit és legjobb tapasztalatait. Nevelőtestületünk minden tagja azonosul az Alapprogramban megfogalmazott alapelvekkel. Pedagógiai Programunk biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek és módszertani szabadságának érvényesülését. Tiszteletben tartja a gyermekek érdekeinek védelmét. A gyermekek harmonikus fejlődése érdekében óvodai nevelésünk a sokszínűsége és a szakmai megújulásra törekszik. Pedagógiai Programunk készítésekor figyelembe vettük a Sajátos Nevelési Igényű gyermekek óvodai nevelésének elveit is.

Tartalomjegyzék

1. Jövőképünk	4
2. Óvodánkról	5
3. Óvodaképünk	6
4. Küldetésnyilatkozatunk	8
5. Gyermekképünk	9
6. Helyi Pedagógiai Program célja és feladatai	10
7. Nevelési Alapelveink	11
8. Óvodai nevelésünk célja, feladatai	11
8.1. Óvodai nevelésünk célja	11
8.2. Óvodai nevelésünk feladatai	12
8.2.1 Egészséges életmód alakítása-egészségfejlesztési program	12
8.2.2. Az érzelmi az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelésnevelés	21
8.2.3. Az anyanyelvi,- az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	24
9. Az óvodai élet megszervezése	27
9.1. Az óvoda személyi feltételei	27
9.2. Az óvoda tárgyi feltételei	29
9.3. A nevelés tervezése és időkeretei	30
10. A kompetencia alapú óvodai nevelés	32
10.1. Három hetet meghaladó projekt	32
10.2. Önálló intézményi innováció	33
10.2.1. Bolygónk a Föld	33
10.2.2. Élményközpontú Pedagógiai módszerek alkalmazása természeti környezetben	34
10.2.3. Börzsönyi Barangoló	34
11. Inkluzív pedagógia, integráció, differenciálás	39
12. Képességfejlesztés	51
13. Az óvodai élet tevékenységformái	61
13.1. Játék	61
13.2. Munka jellegű tevékenységek	62
13.3. Tevékenységekben megvalósuló tanulás	63
14. Fejlesztési területek	65
14.1. Verselés, Mesélés	65
14.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	66
14.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	70
14.4. Mozgás	71
14.5. Külső világ tevékeny megismerése	76
14.5.1. Környezet megismerésére nevelés	76
14.5.2. Matematikai nevelés	79
15. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	80
16. Gyermkeink mérési-értékelési rendszere	81
17. Hagyományok, Ünnepek	83
18. Gyermek és ifjúságvédelem	84
19. Az óvoda kapcsolatai	85
19.1. A család	85
19.2. Az iskola	86
19.3. Az óvoda egyéb kapcsolatai	87
20. Felhasznált irodalom	88
21. Érvényességi rendelkezések	89
22. Legitimációs záradék	90
23. Kötelező minimális eszközzegyzék	91

1. *JÖVŐKÉPÜNK*

A társadalmi és gazdasági környezet gyors változásai nyomán egyre több elvárás fogalmazódik meg az intézményes neveléssel szemben. Úgy gondoljuk, hogy a társadalmi hatásokat az óvoda kevésbé tudja befolyásolni, ezért azokra a nevelési területekre tesszük programunkban a hangsúlyt, melyeken belül úgy érezzük, hogy komplex nevelő hatást tudunk kifejteni a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére. Óvodánk nevelőtestülete tevékenységével, az egyenlő hozzáférés biztosításával és az esélyegyenlőség elvének érvényesítésével enyhíteni igyekszik a társadalmi különbségeket. Az intézményes keretek között folyó nevelésünk legfőbb célja, az élet szeretetére, és annak minél teljesebb megélési képességére nevelni a gyermekeket. Fontosnak tartjuk olyan kompetenciák kialakítását óvodásainknál, amelyek képessé teszik őket arra, hogy megértsék a nemzetközi közösségekben meglévő sokszínűséget és a különbözőséget, miközben megtanulják egyben kezelni is ezeket. Az óvodai tevékenységrendszerünk, szokásaink, ünnepeink lehetővé teszik más kultúrából érkező gyermekek együttnevelését, differenciált személyiségfejlesztését. Értékként kezeljük a gyermekek állampolgársága, anyanyelve közötti különbségeket. A kultúra őrzését, átörökítését emberi jognak tekintjük. A migráns gyermekek óvodai nevelésében támogatjuk és biztosítjuk a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Hiszünk abban, hogy tudunk olyan óvodát teremteni, mely képes a változó és rohanó világban felnövő gyermekek kompetencia alapú nevelésére. Célunk a megszerzett tudás kreatív alkalmazása, a másság elfogadása, a környezete tisztelete, szeretete és gondozása.

Legfőbb érték számunkra továbbra is a gyermek, az ember lesz.

Bízunk abban, hogy óvodánk minden dolgozója elkötelezett lesz a kompetencia alapú nevelés megvalósítására, az élethosszig való tanulásra, az állandó önképzésre.

Célunk alapozó nevelői munkánk által, hogy a gyermekek az elsajátított ismeretek birtokában az Európai Unió tevékeny polgáraivá váljanak.

Mindezek megvalósítása érdekében a családokat még szélesebb körben vonjuk be óvodánk életébe. Egy olyan őszinte, kölcsönös bizalmon alapuló légkörbe, ahol a problémákat minden szülő szívesen felveti, tudva, hogy a megoldásokat közösen keressük meg.

Helyi Pedagógiai Programunk figyelemmel van az európai uniós tagállamok egyik kiemelt célkitűzésére, a tudás alapú társadalom megteremtésére. A tudás alapú társadalom megteremtésének biztosítója az egész életen át tartó tanulás képességeinek elsajátítása, az alapkészségek és kulcskompetenciák megfelelő szintű birtoklása. Az óvodai tanulást táman értelmezzük. Tanulásnak tekintjük a cselekvések döntő többségét. Ennek érdekében, a helyi nevelési program alapcélkitűzéseit megerősítve arra törekszünk, hogy boldog, egészséges lelkű, kiegyensúlyozott, a világ dolgai iránt nyitott, eleven eszű, elevenen mozgó, önállóan kezdeményező kisgyermeket neveljünk, akik reményeink szerint a mai kor társadalmának alkotóképes, fogékony, problémamegoldásra képes, kreatív fiatal, felnőtt tagjaivá válnak.

A tevékenységekben megvalósuló tanulási folyamatban építünk a gyermek aktivitására, kíváncsiságára, érdeklődésére, életkori sajátosságára. Alakítani kívánjuk tudásvágyát, erőfeszítését, kitartását, segítünk abban, hogy a kudarcot is el tudja viselni, a siker reményében újra tudjon kezdeni.

Olyan kompetenciákat alakítunk ki gyermekeinkben, melyek lehetővé teszik, biztosítják a zökkenőmentes átmenetet az iskolai életre. Programunk alapján olyan óvodát szeretnénk, ahol gyermekeink, egészséges, boldog, alkotóképes, kitartó, kudarcűrő, akarattal rendelkező, koncentrációra képes, segítőszándékú emberekké válnak!

2. ÓVODÁNKRÓL

Városunk a Duna-Ipoly torkolatánál, a Börzsöny lábánál terül el csodálatos környezetben. A település lakói elég heterogén összetételűek. Mint határ menti településen a lakosság mozgása az átlagosnál gyakoribb volt. Városunk olyan jó adottságokkal rendelkezik, hogy intézményhálózata a sokoldalú fejlődést biztosítja a gyermekek számára.

Óvodánk, 4 vegyes csoporttal működik. Működésének személyi és tárgyi feltételeit önálló szakmai egységként biztosítjuk. A gyermekekkel kilenc szakképzett óvónő foglalkozik. Munkájukat egy-egy dajka, és egy pedagógiai asszisztens segíti, aki egyben kisgyermeknevelő és gondozó végzettséggel is rendelkezik. A gyermekek gondozása a "Helyi Pedagógiai Program" szerint történik, mely magában foglalja a Kompetencia alapú óvodai nevelés alapelveit is. Az óvónő és a szülő a beszoktatás idejében konzultál a gyermek eddigi szokásairól, a gyermek a szülő jelenlétében ismerkedik az óvónővel.

Az óvónő igyekszik megismerni a gyermek szokásait, fizikai és pszichés állapotát. Folyamatosan segítik a gyermek tanulási folyamatát, próbálkozásait irányítják. A gyermekek nagymozgásának fejlesztésére nagy játékkeret biztosítunk. A gyermekek életkori sajátossága, hogy örömmel gyakorolják a mozgást. Mind a szobában, mind az udvaron lehetőséget adunk a mozgásfejlesztő játékok, a megfelelő játékeszközök használatára. A kisgyermekek számára sok lehetőséget teremtünk a mondókázásra, az óvónővel történő páros játékokra, ringatókra, dúdolókra. Sokszínű zenei élményt igyekszünk biztosítani a gyermekek számára.

Az Óvoda kiemelt feladatának tartja a gyermekek környezettudatos nevelését. Az egészséges és tiszta környezet igényének kialakítását és megőrzését ebben a korban kezdi megtanulni a gyermek. A hagyományörzésben az általános népszokásokat igyekszünk feleleveníteni és életben tartani. Településünkön hagyománya van a néptáncnak, ennek megőrzését és fejlesztését igyekszünk támogatni. Az óvodás gyermek számára a mozgás alapvető szükséglet, a tánc ritmusa az egészséges fejlődés alapja, ezért szorgalmazzuk, hogy a gyermekek vegyenek részt a Danubius együttes előkészítő csoportjának munkájában. Óvodánkban az óvodás gyermekekkel heti egy alkalommal hagyományörző népi gyermekjátékokat játszik az óvónő. Az olvasóvá nevelést szolgálja a könyvtári foglalkozás, amikor óvodásaink ismerkednek a könyvtár használatával, a megfelelő viselkedéssel.

Az iskolai élet előkészítésére az anyanyelvi nevelést összekapcsoljuk, a mozgás-és téri tájékozódás fejlesztésével ezen keresztül alakítjuk kommunikációját, gesztusait, mimikáját. Célkitűzéseink megvalósítását tartjuk a sikeres iskolakezdésnek.

3. **ÓVODAKÉPÜNK**

Olyan óvoda vagyunk, ahova a gyermek könnyen beilleszkedik, ahol a család és a pedagógus kapcsolatára a nevelőtársi viszony jellemző, ahol érték az egyedi.

Intézményünk a családi nevelés kiegészítője, a család igényeihez igazodó, véleményét figyelembevevő, együttnevelő, mely minden esetben a gyermek érdekeit tartja szem előtt, s ebben óvodánk kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.

Óvodánk légköre szeretetteljes, gondoskodó, érzelmi biztonságot adó, óvó-védő, feltétel nélkül elfogadó, hagyományokat ápoló, értékeket közvetítő és teremtő.

Az óvodai élet során nevelésünk elsődleges színtere a játék, melyhez alapvető joga van a gyermeknek. Óvodánk a helyes életritmus kialakításával megteremti a feltételt, a nyugodt, harmonikus személyiségfejlődésre a helyes én-kép, önértékelés, életvitel kialakítására.

Óvodai közösségünket a sokoldalúság, a kompetens működés, kezdeményező-készség, az egységes nevelésfilozófiára való törekvés jellemzi, mely segíti az integrált és differenciált nevelést, a hátrányok leküzdését, a felzárkóztatást és a tehetséggondozást.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermeket emberszámba vegyük, tekintsük partnernek, segítőként álljunk mellette, tiszteljük meg azzal, hogy igyekszünk őt teljes egészében megismerni, megérteni. Fontos szemléletünkben a család, alapnak tekintjük a családi nevelést, nyitottak vagyunk feléjük, ebből adódóan szociális feladatokat is ellátunk.

Óvodánk valamennyi dolgozója vállalja az integrált nevelést. A különböző hátrányokban élő gyermekek felzárkóztatása épp oly fontos feladatunk, mint a tehetséggondozás, de valljuk, hogy minden gyerek más és más. Csoportjainkban biztosítjuk a migráns gyermekek interkulturális integrációját. Munkatársaink megértő, nyitott viselkedést tanúsítanak a más ajkúak nyelve és kultúrája iránt, arra törekszünk, hogy megbecsülésünket, elismerésünket irányukba kifejezzük, átadjuk.

A gyermeket az óvodás évek alatt nevelik, fejlesztik az új társas kapcsolatok, valamint az óvoda minden dolgozója. A felnőttek feltétel nélkül elfogadják, szeretetükkel körülveszik, tetteikben tükröződik, hogy „tisztellek és figyelek rád”.

Fontosnak tartjuk a megértő, empátikus, feltétel nélküli elfogadást, magatartást, ami nem jelenti azt, hogy lemondunk nevelési céljainkról. Pedagógiai munkánkat a szolgálat szintjén értelmezzük. Nevelő munkánk fő tevékenységi célja, hogy a partnerközpontú működést elősegítsük, melyben a gyermeket és szülőt is partnernek tekintjük. A minőségfejlesztés figyelembe vétele során hatékony és eredményes óvodai nevelést valósítunk meg.

Óvodai nevelőmunkánk során a következő értékek szellemében kívánunk dolgozni, s ezeket szeretnénk a gyermekek értékrendjébe beépíteni:

- Egészség
- Életigenlés
- Testi, lelki, szellemi harmónia igénye
- Konstruktív életvezetés
- Pozitív gondolkodás
- Önismeret, önértékelés képessége
- Tolerancia
- Szeretet

- Empátia
- Esélyegyenlőség, differenciálás
- Akarat
- Tudás, élethosszig való tanulás
- Harmónia
- Bizalom
- A magyar nemzeti kultúra hagyományai
- A játék, az érzelmek, az erkölcs meghatározó szerepe
- A gyermeki fejlődés nyomon követésének szükségessége
- Az inkluzív pedagógia cél- és feladatrendszere

Az Alapprogram alapelveinek megfelelően, a kompetencia alapú nevelés módszereivel, eszközeivel is bővítjük nevelési lehetőségeinket. Példaadással, gyakorlatra orientált pedagógiával, tevékenység központúsággal, élethelyzetből adódó munkavégzéssel nevelünk. Az óvodai élet tevékenységei együttesen fejtik ki nevelő hatásukat, valamennyi képességet komplexen kívánunk fejleszteni. A gyermek határtalan képességeinek kiteljesítése, hátrányainak figyelembe vétele, a család és a pedagógusok együttes nevelésével lehetséges. Az együttnevelés hatékonysága érdekében fontosnak tartjuk a szülő-pedagógus egységes nevelési elveken alapuló együttműködését. Értelmezésünkben a szokásrend kialakítása, az azokhoz való alkalmazkodás az óvodai erkölcsi nevelés alapja, egyfajta szocializációs folyamat eredménye. A nevelés folyamatában a játékot olyan lehetőségnek tekintjük, melynek tudatos fejlesztése, a játék tartamának gazdagítása céljainknak megfelelően formálja a gyermekek személyiségét. (Testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését.) A gyermekek folyamatos megismerése, másképpen kifejezve a fejlődés nyomon követése adja meg a fejlesztés talaját, azt a bázist, ahonnan folytathatjuk további teendőinket. Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelésünket, kiemelt jelentősége van, mert a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek is a tartalmát képezi. Legfontosabb feladatunk az egyénre szabott fejlődés lehetőségének biztosítása, testi és szellemi téren egyaránt. Pedagógiai alapelvünk a hit a gyermek fejlődésében, a gyermek jelzéseire fordított komoly figyelem. Legfőbb alapelvünk, hogy az óvodában olyan bizalommal és törődéssel teli légkört kell teremtenünk, amiben minden gyermek elfogadja segítő, bátorító közeledésünket, szívesen részt vesz az általunk felkínált tevékenységekben és ez által érése gazdagabbá, színesebbé, folyamatosabbá és biztonságosabbá válik. Nevelőmunkánkban kerüljük a sztereotipizálást, a klisé képek kialakítását. Értelmezésünkben, óvodáskorban a nemi identitás megalapozása az életkori sajátosságokból adódóan néhány általános jellemző közvetítésére épül, mely alapján a nembeli különbözőségekből fakadó sajátos értékek megőrzése mellett például: a fiúk előzékenységére a nőkkel szemben, nehéz fizikai munka átvételére, ugyanakkor a hagyományosan női szerepeknek tartott gondoskodás, természetességére neveljük gyermekeinket. Nemi identitás fejlődésének elősegítése (a fiúk óvó-védő késztetéseiből, a csoporton belüli társas pozíciók elfoglalásából adódó harcias szellemű játékainak elfogadása ésszerű határokkal, a lányok anyáskodó, gondoskodó, aktívan kommunikáló hajlamainak támogatása). A tradicionális nemi szerepektől való eltérés, az egyéni különbözőségek, motivációk tisztelete (babázó kisfiú, autózó kislány természetessége).

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

4. **KÜLDETÉSNYILATKOZATUNK**

Olyan közösség vagyunk, mely befogadó és nyitott az integrált nevelésre. Valljuk az élethosszig tartó tanulás fontosságát, az önképzést. Szeretet és tisztelet vezérli nevelőmunkánkat és kapcsolatainkat, mely összehangolt és rendkívül tudatos. Nyitottak vagyunk az újra, az innovációra.

Az óvodánkba kerülő gyermekek személyiségének kibontakoztatását elősegítjük. Az őket körülvevő személyi és tárgyi feltételeket biztosítjuk. Az SNI gyermekeket integráljuk, hátrányuk kompenzálása olyan nevelési módszerek segítségével történik, mely figyelembe veszi a gyermek:

- egyéni szükségleteit,
- fejlődési ütemét,
- az értelmi, érzelmi és szociális képességeit.

Tudjuk, nevelőmunkánk eredményessége és a gyermekek érdeke megkívánja, hogy a családi nevelés kiegészítő szerepét felvállaljuk. A szülők legfontosabb partnereink a nevelésben, ezért bevonjuk őket a nevelő munkánkba, sokszínű programmal segítve az együttműködés elfogadását.

Mindennapi munkánkban előtérbe kerül az egészségmegőrzés, a prevenció, az egészséges életmódra szoktatás, az egészséget befolyásoló feltételek megteremtése és azok fontosságának hangsúlyozása. Céljaink elérése érdekében igénybe vesszük szakemberek segítő tevékenységét. Óvodánkban a nevelőmunkánkat összehangoltan:

- a partnerközpontúságnak megfelelően, a partnereink igényeit figyelembe véve,
- a szakmai önállóságnak megfelelően,
- az etnikai kisebbség nevelési irányelveit figyelembe véve,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését szabályozó törvényeknek megfelelően látjuk el.

Valljuk, hogy óvodáskorban a játék a legfontosabb tevékenység, ezért a tevékenységek során annak prioritását hangsúlyozzuk.

Céljaink megvalósításának garanciáját abban látjuk, hogy belső ellenőrzési, értékelési rendszerünket kiépítjük, működtetjük.

5. **GYERMEKKÉPÜNK**

A gyermeket fejlődő személyiségnek tekintjük, akinek testi- lelki szükségletei kielégítésében odafigyelő, segítő partnerei, társai, támaszai vagyunk. Óvodánkban támogatjuk, segítjük a gyermeki ÉN kibontakozását, kompetenciáinak növelését, a gyermek tevékenységeinek elismerésével és pozitív megerősítésével reális önértékelését alapozzuk. Programunk az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Megteremtjük számukra a személyi és tárgyi feltételeket, az egyenlő hozzáférést, hogy személyiségük szabadon kibontakozhasson. Az óvodáskor a legszenzitívebb időszak a különbözőségek elfogadásában. Az inkluzív, a játék elsődlegességét, az élmények feldolgozását támogató környezetben felnövő gyermek maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé, segítővé válik. Így nevelésünk eredményeképp az óvodáskor végére a gyermek a különbözőségekkel természetes módon együtt él, korának megfelelő mértékben empátikus, szolidáris játszótárs, csoporttárs.

Mindannyian azért dolgozunk, hogy az óvodából kilépő gyermekek harmonikus személyiséggé váljanak, óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszünk, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. Olyanná igyekszünk őket nevelni, akik érdeklődnek a környezetük és a világ dolgai iránt. Felfedeztetjük velük a szépet, a jót, az igazat. Úgy irányítjuk tevékenységeiket, hogy közben figyeljenek egymásra, segítsenek a rászorulóknak. Problémamegoldó gondolkodásra serkentjük őket. El kívánjuk érni, hogy életkoruknak és adottságaiknak megfelelő módon, önállóan végezzék feladataikat, érzelmileg gazdagok, környezetükben jól tájékozódó, nyitott, érdeklődő, önmagát értékelni tudó, másokat elfogadni képes, együttműködő gyermekekké váljanak.

Célunk, hogy testben, lélekben és szellemileg egészséges, boldog kiegyensúlyozott, szociálisan érett, az iskolában „sikeressé” váló gyermekek hagyják el intézményünket. Olyan gyermekeket kívánunk nevelni, hogy felnőttként sikeresek, boldogok legyenek és érték, legyen számukra:

- az önmegvalósítás öröme,
- az ősök és a másik ember tisztelete,
- a kulturált magatartás szokásainak betartása,
- a természet szeretete, a környezetvédelem, a fenntartható fejlődés elősegítése,
- a szép magyar beszéd művelése, önkifejezés elsajátítása,
- az önművelés folyamatossága,
- a szabad véleménynyilvánítás,
- az érzelmi intelligencia jellemző személyiségvonása,
- az egészséges életmód,
- a másság tisztelete, elfogadása
- az emberi jogok tiszteletben tartása,
- a játék öröme egyedül és a családdal együtt egyaránt.

6. HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM CÉLJA ÉS FELADATA

Pedagógiai programunkban a gyermeki személyiséget úgy definiáljuk, mint egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény aktivitását. Felfogásunk szerint a gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, a belsőfejlődés - az érés - sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Óvodánkban a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszünk, tudatosan tervezett nevelési helyzetek megteremtésével. Az óvodai nevelési programunkban a 2,5-7 éves korú gyermekek szociális életre nevelését minden későbbi fejlődés alapjaként kezeljük. A pedagógiai célok és feladatok centrumába az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítjuk, azaz a kooperációra és kommunikációra kívánjuk képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket.

Óvodánk nem csupán kiegészítő szerepet játszik az elsődleges szocializáció folyamatában, hanem arányos fejlesztését, magasabb színvonalra emelését is vállalja, azaz kiegészíti, felerősíti a szociális tanulást.

Nevelési felfogásunk szerint, a nevelés, a társadalom számára szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése. Az óvodai nevelésünk célja a 2,5-7 éves gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magában foglalja a teljes gyermeki személyiség fejlesztését és az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

Nevelőprogramunkban valljuk, hogy az életre való felkészítés csak a tevékeny életre alapozott nevelőmunka útján valósítható meg.

Programunk nevelés filozófiája szerint a gyermek fejlődő személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs szint, amely a kisgyermeket formálja. Óvodánk nem csupán a spontán szocializációnak, hanem a pedagógiailag determinált szocializációnak a színtere, ahol az elemi kooperációs és kommunikációs formák tudatos kibontakoztatása folyik. Pedagógiai programunk szerint a gyermek egyéni igényeit megértéssel fogadjuk és kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítására törekszünk. Az egészséges gyermeki személyiségfejlődés érdekében alkalmazott értékelési módszereink pozitív irányú változást eredményeznek. A gyermekek számára adott visszajelzések rendszeresek, egyértelműek, tárgyilagosak. Olyan atmoszférát szeretnénk létrehozni, amely sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket tesz lehetővé, hozzájárulhat a gyermek boldog alaphangulatának kifejlődéséhez és ezzel együtt a másik megértéséhez.

Azokra a gyerekekre, akik viselkedési nehézségekkel és zavarokkal küzdenek (agresszivitás, gátlás), különösen sok figyelmet fordítunk.

A fejlesztés folyamata óvodánkban csak azután kezdődik, mikor a gyermek beilleszkedett a csoportba, jól érzi magát, alapvetően derűs, vidám légkör veszi körül és megismerkedett a felnőttekkel és a gyerekekkel.

7. *NEVELÉSI ALAPELVEINK*

- A gyermeki jogok tiszteletben tartása
- A játék, mint elemi pszichikus szükséglet, nevelői munkánk meghatározó tevékenysége
- A közösségért való tevékenykedés elsődleges érték számunkra
- A komplexitás elve nevelői munkánkban meghatározó
- Az ismeretszerzés tapasztalati úton történik
- Az anyanyelvi nevelés kiemelt szerepet tölt be nevelői munkánkban
- A sajátos nevelési igényű gyermek jogainak tiszteletben tartása
- Érzelmi biztonság megteremtése
- Szokás, szabályrendszer kialakítása
- A megfelelő életvitel, egészséges életmódra való nevelés
- Környezettudatos viselkedés meglapozása
- Családokkal való együttnevelésre törekvés

8. *ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA, FELADATA*

8. 1. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA

Programunk természetesnek veszi a gyerekek közötti különbségeket, különös tekintettel van az én fejlődésre, a hátrányok leküzdésére, a tehetség kibontakoztatására, az esélyegyenlőség biztosítására, az óvoda-iskola közötti átmenet segítésére. Integrált nevelés keretében biztosítjuk a többi gyerekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelését, valamint a beilleszkedési-, a magatartási nehézségekkel küzdő, a hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztését. Nevelésünk célja: a gyerekek harmonikus személyiségfejlődésének elősegítése, az egészséges életmód kialakítása, az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása, az anyanyelvi,- értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása sokféle tevékenységi lehetőség biztosításával, a gyerekek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlődési üteméhez, igényeihez, szükségleteihez igazodva.

Célunk olyan gyerekek nevelése, akik én erősek, pozitív énképpel, önbizalommal rendelkeznek, elfogadóak, megegyezésre képesek, együttműködési, probléma megoldási képességük fejlett, kommunikációjuk nyílt, viselkedésük természetes, helyzethez adekvát, önfegyelmük fejlett, érdeklődésük széleskörű belső motiváltságuk fejlett, önállóak, aktívan tevékenykedők, pozitív a viszonyuk a személyekhez, élőlényekhez, tárgyakhoz, tevékenységekhez, normákhoz, értékekhez, a másságot tiszteletben tartják.

Célunk a gyermekből egészséges lelkű, teljesítményre képes, szeretet adni és kapni tudó, az emberi élet értékeit felismerő és azok szerint élő felnőttet nevelni. Ennek eredményessége érdekében, minden esetben az adott nevelési helyzetnek megfelelő ellenőrzési, értékelési módszereket alkalmazzuk.

Érzelmi biztonságot nyújtani, mind a testi, mind az értelmi, mind a közösségi fejlődés terén. A korrekció és kompenzáció biztosítása a szocializáció hiányainak pótlása.

8. 2. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI

A gyerekeknek egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak, a nevelés feladata ennek kielégítése. A testi szükségletek kulturált kielégítése elsődleges, melyre az egyéni igények maximális tiszteletbetartásával kell lehetőséget adni és szükség szerint segítséget nyújtani, míg a gyerek erre önállóan nem képes.

A gyerekek védelem- és biztonságigényét az óvónő állandó jelenlétével, gyerekre figyelésével, megszólíthatóságával, meleg, barátságos légkör teremtésével elégíti ki. A mozgás, cselekvés, játék a gyerekek számára szükséglet és létforma. Ennek megfelelően erre hosszú időt és optimális feltételeket /tér, eszköz, korlátozás- mentes légkör / kell biztosítani. A beszéd, mese, képzelődés szükségletével kapcsolatos feladat, a gyerekeket beszédre ösztönző, kötetlen légkör megteremtése. Az óvónő hallgassa meg a gyerekeket, és mindennap mondjon mesét. A társak iránti igény az egyéni fejlődéstől függően 4,5-5 éves korban jelentkezik. Tartsuk tiszteletben a gyerek társválasztását minden szituációban.

A gyermeki kíváncsiságra alapozott, tágran értelmezett tanulási igény kielégítése és fenntartása a sokféle tevékenységben adódó problémahelyzetek, kereső-kutató próbálkozások lehetőségének biztosítása által történik.

Feladatunk a gyermek középpontba helyezése, az óvodai nevelés funkciójának kiteljesedése, programunk eredményes megvalósítása. A gyermek egyéni fejlődését követni tudó nevelői munka megteremtése.

A megfelelő kompetenciák kialakítása óvodapedagógusok, fejlesztőpedagógus és logopédus összehangolt szakmai munkája által.

Nevelési céljainkat a gyermek testi-lelki-szellemi szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével, a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva valósítjuk meg. Az óvodai nevelés általános feladatain keresztül jutunk el a célok megvalósításához. Ezek a következők:

- A gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.
- Az egészséges életmód alakítása.
- Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása.
- Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, és nevelés megvalósítása.

8. 2. 1. **Egészséges életmód alakítása-egészségfejlesztési program**

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Feladatok

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;

- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- heti egy alkalommal a tanköteles korú gyermekek vízhez szoktatása és úszás oktatása a helyi tanuszodában
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

Az óvodapedagógus, az óvodai felvételi után készítsen a gyermekekről anamnézist, ezzel elindítja az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezze a hangsúlyt, a testi szükségletek, kielégítése határozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységvégzéshez szükséges. A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul. Ezért folyamatos megfigyeléssel, testsúly, testmagasság, láb-kéz stb. összehasonlító mérésekkel segítse az egyéni sajátosságok feltárását.

Gyermektükör

Az anamnézis felvétele óvodába járás előtt, a gyermekek képességeinek, tulajdonságainak diagnosztikája befogadás végére, az egyéni fejlesztési tervek, s azok értékelése félévenként történik (fogadóórák alkalmával, a kedves szülőkkel megbeszélve, melyet aláírásukkal igazolnak). Az anamnézist, a gyermekek fejlettségi szintjének regisztrálását, érdemes elvégezni a befogadás befejezésére, hogy tervezni lehessen az egyéni fejlesztéseket.

A gyermekek gondozásának záloga az óvodapedagógus és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel közelednek hozzájuk, és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett ismerhetők meg a gyermekek igényei, családból hozott szokásai. Az óvodapedagógus a fokozatosság betartásával törekedjen arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségletüket. Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés

szervezettségét az óvodába lépés pillanatától biztosítsa az óvodapedagógus. A befogadás ideje alatt minden gyermekkel együtt végezze a teendőket, hogy megtanulhassák a fogásokat, testápolási szokások sorrendjét. Az óvoda nevelőtestületi szinten kidolgozott egységes egészségügyi szokásrendszerrel rendelkezik. Az egy csoportban dolgozó óvodapedagógusok a dajkák bevonásával állapotodjanak meg a szükségleteket kielégítő szokások pontos menetében az azonos gyakoroltatás érdekében. A fejlődés egyik feltétele a táplálkozás, mely az elhasznált energiát pótolja és a további testépítést, biztosítja. A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük 3/4-ed részét az óvodában kapják, ezért az óvoda a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű, legyen. Az étkezési szokásokat az óvodapedagógus úgy alakítsa ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezeten, lehetőleg a folyamatosság módszerével éljen.

Egészséges táplálkozás

Alapelvek:

Az egészségfejlesztési program az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja. Az óvodás gyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása. Az óvodai étkeztetés napjainkban - minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend-összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kultúráltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik. A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania. Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

1. kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
2. gyümölcs, zöldség,
3. hús, hal, tojás,
4. tej és tejtermék,
5. olaj, margarin, vaj, zsír.

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításáért:

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket. Fokozottan ügyel a táplálék érzékeny gyermekek diétájára.
- Szervezzenek az óvónők a szülőkkel, támogatókkal közösen hetenként egy-két gyümölcs- és zöldség-napot.
- Adjanak tanácsot, hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki. Kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat. Töröljék étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólaféléket, a kekszet, a ropit, a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartamú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi (bőr nélkül), barna kenyér.
- Óvodai napirend keretében ismertessék meg az óvónők a gyermekeket új ízekkel, addig

ismeretlen étel-és italfélelégekkel. Tegyük az étkezést örömtelivé, teremtsenek jó hangulatot az ételek elfogyasztásához.

- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében kapcsoljanak be a napi programba alternatív egészségfejlesztő programot, teremtsenek játékos alkalmat arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. salátakészítés, tízórai összeállítás).
- A foglalkozások során kerüljön lebonyolításra az egészséges táplálkozást népszerűsítő foglalkozás.
- Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot a foglalkozásoknak. Így a gyerekek zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóbbá a gyermekek részére az óvó nénik. A legvonzóbbak a kóstolók, mely alkalmakra készítünk zöldségből, és gyümölcsből salátát. Teljes kiőrlésű liszt és barna cukor felhasználásával süteményt.
- Tejtermékekkel kapcsolatos foglalkozást is tartanak az óvónők, a boltokban kapható minden féle tejterméket vásárolnak a gyerekek és kóstolják végig az óvodában a kínálatot. Beszélgetnek a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.

A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával fogadják el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék a gyermekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására. Biztosítsák, hogy a nap bármely szakában ihassanak.

A testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Az óvodapedagógus a gyermekek ápolása közben teremtsen interakciót, hogy a gyermek kívánsága, kérése alapján tudjon segíteni. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvodai és a családi szokások, összehangolása segít az azonos elvek betartásában. Különös gonddal védje a gyermekek érzékszerveit.

A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC-használathoz a felnőttek teremtsék meg a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhesék ezeket a teendőket.

A környezetvédelméhez és megővéséhez kapcsolódó szokások kialakítására fokozott figyelmet fordítunk.

- nyomógombos csapokat használunk, a víztakarékos működés érdekében
- folyékony szappan használata
- levegő minősége a csoportszobában
- közvetlen környezetünk tisztán tartása (csoportszoba, udvar).

Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket, ezért az óvodapedagógus hasson a szülőkre, hogy többretegűen öltöztessék gyermekeiket. Ennek kialakításában a szülők lehetnek a partnerek, akiket fontos meggyőzni a praktikus, ízléses öltözködés előnyéről. (nyáron kalap és fényvédőkrém használata)

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. A gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakorolják a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését. A rövid ideig tartó, szervezett séták is hozzájárulnak a gyermekek mozgásszükségletének kielégítéséhez.

A gyermekek alvásigényének egy részét az óvoda elégíti ki. Az alváshoz tiszta levegőre van szükség, ezért lefekvés előtt alapos szellőztetéssel teremtsük meg a feltételeket. A nyugodt pihenés feltétele a csend, bizonyos bezártság. Elalvás előtti mesélés, és az azt követő altatók dúdolása kondicionáló reflexként hat. Ha lehet, minden alkalommal éljék át az altató hatására

kialakult szendergés állapotát.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve gondozza a felnőtt mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek, ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését a gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törülköző használatával igyekezzenek gátolni.

Három-négy éves gyermekeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bevizelnek. Ennek oka általában pszichés eredetű, ezért a leszoktató eljárások zömmel eredménytelenek. A felnőttek óvakodjanak a gyermekek megszégyenítésétől. Csakis a tapintatos, szeretetteljes bánásmód és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okokat.

Mindennapos testnevelés, testmozgás:

A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a prevenciós fejlesztő tornák, a mozgási igény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható. A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, hogy mindennap, edzési lehetőséget biztosítunk számukra. Erre legtöbb alkalmat a szabadban tartózkodás biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Ezért mindennap - ha lehet kétszer is - tartózkodjanak a szabadban.

Mozgásszükségletük kielégítése érdekében az óvodapedagógus szervezzen napi kocogó-futó lehetőségeket. A felnőttekkel végzett rendszeres kocogások, futások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, állóképességet. Edzési lehetőség a téli időszakban szánkózás, csúszkálás.

A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása

Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A gazdag tárgyi környezet, ha megfelel az egészségügyi előírásoknak és esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, jó alapot ad az óvodai nevelőmunkához.

Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere az óvodaudvar. Az udvar akkor tölti be funkcióját, ha a gyermekek szinte egész napjukat kinn tölthetik. Az udvaron legyen árnyékos és napos játszó rész, Legyen füves, homokos, betonozott rész is. A mozgásfejlesztő eszközök különböző típusú mozgásokhoz adnak lehetőséget. Az óvoda rendelkezzen homokozóval. A labdás játékokhoz megfelelő nagyságú terület álljon a gyermekek rendelkezésére. Az udvaron a gyermekeknek legyen biztosítva a higiénikus tárolással elkészített ivóvíz.

Az óvoda épületét a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósításának figyelembevételével az óvodapedagógusok esztétikusan rendezzék be.

A több funkciót betöltő csoportszobát tegyék alkalmassá a játékokra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele az ízlésközvetítés miatt, valamint a gyermekek jó közérzetének biztosítása miatt is fontos. A természetes világítás felhasználása céljából az ablakot hagyjuk szabadon, csak olyan függönyt használjunk, ami nem veszi el a fényt. A mozgásos tevékenységeket mindig

nyitott ablaknál végezzék a gyermekek. Fűtés idején a száraz levegő enyhítésére párologtató szükséges. Erős napsütés ellen a csoportszobát világos függönnyel vagy napellenző használatával védjük.

Az óvodapedagógus a többféle játéktevékenységhez alakítson ki elkülönített csoportszoba részeket. Alakítson ki mesesarkot, ami a személyes perceknek, napi mesélésnek, drámajátékoknak a színtere. Legyen olyan sarok vagy csoportszoba rész, ahol a gyermekek összegyűjthetik a séták alkalmával talált 'kincseket'.

Az öltözők berendezése, világítása, fűtése, szellőzőtsége biztosítson minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. Minden gyermeknek van külön ruha- és cipőtartó szekrénye vagy polca. Az öltözőben a szülők részére van egy esztétikus hirdetőtábla, ahol tájékoztatást kapnak a csoportot érintő eseményekről, programokról, aktualitásokról. A mosdóban megfelelő méretű eszközök segítsék a szükségletek kielégítését. Minden gyermeknek legyen elkülönített fogmosó felszerelése, törülközője, fésűje.

Személyi higiéné

Óvodapedagógus feladatai:

Tisztálkodás

A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiénéjét a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: műszálas anyagok kerülése, váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő cipők biztosítása, lógó alkatrészektől távolítás.

Pihenés

Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban). A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal. Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja. Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, minden páros hét péntekén, és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.

Egészséges, tiszta, biztonságos környezet megteremtése higiéniai szabályok kialakítása.

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiéniai szabályok betartatása a gyermekkel. A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sőt felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira, kirándulásra szülői segítséget kérhet. A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az óvoda fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével. A Pedagógiai Szakszolgálat logopédusával konzultál, aki hetente tart foglalkozásokat. A nevelési év elején a logopédus felméri az iskolába készülő tanköteles korú beszédhibás gyermekeket, s az órarendjében a fejlesztő foglalkozásokat megtervezi. A Pedagógiai Szakszolgálat pszichológusával, egyéb szakemberével kapcsolatot tart, aki évi rendszerességgel megvizsgálja a fejlődésben akadályoztatott gyermekeket, javaslatot ad az egyéni bánásmódra és a fejlesztésre, valamint speciális pszichológiai terápiára fogadja őket. Az óvodapedagógus a javaslatokat beépíti az egyéni fejlesztő munkába.

Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése.

Alapelvek:

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Ezért az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

Szabad beszélgetések, mesélés. A dohányzást megelőző magatartásra nevelésnek is egyik eszköze az olyan mese, amely az állatvilághoz, a növények életéhez vagy a gyermeki élethez kapcsolja a nem-dohányzó magatartás szépségeit. Olyan meséről lehet szó, amelyekben a helyes magatartás "pozitív" élményei jelennek meg.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

Alapelvek

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésakor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben. Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet, vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek, szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet.

Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog- és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk. A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és a fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység az agresszor szükségleteinek kielégítését, vagy megelégedettségét szolgálja. Ez magában foglalhatja, de nem feltétlenül korlátozódik egy gyermek kényszerítése, vagy kizsákmányolása bármilyen törvénytelen szexuális aktivitásra, a gyermek kizsákmányolása gyermekprostitúció, vagy más jogellenes szexuális aktivitás formájában, - a gyermek felhasználása és kizsákmányolása pornográf anyagok, videó felvételek, vagy előadások, megnyilvánulások formájában.

Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt. A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, nevelése. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek, fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

- Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását a gyermekjóléti szolgálat segíti.
- A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor írásban tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezletekre megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések kivédését.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból. Készség szinten használják a kanalat, villát, kést.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Teljesen önállóan öltöznek.
- A ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket önállóan befűzik, bekötik.
- A ruhájukat esztétikusan, összehajtva a polcukra helyezik.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- Ügyelnek saját külsőjükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.

Mindent megteszünk óvodánkba járó gyermekek egészségének megőrzése és betegségek megelőzése érdekében.

8. 2. 2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

A nevelés célja: kiegyensúlyozott, önbizalommal rendelkező gyerekek nevelése, azoknak a képességeknek, tulajdonságoknak a fejlődését elősegítve, amelyek alkalmassá teszi őket, hogy én érvényesítési törekvéseiket összehangolják a közösségi élet normáival. A gyermekek szociális érzékenységének, érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességének megalapozása. A mások iránti, tisztelet, megbecsülés, tolerancia fejlesztése.

Feladatok:

Befogadó, biztonságot nyújtó, otthonos, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése, a gyerekek megnyerésén alapuló óvodai befogadás megvalósítása, pozitív személyes kapcsolatok kialakulásának elősegítése /óvónő-gyermek, gyermek-gyermek gyermek-dajka/, kapcsolatot a pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be. Óvodánk egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező önérvényesítő törekvéseinek. Segíteni a gyermekek érzelmi és kommunikációs intelligenciájának fejlődését, a közösségi élet szokásainak kialakítása, eltérő életmód, kultúra, szokásrendszer kölcsönös elfogadása. Az óvodánk lehetőséget teremt arra, hogy a gyermek kielégítthesse természetes társas szükségleteit, illetve nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy gyermekeink alkalmassá váljanak a különbségek elfogadására, tiszteletére. Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Célunk, hogy óvodánk nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

Feladatunk az érzelmi biztonság nyújtása, a gyerekek önállósági és öntevékenységi vágyának segítése, pozitív magatartási modellek megmutatása, erkölcsi, érzelmi, akarat tulajdonságok, szociális képességek és készségek, attitűdök, mint (együttműködés, önállóság, segítőkészség, önkifejezés, önérvényesítés, önfegyelem, kitartás, akarat, feladat és szabálytudat, önzetlenség, figyelmesség, együttérzés...) fejlesztése, szokás és normarendszer megalapozása. A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. A szépre, a jóra való nyitottság és képesség növelése, a szűkebb, tágabb környezet megismerésének, a szülőföldhöz való ragaszkodásnak, kötődésnek segítése.

Szakemberekkel, családokkal tudatosabb és célirányosabb kapcsolatrendszer kialakítása és működtetése az inkluzív (befogadó) pedagógia megvalósítása jegyében.

Óvodai életünk szervezésekor segítjük a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmeinek, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, valamint a szokás- és normarendszerének megalapozását.

A gyermek nyitottságára építve az óvodánk segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

A befogadó, biztonságot nyújtó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtésében az óvodai környezet, a felnőttek külső megjelenésén kívül, az óvónő /a felnőttek / személyiségének van a legnagyobb szerepe. A csalogató óvodai környezet világos, színes, játékos, barátságos. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelését speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, közreműködésével oldjuk meg.

A gyerekeket riasztó hangok /hangos felnőtt beszéd, erős zajok / kiküszöbölése minden óvodában dolgozó felnőtt feladata. A felnőttek viselkedésében legyen természetes a halk beszéd, a lassú, nyugodt mozgás, a puha eszközhasználat. Minden felnőtt gyerekek felé forduló legyen, udvarias, kedves, segítőkész. A gyermeki én tisztelete kell, hogy érvényesüljön a felnőttek megnyilvánulásaiban. Az otthonosság alakításához tartozik, hogy a gyerekek saját eszközeinek külön helye van.

A csoportban a gyerekek szabadon mozoghatnak, tevékenységeiket belső motiváltságuk alapján választhatják. Az óvónő a gyerekek önállóságát, kompetenciáját támogatja, a tehedet, képes vagy rá biztató reagálásaival. Az óvónő állandó jelenlétével, gyerekek felé való nyitottságával, segítőkészségével biztonságot nyújt.

A gyerekek megnyerésén alapuló óvodai befogadás megvalósításának sikerességében az előkészítésnek nagy szerepe van. Az óvónők a nagyobb gyerekeket felkészítik, hogy örömmel, tapintattal, segítőkészen fogadják a kicsiket. Az első élmények meghatározhatják a kisgyermek óvodához való viszonyát. Törekedni kell, hogy ezek minél kellemesebbek legyenek. Rendkívül fontos, hogy az óvodakezdés gyerekek, szülőknek egyaránt örömmel várt esemény legyen.

Az óvodai befogadás időszakában a gyerekek szakaszosan érkeznek, így több lehetőség van az ismerkedésre, a személyes kapcsolat alakítására. Az óvónő érezze át, hogy a szülőtől való elválás a gyerek számára nagyon nehéz, megkönnyítése empátiát, türelmet, gyöngédséget kíván. A beilleszkedést segítheti, ha a gyerekek a szülőkkel együtt töltik az első napokat az óvodában és csak folyamatosan növelik az óvodában tartózkodás idejét. Az óvodás testvér és a saját tárgy, játék is kedvezően hat a gyerekek biztonságérzetének alakulására.

A gyerekek testközelség illetve távolság igényét minden felnőttnek tiszteletben kell tartania.

A gyerekek folyamatosan ismerkednek a csoport szokásaival, ezek elfogadásához az egyénileg szükséges időt meg kell adni. Semmi nem erőltethető.

A pozitív személyes kapcsolatok kialakulásának elősegítését a jó óvónő-gyerek kapcsolat alapozhatja meg. Az óvónő-gyerek kapcsolat a mindennapi szituációk személyes perceiben alakulnak elsősorban. Az óvónő kerüljön minden gyerekkel legalább rövid időre csak velem szituációba.

Az életkori sajátosságok közül figyelembe kell venni, hogy a gyerek érzelem vezérelt, én fejlődésének sajátossága az én központúság, felnőtthez való ragaszkodása erős, társ iránti igénye csak 4,5-5 éves korban alakul ki.

Segíti az óvónő-gyerek kapcsolat pozitív alakulását a személyes beszélgetés, a testközelség és az együttjátszás igényének kielégítése. Az óvónő ismerje meg a gyerekek egyéni jellemzőit, fogadja el különbözőségüket, értse meg őket, bízson bennük, tartsa tiszteletben

döntéseiket. Az óvónő modell a társas viselkedés szempontjából. A gyerekek társas kapcsolatai a tevékenységek közben alakulnak, fejlődik egymáshoz való viszonyuk /szimpátia, barátság /, együttműködésük és sok közös élményben van részük. A társas együttműködés során alkalom van az egymáshoz viszonyításra, az én határok megtapasztalására. Mindez jelentősen hozzájárul az énkép alakulásához. A társ bemérési pont, az önismeretet és az önértékelést segíti. A társas együttlét szituációiban tanulják meg az egymás felé fordulást, a másság elfogadását, a segítséget, a szeretetet. Az óvónő minden helyzetben erősítse a gyerek barát választását.

A gyerekek érzelmi és kommunikációs intelligenciájának fejlődését akkor segítheti az óvónő eredményesen, ha sokféle életteli, természetes kapcsolatteremtés alakul a csoportban, melyben a gyerekek önállóan, vagy együttműködve, de kényszer nélkül vesznek részt.

Az óvónő tartsa tiszteletben a gyerek érzelmeit, ezeket nem elfojtani kell, hanem megtanítani, hogyan kontrollálhatja indulatait. A csendes, nyugodt, érthető óvónői viselkedés jó mintát nyújt.

A mindennapok természetes szituációiban és az óvónő által kezdeményezett kommunikációs játékok során fejlődik a gyermek érzelmefelismerő és kifejezőképessége, tapasztalatot szerez saját és mások érzelmeinek hatásáról.

A migráns gyermekek nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét. Nyitottságunkkal, megértő viselkedésünkkel fejezzük ki irányukba a megbecsülésünket, kultúrájuk iránti tiszteletünket.

A családdal való kapcsolatunkban fontosnak tartjuk a különböző gondolkodásmódok értékeinek elfogadását, a közös gondolkodás, véleménycsere eredményeként a programmal összeegyeztethető plurális értékek beépítését az óvoda normarendszerébe.

Feladatunk a tudatosabb odafigyelés a nemi identitás támogatására, a tradicionális nemi szerepek határainak tágítására, és a sztereotípiák merevségének oldására.

Az óvónő kommunikációs intelligenciájának mutatói a jó beszéd példát adó /artikuláció /, választékos beszéd és a hitelesség /metakommunikáció /. Az óvónő legnehezebb feladata, hogy az én tudat, én érvényesítés és a szociális érzékenység alakulását megfelelő összhangban segítse. A gyerekek között az önérdék és a társ érdekének ütközése miatt gyakran alakulnak ki probléma -, konfliktushelyzetek. Hosszú időre és toleranciára van szükség, míg a gyerekek olyan én érvényesítési technikákat tanulnak meg, amely a társak igényeit is figyelembe veszi.

Konfliktus esetén az óvónő ne vegye el a felelősséget a gyerektől a megoldás átvállalásával.

Az óvónő kerülje a büntetést, a bírálatot, a kiabálást, a hibáztatást, a panaszkodást.

Kivárással, kérdésekkel, a probléma meghallgatásával, a gyerekekkel együtt megoldási módok keresésével, az alternatívák közül való önálló választás ösztönzésével segítse, hogy a gyerekek megtalálják a saját megoldásukat. Az óvónő és a gyerekek együtt keressék az alku, csere, kompromisszum sokféle, helyzethez adekvát módját.

A közösségi élet biztonsága, nyugalma függ a csoport életét szabályozó szokások alakulásától. Csak kevés és fontos szabály legyen a csoportban. Ezek elfogadását segíti a felnőtt minta és a gyerekek fejlődési üteméhez, sajátosságaihoz igazodó egyéni bánásmód. A gyerekek viselkedését, tevékenységét nem kell állandóan értékelni. Az óvónő természetes módon fejezze ki örömét, elismerését a gyerek felé, ha kell, biztassa, segítse. Cél a belső kontroll erősítése a gyerekekben, ez pedig bizalommal, biztatással, az önállóság, autonómia, kompetencia támogatásával alakítható. A közösségi együttélést segítő normák: a társ személyiségének, érzelmeinek, tevékenységének tiszteletben tartása, segítség a társaknak, a kisebbeknek, örömszerzés, vigasztalás, együttérzés. Az óvoda és a csoportok hagyományainak kialakítása hozzájárul a gyerekek egymás felé fordulásának erősítéséhez.

Ilyenek: születésnapok megünneplése, betegek meglátogatása, séta a kisebbekkel, az óvoda közös programjai, közös ünneplések, nyitott napok.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

A gyerekek szívesen járnak óvodába. Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra. A közösségben bátran vállalnak feladatot, siker orientáltak. A tevékenységekben képesek felnőttekkel és társaikkal kapcsolatot teremteni, együttműködni, segítséget nyújtani. A gyermekeknek igényévé válik a viselkedés és a helyes cselekvés szabályainak betartása. Mások érzelmeit felismerik, saját érzelmeiket kontrollálni tudják. A gyerekek között kevés a konfliktus. Egymást figyelmeztetik a szabályok megsértése esetén. Konfliktus helyzetben nem az agresszív megoldásra törekednek. A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, ha az óvodán kívül találkoznak, szeretettel köszöntik egymást. Egymás igényeit, a másságot képesek tolerálni. Konfliktus helyzetekben képesek együttműködve mindkét fél számára elfogadható megoldást találni önállóan is. Értékelik saját tetteiket, és az elójuk tárt magatartási példákat. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják. Igényükké válik a tevékenységekben való részvétel és együttműködés. Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.

A közösségi élet szokásai természetessé váltak számukra.

Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat. Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

8.2.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Programunk játékba ágyazott tevékenységeivel kínálja a gyermekeknek a változatos cselekvésen alapuló tapasztalatszerzés lehetőségeit. A gyermek érzékszervein keresztül szerzi a tapasztalatokat, amikor a mozgásöröm készteti az újabb és újabb próbálkozásra. Ezek az érzékszervi – mozgásos sémák tapasztalatai indítják el a tanulás folyamatát. Ezt a tanulási folyamatot felgyorsítja a környezet érzelmi hatástöbblete. A gyermekek értelmi képességei fejlődnek.

Az értelmi nevelés célja:

Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés feladatai:

Egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás alkotóképesség) és a kreativitás fejlesztése. Feladatunk valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

A gyermekek ismeretszerzésének és képességfejlődésének alapfeltétele a sokféle tevékenységi lehetőség, az óvónők gyermekismerete, szituáció érzékenysége, módszertani gazdagsága.

A gyerekek fejlődésének segítéséhez a differenciálás és a sokféle tanulási forma kihasználása szükséges: /részletesen a gyermeki tevékenységeknél/

- Az utánzásos, modellkövető tanulás /szokásalakítás/
- A spontán, játékos tapasztalatszerzés /próba-szerencse tanulás/
- A tevékenykedés és a szóbeliség összekapcsolása.
- Az óvónővel való együttműködés, az irányított megfigyelés, tapasztalás
- Különböző probléma megoldások a tevékenységek során
- A gyermekek érdeklődése sokoldalú
- Tanulási szituációk iránt motiváltak
- Értelmi képességeik folyamatosan fejlődnek
- Érzékelésük, észlelésük /vizuális, akusztikus / differenciált
- A testséma kialakult
- Téri tájékozottságuk fejlett
- Megalapozódott a szándékos bevésés és felidézés
- Megjelenik a szándékos figyelem
- Gondolataikat érthetően ki tudják fejezni
- Képesek meghallgatni és megérteni másokat
- Elemi ismereteik vannak önmagukról és környezetükről

Anyanyelvi nevelés:

Az anyanyelvi kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelő munka valamennyi tevékenységi területét, közvetítő elemként van jelen a nevelési folyamat legapróbb mozzanataiban is. Ezért az anyanyelv programunkban kiemelt helyet foglal el.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével)- az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermekeink természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére fordítunk kiemelt figyelmet.

Célunk:

- Az érthető, a kifejező beszéd készségének kialakítása.
- A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, helyes nyelvhasználattal a biztonságos önkifejezés megalapozása.
- Helyes mintaadással az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása az óvodai tevékenység egészében.

Feladatunk:

A gyermek beszédképességének gondozása, fejlesztése. Oldott, derűs légkör megteremtése, amelyben a gyermek természetes közlési vágya, kapcsolatteremtő beszédképessége fejlődik és fejleszthető.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek tapasztalásos, érzékszervi élményeken át fejlesszük. Beszédünk változatos tevékenységek, érintkezések során fejlődik. A játékok és a természetszerű tevékenységeket kísérő kommunikációs helyzetek lehetőséget nyújtanak a gyermekek differenciált fejlesztésére.

A nyelvi játékok, a szavak játékból fakadó, örömszerzésen túl sikerélményhez juttatják a gyerekeket. A tudatos fejlesztés céljából gyakran kezdeményezünk párbeszédet, beszélgetést

a gyermekekkel melynek során a beszélni hagyás is feladatunk. Közben alakul a gyermek beszédfigyelme, önuralma.

Figyelemmel kísérik az egyes gyerekek beszédértési, beszédtechnikai szintjét. a gátlások oldásához a báb „varázslatos ereje” nagy segítséget nyújt. A felismert beszédzavarok, hibák esetén a szülővel és az érintett szakemberekkel együttműködünk.

Gyermekeink az oldott, elfogadó környezetben anyanyelvüket egész nap gazdagítják. Szabadon kifejezhetik önmagukat, közlési vágyuk érvényesül. Befogadóvá és érdeklődővé válnak, másokat is képesek meghallgatni. Élményüket képesek elmondani, mondatokba kifejezni. Helyesen használják a nyelvi kifejezésmódokat, ismerik a használt szavak tartalmát. Figyelmük, koncentráció készségük fejlődik, gondolkodásuk fogalmi szintre tevődik. Magabiztossá válnak, szívesen beszélnek. Biztonságérzetük megerősödik, a gyermekek érzik, hogy elfogadjuk őket. Ez a megerősítés, a létrejövő kapcsolat indítja el a nyelvi kifejezőképességük további fejlődését. A beszédhibás gyerekekkel logopédus foglalkozik.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

- A társas környezet segítségével megtanulja a hangok észlelését, helyes kiejtséget, majd a szavak megértését, alkotását.
- A sokoldalúan biztosított tapasztalatszerzés és ismeretanyag által, kedvező mértékben gyarapodik a gyermek szókincse, lehetősége nyílik a választékos beszédre.
- Elsajátítják és alkalmazzák az alapvető, helyes viselkedési szabályokhoz kapcsolódó nyelvi kifejezéseket.

9. ***AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE***

9. 1. **AZ ÓVODA SZEMÉLYI FELTÉTELEI**

Óvodánkban, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. A nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Óvónőink igényességét jelzi, hogy mindenki törekszik a szakmai megújulásra, az önképzésre, önfejlesztésre. Ennek is köszönhető, hogy pedagógusaink alkalmasak arra, hogy mintát, modellt nyújtsanak, s elfogadó, támogató attitűddel támogassák a rájuk bízottakat. Nevelőtestületünk arra törekszik, hogy humanizáló közösség legyen, melynek jellemzői:

- érdeklődnek a másik iránt és elfogadják egymást,
- munkájukat a nevelésbe vetett hit irányítja,
- első a közösségi érdek, de mellette biztosítva van az egyének önmegvalósítása.

Óvodánkban dolgozó pedagógusok szakmai felkészültségéről, kvalitásáról, attitűdbeli jellemzőiről a következők mondhatók el:

- pedagógiai optimizmus (az eredményességben és az újrakezdésben való bizalom),
- példamutatás beszédben és cselekvésben,
- szeretet és tisztelet a gyermekek iránt,
- kreativitás, humor,
- szülők – és egymás tisztelete,
- hivatástudat,
- felelősségérzet,
- a gyermekek sokoldalú és differenciált fejlesztése,
- folyamatos önképzés, megfelelő szakmai önismeret,
- tolerancia és empátia készség,
- innováció,
- érzelmi gazdagság, a játék szeretete.

Az óvodapedagógusok alapvető feladatai:

- a gyermek ellátása, segítő, támogató attitűddel;
- nevelőmunka, melynek alapvető feltétele, hogy minden gyermek a saját fejlődési ütemének megfelelő fejlesztésben részesüljön;
- a partnerközpontú működés folyamatos biztosítása annak érdekében, hogy elősegítse a gyermekek egyenletes fejlődését a két nevelési szintér (család és óvoda) harmonikus összhangjának megteremtésével.
- a migráns gyermekeket is nevelő óvónőknek feladatuk lehetőséget teremteni arra, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

Dajkáink személyiségére jellemző a gyermekszeretet, a megértés. Képesek a pedagógusokkal összhangban segíteni a nevelőmunkát.

Óvodánk minden dolgozója odafigyel arra, hogy a jelen lévő nemzetiséghez, kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekeink is minden tekintetben megélhessék önazonosságukat, kultúrájuk értékességének elismerését.

Óvónők és dajkák szakmai kapcsolatára jellemző:

- Egymás munkájának ismerete, megbecsülése, segítése.
- Összehangolt munka végzése a gondozás terén.
- Odafigyelés egymásra a gyermekek fejlesztése érdekében.

A dajkák feladatai:

- a gyermekek gondozásában aktívan közreműködni;
- az óvónők munkáját segíteni és azokat az értékeket, elvárásokat közvetíteni a gyermekek felé, melyeket a nevelők is nap-nap után közvetítenek.

Óvodánk rendelkezik a törvény által ajánlott személyi ellátottsággal.

Az alkalmazottak létszámát mindenkor a felvett gyermeklétszám, a napi nyitva tartás ideje határozza meg.

Az óvodapedagógusok a Helyi Pedagógiai Program alapján végzik a nevelőmunkát az óvodában. Az óvónők lényeges személyiségjegye a nyitottság, empátiakészség, érdeklődés a mikro és makro környezet iránt. Személyiségükön keresztül valósul meg az elképzelt, megfogalmazott Helyi Pedagógiai Program.

Az óvónők munkáját csoportonként szakképzett dajka segíti. A csoportokban egymás iránt tiszteletet tanúsító, elfogadó, egymás munkáját megbecsülő, egymáshoz ragaszkodó „hármast”-ok dolgoznak.

Az intézmény vezetője fontosnak tartja az egyéni érdekek és az intézmény érdekeinek összehangolását, a jogok és köteleességek harmóniáját. Pedagógiai irányításának lényege az emberi viselkedés befolyásolása, az önismeret és az önképzés igényének felszínén tartása, kielégítése. A változtatásokra vonatkozó döntései a nevelőtestület konszenzusára épülnek. Kezeli a különbségeket, vigyáz a viszonylagos szakmai egyensúly fenntartására. Külső kapcsolatokban képviseli az intézmény érdekeit. Felismerve az értéket, segít annak megőrzésében.

Az óvoda irányítását, működési feltételeinek biztosítását Óvodavezető látja el. Munkát részben önálló jogkörrel, a munkaköri leírásban megfogalmazott munkamegosztás alapján végzi.

Hirdetjük a gyermekközpontú, szeretetteljes, családias óvodai légkört, amelyben a gyermekeket egyéni képességeik szerint neveljük, fejlesztjük. Hangsúlyozzuk a gyermek testi-lelki gondozását, az érzelmi biztonság megteremtését és a szocializáció minél teljesebb kibontakoztatását a családi neveléssel együtt.

Programunk olyan életfeladat teljesítésére orientál, amelyben a gyermekek megtanulnak eligazodni a környezetükben, megtanulnak beszélni, tevékenykedni, együttműködni, magatartásformákat elsajátítani. Mindezt jól szervezett tevékenységgel, nevelői segítséggel, a mindennapi élet feltételeivel és eszközeivel biztosítjuk.

Programunka a gyermekek alapvető tevékenységére, a játékra, a mozgásra, a művészeti élménynyújtásra, a kommunikációra épít.

Az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak munkájával szemben ugyanúgy elvárás a nevelés eredményessége érdekében a tolerancia, érzékenység, nyitottság, gyermekszeretet, a belső indíttatású gondoskodási vágy, ahol természetes jelenség a gyermeki kíváncsiság. Tudatában vannak, hogy magatartásukkal, megnyilvánulásaikkal minden helyzetben megbízható, hiteles példaképeknek kell lenniük.

9. 2. **AZ ÓVODA TÁRGYI FELTÉTELEI**

Óvodánk rendelkezik a Helyi Pedagógiai Program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Óvodánk szükséges tárgyi- és egyéb eszközigényeit a 20/2012. EMMI rendelet értelmében ütemezzük és valósítjuk meg.

Az eszközjegyzék alapján az elkövetkező években is folytatni kívánjuk az elhasználódott eszközök cseréjét illetve új, korszerű eszközökkel történő fejlesztését.

A pedagógiai program megvalósítását szolgáló tárgyi feltételeket - eszközlistát az 1-es számú függelék tartalmazza.

Óvodánk egy épületben működik.

Az épületben öt csoportszoba működik óvodai feladatok ellátásával. A csoportokhoz öltöző és vizesblokk tartozik. A csoportok tárgyi felszereltsége és komfortja jó. A csoportszobákban megtalálhatók az alapvető építő és konstrukciós játékkészletek, speciális fejlesztő eszközök, a személyes tárgyak. Arra törekszünk, hogy amit a gyermekek használnak (tárgyakat, eszközöket), testméreteiknek megfelelő méretben és magasságban, biztonságosan legyenek elhelyezve, valamint változatos és személyes helyek is biztosítva legyenek a gyermekek számára.

Az eszközbeszerzésnél alapelveink:

- Legyen esztétikus (berendezési tárgyak, játékok).
- Feleljen meg a gyermek életkorának, fejlettségének (méret).
- A gyermek fejlesztését szolgálja (játékeszközök).
- Legyen gazdaságos (reális ár, tartósság).
- Feleljen meg a biztonsági előírásoknak.

Az óvodánkban a szülőkkel való beszélgetésre, szülők fogadására alkalmas hellyel rendelkezünk

Az épületben tornaszoba működik. Itt használhatók a speciális tornaszerek, mozgást fejlesztő eszközök.

Intézményünkben só szoba áll a gyerekek rendelkezésére. Négy csoportunk van, így minden napra be van osztva, hogy melyik napon, melyik csoport használja a helységet pedagógiai asszisztensünk közreműködésével. Ilyenkor homokoznak, mesét hallgatnak, kirakóznak, játszanak gyermekeink, kihasználva a mikro csoportos foglalkozás lehetőségét.

Óvodánkban külön fejlesztő szoba működik, és segíti munkánkat. Itt zajlanak a Pedagógiai Szakszolgálat gyógypedagógusai által tartott fejlesztő foglalkozások is.

Az óvodában melegítőkonyha működik. Az étkeztetést, főzést az általános iskola főzőkonyhájának élelmészvezetője irányítja HACCP rendszerben.

Az épülethez egybefüggő EU szabványnak megfelelő korszerű játékokkal felszerelt játszóudvar tartozik, nincs csoportonként elkülönítve. Ezt a gyermekek szabadság érzésének és a játékválasztás lehetőségének biztosítása érdekében fontosnak tartjuk. Az udvaron homokozók, ügyességet és mozgást fejlesztő játékok biztosítják a szabadtéri tevékenység lehetőségét.

A tárgyi hiányosságok pótlása az eszköznorma előírásainak figyelembevételével folyamatosan történik. Törekszünk a pályázati források kiaknázására, igénybe vételére.

9. 3. A NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI

Az óvodai nevelés céljainak és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazítjuk. A teljes nevelési folyamatot tudatosan átgondoljuk, de figyelembe vesszük és építünk a spontán gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan számításba vesszük a fejlődés ütemét a különböző szinteket, képességeket. A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A cél és a feladatok ismeretében a tervezést hosszú távú periódusokban gondoljuk át. tanulásszervezési munkánk hatékonyságának érdekében éves tervet készítünk, melynek tartalmát tematikus tervekre bontjuk, így lehetőséget nyithatunk az esetleges változtatásokra, alternatív megoldásokra. A nevelés és a tanulás egymásra hatását figyelembe véve tervezünk. A csoportnaplóban rögzítjük a konkrét tevékenységeket, valamint a tevékenységek reflexióit. Nevelési terv készítése ½ évre szól, melynek értékelésére épül a következő félév terve. A normál fejlődési ütemtől való eltérés esetén, az érintett gyermek egyéni fejlesztését, az egyéni fejlesztési tervben rögzítjük.

A hangsúlyt a program alapelveinek kibontására helyezzük.

Az ismeretanyag növelésén túl a sokoldalú megközelítést szorgalmazzuk. Egyénre szabott, differenciált tervezést készítünk. A fejlesztő foglalkozás formáját ebben az esetben nem a gyermekek kora, hanem fejlettségi szintje határozza meg.

Mindenkor szükséges megterveznünk a szervezési feladatokat, különös tekintettel a külső helyszíneken lebonyolított tevékenységekre, kirándulások, sport- és kulturális programok, stb. A tervező munkát időszakonként, negyedévente értékeljük, elemezzük és döntünk a következő periódusban végzett nevelőmunkáról.

A gyermekek boldog és egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirenden és heti renden keresztül biztosítjuk a feltételeket, a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével és szervezésével. A napirendünk igazodik a gyermekek életkorához, egyéni szükségleteihez, s a végzendő tevékenységekhez, valamint figyelembe vesszük a helyi szokásokat, igényeket is. A rendszerességgel igyekszünk érzelmi biztonságot nyújtani gyermekeink számára. Különös gondot fordítunk az egyes tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására, úgy, hogy a legnagyobb, egész napot átívelő játéklehetőséget biztosítjuk a gyermekeink számára. Óvodai életünkben fontos szerepet tölt be a gondozás. Ebben a folyamatban is lehetőségünk van a gyermekeket nevelni. Segítjük a gyermekeket az önállósodásban, erősítjük a nevelő – gyermek kapcsolatot. A napirendünkben a szabad játék kiemelt jelentőségű, ez az időbeosztásban is megmutatkozik.

Napirendünket a folyamatosság és rugalmasság jellemzi. A szokásrendszer, a visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben.

A szeptember 1.-től augusztus 31.-ig terjedő időszak napirendjét a gyermek biológiai – és társas szükségleteit szem előtt tartva alakítja az óvodapedagógus.

Mivel a nevelés nem zárul le május 31-én, ezért a nyári időszak (június 1.-től augusztus 31.-ig) tartalmaz, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó, gondosan megtervezett legyen.

	Az óvoda nyitva tartása: 06:30-tól 16:30 ig.
időtartam -tól, -ig	Tevékenységek
06:30-07:00	Gyülekezés, játék, szabadon választott tevékenység
07:00-11:00	Szabad játék. Játékból kezdeményezett párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek, fejlesztőjátékok. Mindennapos mozgás. Testápolás, önkiszolgálás.
08:45-09:30	Folyamatos tízórai, folyamatos testápolás
09:30-10:35	Játékból kezdeményezett tevékenységek, fejlesztőjátékok, egyéni fejlesztések.
10:35-11:45	Szabad játék. Udvari játék, séta, levegőzés.
11:45-12:00	Testápolás, étkezés előkészítése.
12:00-12:30	Ebéd.
12:30-12:45	Testápolás.
12:45-14:30	Pihenés.
14.30-15:15	Ágyazás, testápolás, terítés, uzsonna.
15:15-16:30	Szabad játék az udvaron, vagy a teremben távozásig. Egyéni fejlesztések.

Az év közben már kialakított szabályok, szokások megtartásával az óvodapedagógus a nyári élet megtervezésénél adjon lehetőséget a gyermeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadabban élvezze, és kötetlenebb formában biztosítson változatos tevékenységet, lehetőséget a fejlődésre.

A heti rend a rendszerességet és folyamatosságot segíti elő, lehetőséget ad az egyeztetésekre, tervezésre, összehangolt nevelésre.

Összeállításánál arra figyelünk, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések megvalósítására, a gyermekek meghallgatására, ötleteik kipróbálására.

A foglalkozások időkereteit rugalmasan állítjuk össze. A gyermekek fejlesztéséhez a mikro csoportos foglalkozásokat helyezzük előtérbe. A kötött, kötetlen formákat a csoport fejlettségi szintje határozza meg.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

10. ***A KOMPETENCIA ALAPÚ ÓVODAI NEVELÉS***

Kompetencia fogalma és a nevelési programunk kapcsolata

A kompetencia az adott helyzetben megfelelő tudás, készségek és hozzáállás ötvözte, a kulcskompetenciák pedig azok a kompetenciák, amelyek támogatják a személyes önmegvalósítást, a társadalmi beilleszkedést, az aktív állampolgári létet. A kompetencia feltételezi, hogy az egyén egy adott szituációban nemcsak cselekszik, hanem megfelelően, azaz sikeresen cselekszik. Lényegében minden egyes kompetencia a képességek összességét foglalja magában. Az óvodai értékrendünk és az abból kialakított célunk-, feladatunk- és tevékenységrendszerünk kompetenciaalapú, hisz az egyéni képességfejlesztés az eredményességet abban méri, hogy a gyermekek legkülönbözőbb képességei sikeres tevékenységvégzésben manifesztálódnak-e. Nevelési programunk, vagyis a tevékenység által történő fejlesztés nem más, mint kompetenciafejlesztés. Kompetencia alapú nevelésünk keretében több fejlesztés illetve innováció került kidolgozásra.

10.1 **HÁROM HETET MEGHALADÓ PROJEKT: NAPSUGÁR NAPOK-TAVASZVÁRÓ HÚSVÉTI KÉSZÜLŐDÉS**

Nevelőtestületünk ebben a szellemben átgondoltan, lépésekre lebontva tervezi meg a projektet, az óvodás korban egymással szoros összefüggésben lévő tevékenységeket, a játékban megvalósuló tanulást. Mivel az óvodás korú gyermek tanulására a cselekvő gondolkodás a legjellemzőbb, a csoportok óvodapedagógusai a tevékenységeket úgy állítják össze, hogy gyermekeink a lehető legtöbb érzékszerven keresztül változatos módszer és eszköztár felhasználásával, izgalmas helyszíneken a számukra leginkább beépíthető módon jussanak feldolgozható, gondolkodásra serkentő ingerekhez.

A tervekben építünk a gyermekek természetes kíváncsiságára és az ezt kísérő aktivitásra. Figyelembe vesszük, hogy az óvodai tanulás célja elsősorban a képességek fejlesztése és nem az információk bővítése. Reméljük, hogy a ránk bízott kisgyermek a felkínált tevékenységek közben általános és pillanatnyi állapotától függően folyamatosan ügyesedik és verbális képessége is fejlődik.

Az értelmi képességek fejlesztése mellett a szokások elsajátítására is igyekszünk odafigyelni. Egyént nevelünk egy közösségben. A kisgyermek én-tudata a fejlődés folyamatában van, képlékeny, könnyen alakítható, a család mellett az óvoda adja azt a szocializációs mintát, amelyhez a gyermek igazodhat.

A húsvéti várakozás, valamint előzményei közel állnak a gyermekek érdeklődéséhez. A témahetek lehetőséget biztosítanak a húsvétot megelőző néphagyományok megismerésére, a közös élmények szerzésére, valamint a szociális kapcsolatok elmélyítésére. A rendszeresen ismétlődő tevékenységek közül némelyek hagyománnyá válhatnak. Ehhez azonban tapasztalatokból keletkező pozitív élményekre van szükség (ennek megalapozása már a kicsiknél elkezdődik). Az ünnep hangulatát a megelőző közös készülődések, az összetartozás érzése hatja át. A nap, mint nap átélt élmények, a derűs, nyitott, alkotó gyerekek, az együttműködő családok megerősítenek bennünket. A gyermekek érzik, hogy az ünnep nemcsak óvodai esemény, részt vesznek benne a körülöttük élő felnőttek is. Az érzelmi előkészítés és az örömteli várakozás csúcspontja maga az ünnepi együttlét. Beépítjük a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyek megőrzésre érdemesek.

Célunk a hagyományok megismertetése, programokon keresztül a partneri kapcsolatok elmélyítése. A húsvéti várakozás, a készülődés lehetőséget biztosít a különböző kompetenciák elmélyítésére.

A témahetek olyan tevékenységekből állnak, melyeken keresztül fejlődik a gyermekek ünnepek iránti érzékenysége. Bővülnek ismereteik a népszokások, hagyományok megismerésén keresztül.

A tavaszváró 3 hetet meghaladó projekt folyamán a gyerekek a különféle kreatív kézműves foglalkozások mellett, izgalmas és változatos programokon, kirándulásokon vehetnek részt.

10.2. ÖNÁLLÓ INTÉZMÉNYI INNOVÁCIÓ

10.2.1. BOLYGÓNK A FÖLD

Ez a téma az égitestek mozgásától a szelektív hulladékgyűjtésig számtalan dolgot felölel. A külső világ tevékeny megismerése a gyermekek számára akkor válik érdekessé és hasznossá, ha a konkrét tapasztalatszerzést megfigyeléseikhez köthetik, ha korábbi élményeiket felidézhetik, ha a tárgyakat, jelenségeket új oldalukról ismerhetik meg, ha rájöhetnek valamire. Ennek megfelelő kerete az egyéni illetve a mikro csoportos tapasztalatszerzés.

Tervezés közben figyelembe vesszük a Kompetencia alapú Óvodai Programcsomag útmutatását, és igyekszünk biztosítani olyan élményt, mint a Planetáriumba tervezett kirándulás. Ez a téma minden életkorban foglalkoztatja a gyermekeket.

Az óvodás korosztály számára érthető, befogadható, játékos módon közelítjük meg e témát. A Föld megóvását, védelmét egyszerű tevékenységeken keresztül mutatjuk meg a gyerekeknek.

Célunk:

- A Föld, az élő környezet védelméhez való pozitív hozzáállás, felelősségérzet alakítása.
- A gyermekek környezettudatos viselkedésének megalapozása.
- Az alapvető környezeti – és természetvédelmi szabályokkal való ismerkedés.

Sokszínű, érdekes, izgalmas, változatos tevékenységeket kínálunk, amelyek során tapasztalatokat szerezhetnek, átélhetik a felfedezés örömét. Megismerkednek bolygónk a naprendszerben elfoglalt helyével, szerkezetével, felszínével. Közös földgömböt készítünk papírmásé technikával. A földgömböt forgatva, a térképet nézegetve megfigyelik, hogy milyen színnel jelölik a tengereket, óceánokat és a szárazföldet. Lehetőség szerint IKT-eszközök segítségével is szemléltetjük Földünket, együtt működünk a Művelődési Házzal, ahol sok segítséget kapunk a témával kapcsolatban. Ismerkedünk a hulladékfajtákkal és a szelektív hulladékgyűjtés jelentőségével. A Duna-parton szemetet szedünk, csigaházakat és köveket gyűjtünk. Megfigyeljük a talajlakó állatokat, rovarokat, bogarakat, madarakat, növényeket. A Föld Napja alkalmából virágpalántákat ültetünk, magokat csíráztatunk és gondozunk.

Minden tevékenységhez énekeket, mondókákat, verseket kapcsolunk.

A megfigyelések, séták, kirándulások alkalmával folyamatosan gyakoroljuk a természetóvó-és védő magatartást:

- nem szemetelünk
- nem tépjük le a virágokat
- nem tördeljük az ágakat
- nem bántjuk az állatokat
- csak olyan dolgokat gyűjtünk, amit a természet már elengedett!

A projekt keretén belül lehetőségünk volt egy „Jó gyakorlat” átvételére is, melynek címe:

10.2.2. ÉLMÉNYKÖZPONTÚ PEDAGÓGIAI MÓDSZEREK ALKALMAZÁSA TERMÉSZETI KÖRNYEZETBEN

A jó Gyakorlat átvételével célunk a 3-6 (7) éves korcsoport számára a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak kialakításával a környezettudatos magatartás megalapozása,- kirándulások, túrák, múzeumlátogatások, pedagógiai és természettudományos módszerek alkalmazásával, külső partnerek bevonásával. Célunk, egy olyan komplex szemléletmód megalapozása, mely rávilágít arra, hogy a természetben mindenre szükség van, közvetlen tapasztalatszerzéssel és alkotó munkával.

Kiemelt jelentőségűnek tartjuk a szociális kompetencia fejlesztését a gyermekekben, az egymás közötti kapcsolat erősítését, az együttérzést, a beleélő, beleérző képességet, az együttműködési képesség fokozását. Kiemelt célként fogalmazzuk meg szülőföldünk, lakóhelyünk (szűkebb és tágabb környezetünk) iránti szeretet mélyítését, a kötődés erősítését.

10.2.3. BÖRZSÖNYI BARANGOLÓ

Szob város a Duna-Ipoly torkolatnál, a Börzsöny-hegység lábánál, a Duna mentén helyezkedik el. Ezáltal megannyi természeti kincsünket tapasztalhatják meg az óvodánkba járó gyermekek. A nevelési év folyamán igyekszünk maximálisan lehetőséget biztosítani a gyermekek számára a közvetlen, komplex és játékos tapasztalatszerzésre. Kiemelt célunknak tartjuk a környezettudatos magatartás kialakítását, a természeti értékeink megismerését és megóvását.

Barangolónk első állomása a Zebegényi Hajózási Múzeum, mely egyedülálló gyűjteménnyel rendelkezik hazánkban. A gyermekek testközelből tekinthetik meg a hajózás történetét, az első hajómodelleket és a hajózás fejlődését. Megtapasztalhatják az értékeink és kultúránk megőrzésének és továbbadásának fontosságát. Ezek a gyűjtemények szemléltetnek, felkeltik az érdeklődést adott témával kapcsolatban, tovább-gondolásra ösztönöznek, fejlesztik a különböző képességeket, készségeket. A Múzeumba gyalogtúrával jutunk el, a Dunapart vonalát követve, mely során megfigyelhetjük a Duna kincseit, a vízi madarakat, a Duna parton élő állatokat, azok viselkedését. Kiemelt szerepet kap továbbá a szociális kompetenciák fejlesztése, hiszen „kinyílik a világ” a gyermekek előtt, új tapasztalatokat szerezhetnek, kérdéseket tehetnek fel, válaszokat kaphatnak és követhető viselkedéskultúrát sajátíthatnak el. Az izgalmas múzeumlátogatás során, a hagyományos környezetből kilépve a gyermek más kontextusban szerezhet élményeket, tapasztalatokat, játszva mélyítheti el a már meglévő ismereteit, szerezhet új tapasztalatokat. A múzeumok speciális közegében, az óvodai

nevelés nem megszokott környezetben, nem megszokott módon és segítőkkal folyik, az itt elsajátított tartalmak sokkal inkább beépülnek a már megszerzett ismeretek közé, könnyebben előhívhatóak, sokkal inkább eredményezi a tapasztalatszerzést. A gyermekek a játékok, felfedezések során a kíváncsiságukra alapozva észrevétlenül tapasztalnak és tanulnak. A játékok közben megvalósuló aktív és interaktív cselekvés, a kézbe vehető tárgyakkal való ismerkedés lehetővé teszi a tapasztalást és a tanulást. A múzeumi tanulás elősegíti a komplex látásmód kialakulását, fejlesztését, összefüggésekre mutat rá, elmélyíti, kiegészíti, gyakoroltatja aza óvodában szerzett tapasztalatokat.

A múzeumi tanulás sokkal több, mint pusztán tudásátadás, részét képezi a kultúrának, a gyermekkultúrának. Az értékek kialakítása, belsővé tétele az egész életen át tartó tanulás folyamatát képezi.

Barangolónk második állomása a Duna-Ipoly torkolat, ahol játékokkal, kincskereséssel és közös piknikkel töltjük el a napot. Megfigyelhetik, miként torkollik az Ipoly folyó a Dunába, figyelemmel követhetik a vízmadarakat, víz partján élő élőlényeket, nagyítóval a fűben megbúvó állatokat, a természeti jelenségeket (napos, árnyékos, frissebb levegő). Lehetőséget teremtünk számukra a természetben fellelhető ok-okozati kapcsolatok feltárására, önálló megfogalmazására. A kirándulás során célunk: a természet szeretetére és védelmére nevelés, minél több érzékszervvel való tapasztalással és a gyermekek cselekvő aktivitásával. A séta során számos szociális készségük is fejlődik - együttműködési képességük, egymásra figyelés, fejlődik az énképük, és a személyes felelősségtudatuk is. Fontosnak tartjuk, hogy az ismeretszerzés élményszerű tapasztalatszerzésen alapuljon és értékközvetítő legyen.

A kincskeresés során hangsúlyt fektetünk a környezetvédelemre, csak azt vehetik el, amit már a természet elengedett. Felhívjuk a figyelmüket a természet óvására, összegyűjtjük a szemetet magunk után. Ismerjék meg a fák részeit, a fák és bokrok közti különbséget, önálló felfedezéseket tehetnek vizsgálódással, nagyító és távcső használatával. Megfigyelhetik az avar alatt megbúvó bogarakat, pókokat, csigákat, azok mozgását, madárhangokat hallgathatnak, beazonosíthatják, („Korhadt fa repedéseiben, kéreg alatt milyen élőlények bújnak el? Az odú milyen állatok lakhelye?”). Összehasonlíthatják a fák törzsének vastagságát, mennyi gyerek tudja átölelni/ számlálás-bebecslés /. Különböző fa kérget sátrózással is összehasonlíthatják. Kereshetnek állatnyomokat és megfogalmazhatják, hogy miért nem találkoznak őzikevel, stb. (rejtőzködnek), következtetéseket vonhatnak le, fogalmazhatnak meg.

A séta során egyszerre több célt is megvalósíthatunk: Környezetünk megismerése/Duna-part, utca, stb./, megfigyelése (természeti jelenségek észlelése). A termések felfedezése, gyűjtése, felhasználása, - mindez játékokkal, dalokkal, versekkel, mesékkel színesítve. Megtapasztalhatják az időjárás hatását a növények, fák, bokrok életére. Érzékelhetik a növények külső jegyeiben bekövetkező változásokat. Séta közben fejlődik: fogalomismeretük, megfigyelőképességük, beszédképességük, emlékezetük és térben való tájékozódásuk.

SZÜRETI MULATSÁG AZ ÓVODÁBAN

A szüret mindig is fontos és jeles napnak számított a régi emberek életében, hiszen ilyenkor tudták leszüretelni az egész éves munkájuk gyümölcsét. Óvodánkban már régóta hagyomány, hogy a népi hagyományokat, jeles napokat rendszeresen megünnepeljük és felelevenítjük a hozzájuk kapcsolódó szokásokat. Szüreti mulatságunk időpontját az adott nevelési évben az időjáráshoz alkalmazkodva határozzuk meg (szeptember, október), mivel udvari tevékenységről van szó. A tevékenység sikeres lebonyolítása érdekében kiosztjuk a csoportoknak a feladatokat. Közös szervezzük meg a szüreti mulatságot. Ezt a tevékenységet a szülőkkel együtt nyílt nap keretében tervezzük. Sajnos szőlő szüreten nem tudunk részt venni, ezért a szülőktől kérjük be a szőlőt a préseléshez. Ezen a napon lehetőséget teremtünk a gyermekeknek a must készítés folyamatának megfigyelésére, melyben ők maguk is tevékenyen részt vehetnek és tapasztalatokat szerezhhetnek cselekvés útján, játékos formában. Minden csoport óvó nénije, szürettel, szőlővel kapcsolatos kézműves tevékenységet biztosít a gyermekek számára. Lehetőség szerint zenés, táncos, interaktív mulatságot szervezünk előadóművészek meghívásával. A rendezvény zárása képen pedig a gyermekek elfogyaszthatják az óvoda udvarán bográcsban elkészített ételt és megkóstolhatják a szülők által sült szőlős süteményeket. Szüreti mulatságunk szervezésébe és lebonyolításába igyekszünk a szülőket aktívan bevonni. Ezzel szeretnénk lehetőséget teremteni a szülőkkel való kapcsolattartás mélyítésére és a rendezvény sikeres lebonyolítására.

„TÖK JÓ HÉT AZ ÓVODÁBAN”

Az őszi kincsei, a gyümölcsök, zöldségek, és különböző termények, termések nagyon sok lehetőséget adnak változatos tevékenységekre, tapasztalatszerzésre és a jó játékokra. Óvodánkban, minden évben hagyományként ezen a héten a csoportokban töklámpások és terménybábok készülnek. Gondos tapasztalatokra épülő szervező munkával készítjük elő ezt a hetet. A „Tök jó hét”előtti időszakban megkérjük a szülőket, hogy hozzanak zöldségeket, gyümölcsöket, terméseket, terményeket és tököket (dísztök, sütőtök, faragható tök) melyekből elkészítjük a lámpásokat és a bábokat. Az elkészült művekkel kidíszítjük az óvoda épületét, melyet a délután folyamán megcsodálunk a gyermekekkel közösen. Óvodánk ebben az időszakban, az őszi kincseiben és színeiben pompázik. Ezen a héten a gyermekek megkóstolhatják a sült tököket és a közösen készített tökök süteményeket is. A héten egy tetszőlegesen kiválasztott napon a „Tök jó napon” a gyermekekkel közösen érdekes játékokat játszunk és „tökös”feladatokat oldunk meg. Minden csoport szabadon választja ki és tervezi meg ezt a napot.

MÁRTON NAP AZ ÓVODÁBAN

A Szobi Napsugár Óvodában próbáljuk gyermekeink tevékenységeit úgy szervezni, hogy kellemes várakozással éljék meg a közelgő ünnepeket. Maguk az ünnepségek a felnőttek és gyermekek számára az ünnepi előkészületekkel kezdődnek. Ezek az előkészületek a délelőtti foglalkozások keretében történnek. Itt kezdenek megismerkedni a gyermekek az ünnep lényegével, a hozzá kapcsolódó szokásokkal, hagyományokkal. Ez a Márton nappal kapcsolatban is így történik.

Óvodánkban, a november 11-én tartjuk a Márton napi felvonulást. Ez az ünnep nem csak arra jó, hogy összehozza egy gyertyafényes sétára a közösséget, hanem arra is megfelelő alkalom, hogy a gyerekek tudását bővítsük és kreativitását megmozgassuk.

Minden évben röviden mesélünk a Márton napról. Elmeséljük, hogy ezen a napon zárultak le a mezőgazdasági munkák, ekkor kóstolták meg először az újbort és vágta le a libákat. A liba csontjából jósolták meg az időjárást. Felhívjuk a figyelmüket arra is, hogy „aki Márton napon libát nem eszik, egész éven át éheznek”.

Elmeséljük Szent Márton történetét a ludakkal: amikor el akart bújni püspökké választása előtt, hogyan buktatták le a rejtőzködő Mártont a gágogó szárnyasok. Ezt a történetet a gyerekek szívesen hallgatják a hét folyamán akár többszöri mesélés alkalmával is.

Fontos eleme a felkészülésnek a verstanulás és az ünnephez kapcsolódó énekek gyakorlása, ami fejleszti a memóriát, a szövegértést, valamint a ritmusérzékét. Az óvodások kis műsorral készülnek a megtanult mondókákból és dalokból szüleik számára

Természetesen nem lenne teljes az ünnep előkészülete az alkotás öröme nélkül. A gyerekek korosztályuknak megfelelő segítségnyújtás mellett készítik el saját lámpásaikat bébiételes üvegből és sokféle papírból, kivágással, ragasztással, dekopázs technikával, vagy festéssel ötvözve. Ezekhez a lámpásokhoz egész évben gyűjtjük a bébiételes üvegeket a szülők segítségével, amelyek remek alapjai a lámpásoknak. Délután az óvoda dolgozói, a szülőkkel együtt készítik el a zsíros és tepertős kenyereket, valamint a forró citromos teát. Estére az óvoda előtt gyülekezik az óvoda apraja-nagyja, ahol mindenki meggyűjtja a saját kis lámpásában lévő gyertyát és Márton napi dalokat énekelve elindulunk a Szobi József Attila Művelődési Ház felé. Itt a sok kis pislogó lámpás fényénél a gyerekek kis csoportot alkotva énekelnek, népi dalos játékokat játszanak óvó nénijük segítségével.

A jó hangulatú estét közös beszélgetéssel, libazsíros kenyerezéssel, töpörtyű kóstolással, és a forró tea elkortyolgatásával zárjuk.

VÍZI NÖVÉNYEK ÉS ÁLLATOK MEGFIGYELÉSE A DUNA- IPOLY TORKOLATNÁL

A gyerekek számára kifejezetten fontos a közvetlen környezetük megismerése. A víz, mint élővilág megismerésére a közelben lévő Duna-Ipoly torkolat sajátosságait tekintjük át.

Az itteni környezetre jellemző állatokkal - mint az ebihal, béka, vízisikló, kacska, hattyú, szúnyog, szitakötő, sirály – való ismerkedést egy nagy sétával kezdjük meg.

Az út folyamán megbeszéljük az állatok táplálkozási szokásait, búvóhelyük elhelyezkedését.

A tisztáson a fűben hasalva a bogarak és hangyák útját, hanyatt fekvéssel a felhők vándorlását, a rovarok, lepkék repkedését figyeljük meg. Meghallgatjuk a madarak hangját, a szél zúgását, a levelek zizzenését.

A kirándulás során természetesen számba vesszük a jellegzetes vízparti növényeket is, így megismerkedünk a fűzfával, nyárfával, páfránnyal, hínárral és mohával.

A növények későbbi felhasználása céljából minta leveleket gyűjtünk, melyeket az óvodai csoportszobában préseléssel, színezéssel, ragasztással fel is használunk.

A gyerekeket kommunikációra bírjuk, mellyel a már elsajátított ismereteiket feleleveníthetik, kérdéseket alkothatnak az őket kísérő óvónők felé.

A visszatérést követően, a foglalkozások alkalmával felelevenítjük a séta során elsajátított ismereteket, mellyel a testmozgást, a kreativitást, a matematikai készséget, valamint egyéb együttműködő készségeket is fejlesztünk.

A mozgásfejlesztés alkalmával az állatok, valamint a növények mozgását imitáljuk különböző gyakorlatokkal. A kreatív munka keretein belül a gyerekek formavilágát, ügyességét igyekszünk fejleszteni, mely során a csoportszobán belül játékos feladatokat alakítunk ki számukra.

Vízzel, vízi állatokkal, kapcsolatos versekkel, mondókákkal, találós kérdésekkel ismerkedhetünk meg.

Előtérbe helyezzük a másokkal történő közös munkát is. Ennek megalapozására egy közös folyó részt alakítunk ki a csoport egy részén, melyet saját készítésű, a séta során megismert állatokkal, növényekkel népesítünk be.

MADARAK, FÁK NAPJA

Óvodánkban a komplexitáson túl, fontos cél volt a gyerekek közösségi nevelése, egészséges életmódra nevelése szűkebb, tágabb környezet megismerése a helyi lehetőségek kihasználásával.

A Duna-part a közeli játszótér az óvoda környéke, az óvoda udvara és a kirándulások adnak lehetőséget a feladat megoldására.

A sétákon közvetlenül tapasztalhatják meg a gyermekek a környék szépségeit, élményeket szerezhetnek, ami várhatóan maradandóbb lesz számukra. Az óvoda környékén sokféle állattal, növényvel megismerkedhetünk, éppen ezért a környezeti nevelésre is nagy hangsúlyt fektetünk, és fontosnak tartjuk, hogy a mindennapjainkban –különösen az óvodai nevelés területén, komplex módon történjen mindaz, ami a környezeti kultúra megélését és átadását takarja. A hét alatt különböző fákat és madarakat figyelünk meg.

Duna-parton megfigyelhető fák: gesztenyefa, fűzfa, juharfa, hársfa.

Az itthon is honos kerti madarak jelen vannak városunkban is. Ezeket a madarakat folyamatosan figyeljük minden évszakban, télen gondoskodunk etetésükről.

Megfigyelt madaraink: Cinke, galamb, fecske, veréb, feketeterítő, fakopáncs, varjú.

Városunk néhány polgára, tagja a Magyar Postagalamb Szövetségnek.

A madarak és fák napján ellátogatunk az egyik sikeres posta galambászhoz, ahol lehetőség nyílik bepillantást szerezni a galambok tartásáról, etetésükről, a különféle magok tisztításáról, valamint szeleltetésüket is megfigyelhetjük. Szó esik a galambgyűrűzés fontosságáról, hogyan készítik fel a galambokat a hosszabb távú repülőútra, hogyan zajlik a galambverseny, számítógépes rendszer segítségével rögzítik a galambok időeredményeit. Megfigyelhetjük a fürdetésüket és reptetésüket, majd a bemutató után, mindenki megsimogathatja a galambokat és megcsodálhatja a versenyeken szerzett győztes kupákat.

A tevékenység kiemelt célja: Alakuljon ki a gyermekekben a madarak és fák iránti pozitív beállítódás. A különböző megfigyelési helyszíneken tapasztalatszerzési lehetőségek biztosításával a gyerekek egyéni ismeretei bővüljenek. A gyermekek közvetlen környezetében lévő élővilág megismertetése és megszerettetése, az élő és élettelen környezeti tényezők közötti leglényegesebb összefüggések megértetése. Szeressék, becsüljék, védjék az őket körülvevő és az általuk megismert környezet értékeit. Bővüljön szókincsük és fejlődjön kérdéskultúrájuk a madarak, fák napja témakörében. A gyerekek életkoruknak megfelelően képesek lesznek a madarak és fák megóvására, védelmére. Felnőtt segítséggel hozzájárulni a madarak és a fák gondozásához.

ÖSSZEGZÉS

Szándékunk szerint a Börzsönyi Barangoló program megalapozásával olyan képességfejlesztést végzünk, melynek során a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve játékos tevékenységekbe ágyazottan valósul meg ismereteik bővítése. A program megvalósítása során egyre több alkalom adódik a családok bevonására, ezzel elősegítve a közös élmények gazdagítását, illetve a gyermek harmonikus fejlődését, ami a család, és az intézmény összhangján múlik.

11. **INKLUZÍV PEDAGÓGIA, INTEGRÁCIÓ, DIFFERENCIÁLÁS**

Az inkluzív nevelésünk értelmezése, célja:

Értelmezésünkben az inklúzió: az a befogadó légkör- és eljárásrendszer, ahol mindenki más, egymáshoz képest, bárki „belefér” megtalálja a helyét, akkor is inkluzív a légkör és a módszerkombináció, ha van integrált gyermek, akkor is, ha éppen nincs.

Célunk az, hogy érvényesüljön a:

- diszkriminációmentesség,
- szegregációmentesség,
- halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelési-, és társadalmi integrációjának támogatása,
- minőségi neveléshez történő egyenlő hozzáférés joga

Értelmezésünkben az esélyegyenlőség előmozdítása aktív cselekedet, amelynek eredménye, hogy a védett csoport tagjai valóban élni tudnak a számukra is nyitott lehetőségekkel.

Az oktatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőségének biztosításán túl, célul tűzzük ki az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások megvalósítását a hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálása és az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében.

A nem magyar állampolgárságú gyermekek, a migráns gyermekek és szüleik iránt megértéssel, toleranciával viseltetünk.

Az óvodapedagógusok a multikulturális társadalom értékközvetítőjeként töltik be hivatásukat, és vállalnak aktív szerepet mindenfajta elnyomás megszüntetésében.

Amennyiben a család nem képes betölteni a társadalmi normák által meghatározott funkcióját, abban az esetben az óvoda feladata a családgondozás által a meglévő funkciók megtámogatása, további szakmai támaszrendszer kiépítése (segítők bevonása).

A veszélyeztetettség megszüntetésében igyekszünk segítséget nyújtani, illetve együttműködni a különböző szakemberekkel a gyermekek érdekében.

Óvodánkban biztosítjuk a:

- megkülönböztetés tilalmát, egyenlő bánásmódot,
- az emberi méltóság tiszteletben tartását,
- az egyenlő hozzáférés esélyét,
- a multikulturális nevelés megvalósítását,
- a társadalmi szolidaritás kialakítását.

Az EU irányelveinek megfelelően az integráció kérdésköre Helyi Pedagógiai Programunkban is széles értelmezést kap. Az „egyéni bánásmód” kifejezéssel hangsúlyt helyezünk arra, hogy a nevelőmunkánk során elsősorban a gyerek képességeit kell figyelembe vennünk, mivel a saját magában biztos, lelkileg kiegyensúlyozott gyerek képes a közösségbe integrálódni.

Az integráció az inkluzív pedagógiai gyakorlat azon része, amely a többségtől bármilyen szempontból eltérő gyermek elfogadását és a többséggel történő együttélését, együttnevelését jelenti. Integrált nevelés megvalósulásakor a sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése a többi gyermekkel együtt, azonos óvodai csoportban történik. A sikeres integráció feltétele a befogadás, az inkluzív szemlélet magvalósítása.

Az inklúzión alapuló – befogadó - szemlélettel „minden gyermek másságát” kívánjuk érvényre juttatni. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy mindenkit a maga szintje és képességei szerint fejlesztünk, nevelünk - a differenciálás pedagógiai módszerével.

Ebbe a szemléletbe, és az ezen alapuló gyakorlatba a nehezen nevelhető, más kultúrában élő, vagy sajátos nevelési igényű gyermekek éppúgy beletartoznak, mint bizonyos területeken kiugró képességgel rendelkező társaik.

Az inkluzív pedagógia – a „sokféleség pedagógiája” nem igényel más változtatást, mint szemléletváltást és fokozott differenciálást.

Inkluzív nevelési elveink

- A gyermekek alapvető joga, hogy sajátos szükségleteiknek, állapotuknak megfelelő segítséget kapjanak a készségeik kibontakoztatásához, személyiségük védelméhez, fejlesztéséhez.
- Minden gyermek más, minden gyermeket a maga szintje és képességei szerint szükséges nevelni, fejleszteni.
- Az inkluzív szemlélet az egyénre szabott pedagógiai gyakorlatban, folyamatos visszacsatolásban, nyomon követésben realizálódik.
- Az inkluzív szemlélet gyakorlatban történő kifejeződése és eszköze a differenciálás.
- Differenciálás segítségével a személyiség a maga útját bejárva legyen képes fejlődni.

Az inkluzív nevelés célja, az óvodapedagógus feladatai az inkluzív nevelésben:

- Az inklúzió, a befogadó pedagógia, a differenciálásra épülő nevelés megvalósítása
- A másság figyelembevételével az optimális terhelés biztosítása
- Kiemelt figyelem az érzelmi, akarati és szociális képességek fejlesztésére
- Pedagógiai munkánkban a tudatosság, az ismeretek egymásra építése, a fokozatosság, valamint a kis lépésben való haladás érvényesítése
- Együttnevelés fontossága hangsúlyt kapjon a gyógypedagógus, óvodapedagógus, dajka, külső szakemberek között
- Építeni kell a szülők segítségére, támogató szülői közösséget kívánatos létrehozni
- Befogadó gyermekközösség kialakítása
- Élmények, tapasztalatok és tevékenységek biztosításával a gyermekek személyisége a lehetőségekhez és önmagukhoz képest fejlődjön, váljanak alkalmassá az iskolai életre

Az integráció gyakorlata

A pedagógiai integrációnak a sajátos szükséglettel, segítséggel élők integrációját, illetve a hátrányos helyzetűek integrációját tekintjük. A két réteg nem azonos, ám a cél közös: mindkét csoporthoz tartozó emberek élete legyen teljes értékű, speciális problémáik miatt ne lehessenek a társadalom hátrányosan megkülönböztetett tagjai.

A differenciálás lehetőségei:

- igazodunk a gyermek igényeihez, tapasztalataihoz,
- a motiváltság elérésében támaszkodunk a gyermek készítésére, szükségleteire,
- az információ átadásához az auditív, vizuális, audio- vizuális, kinezetikus, komplex, interaktív eszközöket részesítjük előnyben,
- pedagógus szerepe lehet katalizáló, ösztönző, segítségnyújtó, tanácsadó, irányító, szabályozó, mellé- vagy alárendelő, de mindig a gyerek fejlődési ütemét, érettségi szintjét szem előtt tartó,
- az időkeretet rugalmasan kezelő, és a gyereket minél nagyobb önállóságra ösztönző pedagógiai magatartást részesítjük előnyben,
- fontos feladatunk megtalálni minden gyerek számára, a megfelelő lehetőséget és módot, a napi tevékenységek tekintetében a várható eredmények és egyéni célok érdekében.

Sajátos nevelési igényű gyermek

Óvodánk alapító okirata alapján (Szob Város Önkormányzati Képviselő- testület /223/2012. (XII.5.) Kt. sz/ számú határozat, szakfeladat szám: 851012) a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését és ellátását is biztosítja. Az alapszolgáltatás mellett az SNI gyermekek integrált nevelésére **szakértői vélemény alapján kerülhet sor**. Pedagógiai munkánk ez által árnyaltabb, sokrétűbb lett és nevelési feladatainkat is meghatározza a gyermekek átlagostól eltérő fejlettségi szintje, mely megköveteli tőlünk az egyéni differenciálás módszerét. Már a gyermek felvételét megelőzően, az óvodavezető a szülővel együttműködve beszél át a sajátos nevelési problémákat, a fejlesztés lehetőségeit. Intézményünk külső és belső tárgyi adottságai megfelelnek a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez szükséges feltételeknek.

Az egyéni fejlesztéseket az óvodai csoportokban az óvodapedagógusok végzik, valamint a sérülés típusának megfelelő gyógypedagógusok. A pedagógiai asszisztens az ő irányításukkal segíti a gyermekek fejlesztését. A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztését – a törvényi elvárásoknak megfelelően speciális szakember irányítja. Óvodapedagógusaink érzelmileg azonosulnak az integrációval, és elfogadják, természetesnek tekintik, hogy sajátos nevelési igényű gyermekek járnak az óvodánkba.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A gyermekek általános és speciális fejlesztése, nevelése a többi gyermekkel együtt történik, a differenciálás módszerét alkalmazva. Speciális fejlesztésüket az érintett gyermek szakvéleményében leírt diagnózisa, egyéni fejlettségi adottsága és a gyermek életkora határozza meg. Az óvónők és a dajkák közösen alakítják ki az egyéni foglalkozások megvalósulásához a rugalmas szerkezeti keretet. Az integrált feladatokkal járó szakmai ismeretek bővítése érdekében önképzéssel és szakirányú képzéseken való részvétellel fejlesszük magunkat.

Sajátos nevelési igényű gyermek: az a gyermek, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság alapján:

- a.) testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság esetén halmozottan fogyatékos a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okokra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd
- b.) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okokra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd

Cél: az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazott lehetőségek alapján, az integrált nevelés során a sérült, illetve lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb, folyamatosan biztosított speciális fejlesztése mellett a gyermekek életminőségének javítása, beilleszkedésük segítése, melynek eredménye a saját magát elfogadó teljes életet élő, boldog gyermek.

Feladat:

- Óvodába kerülés során a sajátos nevelési igényű gyermekekről a szakszolgálatoktól (gyógypedagógiai, orvosi, pszichológiai) szakvélemény kérése, beszerzése.
- Együttműködés a Pedagógiai Szakszolgálattal (kontroll vizsgálat kérése, kompenzációs lehetőségek bővítése).
- Integrált nevelés rendszerének fogyatékoságból eredő speciális fejlesztő tevékenység megszervezése az óvodai nevelés időkeretein belül szakember irányításával.
- Empatikus magatartás, a másság elfogadása és elfogadtatása a szülőkkel és gyermekekkel, a másságot elfogadó környezet megteremtése.
- Szoros együttműködés a családdal (segítségnyújtás – tanácsadás).

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A nevelés, a fejlesztés feltételeit a köznevelési törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé kell tenni.

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A habilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák – pszichológiai, orvosi – terápiás együttműködésével. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktorpszichológus, orvos együttműködése szükséges.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó pedagógiai-gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

- a) A mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszédfogyatékoságból, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból, autizmus spektrum zavarból illetve egyéb pszichés fejlődési zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával,
- b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- d) Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- e) Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a) A sajátos nevelési igény típusa, súlyossága.
- b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- c) korai fejlesztésben és gondozásban részesült gyermek esetében a korai időszak fejlődésmenete.
- d) A gyermek
 - életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
 - képességei, kialakult készségei,

- kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
- családi háttere.

Mindezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. Az egyes sajátos nevelési igény típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Halmozottan fogyatékos gyermek, gyermekcsoport esetén a megállapított fogyatékoságok mindegyikére tekintettel kell lenni.

A nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.

A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- a) A sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- b) az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása;
- c) az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- d) a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- e) annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- f) rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- g) az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek családjával.

A többségi óvodákban megvalósuló – integrált – nevelés

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése. Az együttnevelést vállaló intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védettséget.

Az integrált nevelésben résztvevő óvoda:

- a) pedagógiai programjának kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- b) külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- c) a befogadó óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek sajátos nevelési igényének típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, konduktor segíti. Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői

ellátásának tervezésére és folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az integráltan nevelt gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a tevékenységekhez önmagához mért fejlődése tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

a) Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.

b) A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a tevékenységek során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

c) A gyermek fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében,
- részt vesz az óvodai és tevékenységek adaptációjában.

Az integrált nevelésben részt vállaló óvodák igénybe vehetik az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét.

A sajátos nevelési igényű gyermek speciális problémái:

- a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulása,
- a képességek részleges vagy teljes kiesése, fejletlensége, eltérő ütemű fejleszthetősége.

Az egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan team munkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, amely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

- A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.
- A nevelés, a fejlesztés feltételeit a köznevelésről szóló törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé kell tenni.
- A habilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan szakmaközi együttműködésben kialakított és szervezett nyitott nevelési folyamatban valósul meg, amely az egyes gyermekek igényeitől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazását teszi szükségessé.

Sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésének célja:

- A gyermek családi nevelésének, a közösségbe való beilleszkedésének az elősegítése a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelés során
- A gyermekek fejlesztésének megvalósítása a számukra megfelelő területeken, oly módon, hogy a nevelés, fejlesztés ne terhelje túl a gyermeket
- A gyermek hátrányainak leküzdéséhez szükséges segítség biztosítása
- Az egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs tevékenység, team munkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban történő megvalósítása, az egyes gyermekek igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazásával.

Az óvodapedagógus feladatai a sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésben

Megfelelő tájékoztatással felkészíti a pedagógiai munkát segítő alkalmazottakat és a szülőket a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására. Türelmes, nyugodt, érzelmi támaszt biztosító habitusa elengedhetetlen feltétele az SNI-s gyermekek eredményes nevelésének. A kisgyermek harmonikus személyiségfejlődéséhez biztosítja az elfogadó, eredményeket értékelő környezetet. A tevékenységek szervezésénél a rugalmas szervezeti keretek kialakítását részesíti előnyben a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához. Az alkalmazott módszereket, módszerkombinációkat a „sérülésspecifikusság” szerint választja meg, alkalmazkodva a sajátos nevelési igény típusához.

Kiemelt figyelmet fordít az alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködő készség terén való segítségnyújtásra. Csoportos, kiscsoportos, egyéni formában különböző technikák, terápiák alkalmazásával valósítja meg a segítségadást. Figyelembe veszi, hogy a gyermek terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága,

személyiségjegyei befolyásolják. Lehetőséget biztosít a kiemelkedő teljesítmények megmutatására, a tehetséggondozásra. Együttműködik a speciális szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

Egyéni fejlesztési tervet készít, egy-egy nevelési helyzet problémamegoldásához alternatívákat keres, alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez. Szakszerűen választja meg és alkalmazza a sérülés-specifikus módszereket, technikákat. A gyermek fejlődésének elemzése alapján - szükség esetén - eljárásait megváltoztatja. A gyermek egyéni szükségleteihez igazodóan speciális segédeszközöket használ, törekszik a segédeszközök elfogadtatására, azok következetes használatára és megóvására nevel.

Törekszik a kompenzációs lehetőségek körének bővítésére a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével. Az óvodapedagógus a fejlesztést csak komplex kivizsgálás után kezdi meg. A sokoldalú képességfejlesztés alapjául a mindenkori diagnózist tekinti. Amennyiben részesült a gyermek korai fejlesztésben, azt a korai fejlesztés eredményeire építi. A sérült funkciók miatt biztosítja a folyamatos stimulációt és kondicionálást, megvalósítja a fejlesztés folyamatosságát, rendszerességét és a kiszámíthatóságát. Az ismeretnyújtást fokozatosan, kis lépésekre lebontva tervezi és végzi. A gyermek fejlődése érdekében a gyógypedagógussal rendszeres konzultációt folytat.

Különös figyelmet fordít:

- Cselekvéses tanulás megvalósítására
- A szükséges időtöbblet, ill. alkalom biztosítására
- Változatos ingerek (taktilis, mozgásos, látási, hallási) biztosítására a tapasztalati és ismeretkör bővítése érdekében
- Az alapmozgások kialakítására, fejlesztésére
- A szociális készségek, önkiszolgálás, kognitív funkciók fejlesztésére
- A változatosság biztosítására (ugyanazon funkció változatos módon való gyakoroltatása)
- Tudatos önállóságra nevelésre
- Az eltérő terhelhetőségre

A fenti feladatok eléréséhez az egyéni adottságokhoz alkalmazkodó bánásmód, differenciált fejlesztés módszerét alkalmazza.

A fejlesztés folyamata a szakemberek csoportmunkájával, a gyermekre vonatkozó tapasztalatok rendszeres megbeszélésével valósul meg.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének dokumentumai:

- a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye
- óvodai felvételi és mulasztási napló, amely tartalmazza a gyermekről készült szakvéleményt kiállító szakértői és rehabilitációs bizottság nevét, címét, a szakvélemény számát és kiállításának keltét, valamint a felülvizsgálat időpontját
- jelentés a szakértői és rehabilitációs bizottság részére minden év június 30-ig azoknak a gyermekeknek a nevével – a bizottsági szakvélemény számával együtt – akiknek felülvizsgálata a következő nevelési évben esedékes
- óvodai csoportnapló, amely tartalmazza az óvodapedagógus feljegyzéseit
- egyéni fejlődési napló, egyéni fejlesztési tervek

A tudatos és hatékony pedagógiai hatások lényeges feltétele az egyéni fejlesztési terv kidolgozása. Az integráltan nevelt fogyatékos gyermekek esetében szakmai feltétel e terv megléte, hiszen a tudatos fejlesztő munkában ez elengedhetetlen.

Az egyéni fejlesztési terv mindig egy adott gyermek részére készül. Biztosítja a fejlesztő munka fázisainak egymásra épülését, meghatározza a diagnosztikus mérések helyét és idejét,

módot ad új fejlesztési célok megfogalmazására. Lényege abban rejlik, hogy a fejlesztés eredményeit felhasználva újabb célok kitűzésével és megvalósításával biztosítsuk a fejlesztés hatékonyságát.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek nevelése

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodunk a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Az értelmi fogyatékos gyermekek óvodai nevelése a korai fejlesztésre épül. A kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztésük kellő időt, alkalmat biztosít:

- a) az alapmozgások kialakítására, fejlesztésére,
- b) a minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére,
- c) a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére,
- d) az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,
- e) az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

Az egymáshoz való közeledés, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztése a csoportos foglalkozásokon valósítható meg.

Célunk az együttnevelés folyamatában a sajátos nevelési igényű gyermekek beilleszkedése, fejlődése és együtt haladása a többségi gyermekekkel. Célunk, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek együtt neveljünk, fejlesszük a többi óvodással. Ezzel segítjük őket, hogy az egyes részterületeken a lehető legkisebb lemaradást mutassák. Legyenek egyre önállóbbak, lelkileg kiegyensúlyozottabbak, sikeresek. Célunk, hogy óvodáskor végére testi, szociális és értelmi fejlettségük alkalmassá tegye őket az iskola megkezdésére

A fenti célok elérése érdekében feladatként jelenik meg

- A habilitációs szemlélet és a sérülés specifikus módszertan alkalmazása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelésében részt vevő óvodapedagógusok magas szintű kompetenciájának biztosítása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek fogyatékosági típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus munkája.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek komplex, differenciált, egyénre szabott habilitációs fejlesztése az óvodai élet minden pillanatában.
- Tárgyi és személyi feltételek biztosítása
- Fejlődésük folyamatos nyomon követése, fejlesztése
- Kapcsolattartás a szülőkkel és a fejlesztésben résztvevő kollegákkal, speciális fejlesztő szakemberekkel

A konkrét tervezést, szervezést úgy készítjük el, hogy a gyermek mindenkori fejlettségéből indul ki, az egyedi vonásokat figyelembe véve.

A sajátos nevelési igényű gyerekek fejlődésének nyomon követése az óvodapedagógusok és a gyógypedagógus feladata.

A tanköteles kort elért gyermekek beiskolázási vizsgálatának kérése az óvodavezető feladata, az időpontjáról a szülőt levélben értesíti a Bizottság. Az óvoda indokolt esetben javasolhatja a gyermek óvodai nevelésének meghosszabbítását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelésével kapcsolatos munkában szakmai partnerekkel működünk együtt, a velük való kapcsolattartás a gyógypedagógus és az óvodavezető feladata.

Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban

Beszéd fogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszéd fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszéd szerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszéd szervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

Logopédiai foglalkozás:

Az anyanyelvi nevelés a család és a pedagógus feladata, a logopédus munkája ennek segítője, kiegészítője. Munkája abból áll, hogy kiszűrje a beszédhibás gyerekeket és az arra rászorulóknak a Szakértői bizottság által meghatározott óraszámban fejlesztő foglalkozást tartson.

Cél, hogy azok az óvodások, akik beszédjavításra szorulnak, képesek legyenek majd az iskolai tanulmányok megkezdésére. Logopédiai fejlesztésben általában az iskola előtti évben (nagycsoport) részesülnek óvodásaink. A fejlesztés érdekében fontos a család - óvoda - logopédus közötti kapcsolattartás.

A beszédfigyelmetlen/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzóság stb.), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik. Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségében, az utánzó képesség gyengeségében nyilvánul meg. A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex- az életkori sajátosságokat a játékosság elvét szem előtt tartó- nevelési környezetben valósulhat meg. Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése alapozhatja meg a tanulási zavarok megelőzését, speciális terápiák alkalmazásával (diszlexia prevenció, diszkalkulia prevenció, grafomotoros fejlesztés).

Hátrányos helyzetű, kisebbségi, és más nemzetiségű gyermekek integrálása

Biológiai háttér szerint – sajátos nevelési igényű gyermek; (SNI)

Intézményünk az Alapító Okirat szerint SNI-s gyermek fogadását, nevelését felvállalja. Amennyiben a gyermek felvétele után válik SNI-vé, az óvoda segít felvenni a kapcsolatot azokkal a társintézményekkel, amelyek a gyermek minél hatékonyabb fejlődését segíteni képesek.

Szociológiai háttér szerint – hátrányos helyzetű gyermek, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek; (HH, HHH)

- Az óvoda ismereteket szerez a családok helyzetéről a gyermekek óvodai életét megelőzően. (családlátogatás, beszélgetés)
- A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, illetve a veszélyeztetett gyermekeket kiemelt figyelemmel kíséri, rendszeres a konzultáció a gyermek óvónőjével, a gyermekvédelmi megbízott és az óvodavezető között; amennyiben szükséges, ebbe a körbe belépnek a szakszolgálatok, amelyekkel szintén rendszeres konzultáció folyik;
- Az óvoda figyelemmel kíséri az óvodai életben való részvételüket, szorgalmazza a nevelésben való rendszeres részvételt;
- A gyermek érdekében minden segítségnyújtás alapja a szülőkkel, családdal való tapintaton, tiszteleten, kölcsönös bizalmon alapuló korrekt nevelőtársi viszony.
- A gyermekek számára élmény teli környezet biztosítása, ahol kompetenciáik optimálisan fejlődhetnek;

Migráns populáció integrációja

- Az óvodában kívánatos elfogadó attitűd elvárta a különböző nemzetekből, különböző kultúrával érkező gyermekek és családjaik részére is.

- A magyar nyelvet nehezen, vagy egyáltalán nem beszélő szülők esetében tolmács segítség igénybevétele a családdal való kapcsolat kiépítéséhez; törekvés a kultúrájuk, szokásaik megismerésére;
- Az óvoda tiszteletben tartja a vallási, etnikai hovatartozásukkal járó szokásait, hagyományait, azokat értékként kezeli;
- A bevándorló gyerekek integrációja csak saját nyelvük és kultúrájuk megőrzésével valósítható meg; a kultúra őrzése egyetemes emberi jog;
- A magyar nyelv és kultúra értékeinek megismertetése, melyre jó lehetőséget ad a cselekedtető, tapasztalatokra épülő kompetencia alapú nevelés – oktatás.
- Az óvodapedagógusok beépítik nevelésükbe, tevékenységeikbe a migráns gyermekek által hozott kulturális értékeket, mely következtében a magyar gyerekek számára érzelmileg közel kerülnek; ezzel segítik beilleszkedésüket és elfogadásukat, csökkentik a testi, lelki, szociális előítéletekből származó kirekesztettség érzését;

A pedagógus személyes példával ad mintát a gyermekeknek az előítélet-mentes, elfogadó-befogadó magatartásra

Multikulturális nevelés figyelembe veszi a sokszínű, sokféle kulturális háttérrel rendelkező környezetben megfogalmazódott eltérő igényeket, szükségleteket, értékeket. Az óvodai nevelés magyar nyelvű, de nem zárja ki más kultúrák megismerését, elfogadását, a nyitott és megértő viselkedés kialakítását.

Az integráció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő tevékenységek biztosítása, mely segíti a gyermekek szociális készségeinek és képességeinek, attitűdjeinek, azaz kompetenciáinak kialakulását, valamint elősegítheti a szokás- és normarendszer megalapozását és alakítását. Úgy kell az együttélés szokásait kialakítani, hogy az eltérő, sokszor egymással ellentétes szemléletű családok gyermekeit tudjuk együtt nevelni. Cél az együttműködés, a jó közérzet, a cselekvésre, játékokra készítő légkör megalapozása. A másság elfogadása nagyon fontos éppen az óvodában, ahol általa megelőzhetjük az előítéletek kialakulását. Már egészen kis korban megtapasztalhatják, hogy minden gyermek hordoz értékeket, attól függetlenül, hogy milyen a bőrének színe, és minden gyermekben van valami szeretni való, mindenkitől lehet valamit tanulni. A gyermekek őszintén elfogadják, tolerálják a sajátos bánásmódot igénylő társakat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség még természetes számukra. Olyan pedagógiai környezetet kell kialakítani az óvodának, ahol a másság felé fordulás mindenkinek természetessé válik. Ha kisebbségekhez tartozó gyermek van csoportunkban, be kell hoznunk az adott gyermekek népi kultúrájának értékeit a csoport életébe. (Pl. népművészeti ágak, zene, tánc.) Ezáltal nőhet az adott gyermekek önbecsülése és megbecsülésük az egész csoportban.

Az integrált nevelés fő feladatai:

- A gyermekek különbözőségének elfogadásával és figyelembevételével az óvodapedagógusok és a dajkák megvalósíthatják a differenciált nevelést.
- Arra törekszünk, hogy a rossz szociális háttérrel rendelkező gyermekek számára egészséges, inger gazdag környezetet biztosítsunk, s meglássuk minden gyermekben a jót.
- Megismerni, értékelni a kultúrát és azokat a szokásokat, amelyek más népek és a kisebbségi gyermekek kultúrájának értékei.
- Szorosan együttműködve a családdal igyekszünk az érzelmi biztonságot megteremteni, valamint az optimális fejlesztést megvalósítani.
- Fejlesztésük a legfontosabb tevékenységformára, a játékokra épül.

- A nehezebben szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb értelmi szinten álló, érzékszervi, értelmi, vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, ezért szükség esetén megfelelő segítő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, stb.) segítségét is igénybe vesszük.

12. **KÉPESSÉGFEJLESZTÉS**

A személyiségfejlesztés alapos gyermekismeretre épül. A gyermekek eltérő képességűek, és a gyermek – gyermek közti különbségek, egy-egy gyermek képességeinek eltérő ütemű fejlődése, mind külön odafigyelést igényelnek.

A differenciált fejlesztés legfontosabb feltételei:

- a gyermekek, egyénenkénti megismerése, a képességek erősségek, gyenge pontok regisztrálása,
- a gyermekek folyamatos megfigyelése a tevékenységekben,
- a gyermekekkel való beszélgetések,
- a gyermekek produktumainak elemzése,
- verbális megnyilvánulásuk megfigyelése,
- a gyermekek élményvilágának, tapasztalati körének és információinak megfigyelése,
- a gyermek érdeklődési körének, adottságainak, temperamentumának megismerése,
- a kedvenc időtöltésének, játékának megismerése.

Az óvodapedagógus munkája

Óvodánkban a nevelőmunkát óvodapedagógusok végzik jelenlétük a nevelés egész időtartamában fontos feltétele óvodai nevelésünknek. Az óvodapedagógus modellt, és mintát jelent a gyermekek számára.

Az óvodapedagógus feladatai:

- gyermekvédelem, mely minden óvodapedagógusunk alapvető feladata,
- biztosítani a gyermeket megillető jogok érvényesülését óvodán belül, szükség esetén védő-óvó intézkedésre javaslatot tenni,
- biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai légkört kialakítani, melyben lehetőség kínálkozik a gyermek-gyermek, valamint a gyermek-felnőtt közti minél gyakoribb kontaktusfelvételre,
- minden gyermek megismerése, elfogadása,
- a gyermeki egyéniség kibontakoztatásának elősegítése, az önismereti folyamat lehetőségeinek megteremtése,
- a differenciált nevelés feltételeinek megteremtése,
- a gyermekek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése,
- a napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára,
- érzelmi, értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)
- szülőkkel való együttműködő kapcsolat kialakítása

- A különleges gondozás keretében a gyermek állapotának megfelelő gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban való részesítés, attól kezdődően, hogy a sajátos nevelési igényt megállapította a szakértői bizottság.
- Elfogadó, támogató nevelői légkör, magatartás biztosítása.
- A gyermeknél, megértési nehézségek előfordulása esetén, az elvárásokat a fejlődésük üteméhez kell igazítani.

Pedagógiai Szakszolgálat keretein belül:

A gyógypedagógus feladatai:

- A Szakértői Bizottság véleményében rögzített vizsgálati eredmények és javaslatok, illetve mérési eredmények alapján egyéni fejlesztési tervet készít, ami meghatározza a fejlesztő foglalkozások menetét.
- Heti rendszerességgel tartja a fejlesztő foglalkozásokat.
- Együttműködik a gyermekkel foglalkozó szakemberekkel: óvodapedagógus, logopédus, pszichológus, családvédelmi szakember.
- Megismerteti az óvodapedagógust és a szülőket a gyermek fejlesztési tervével, lehetőséget biztosít a hospitálásra.
- Segíti az óvodapedagógus munkáját, szakmai tanácsokkal látja el, rendszeres megbeszélést tartanak a fejlesztés eredményes megvalósulásáért.
- A szülőkkel folyamatos kapcsolatot tart, bevonja a fejlesztő munkába őket és tájékoztatja a gyermek fejlődéséről.

A pszichológus feladatai:

- érzelmi támogatás nyújtása, az önértékelés fejlesztése
- a gyermek felkészítése arra, hogy új helyzetekben hogyan tudja kompenzálni hiányosságait
- motorikus készségek és kognitív képességek fejlesztése
- a sajátos nevelési igényű gyermek integrációjának segítése a társak felkészítésével, elfogadó és támogató attitűd kialakításával, mintaadással az empátiára és együttműködésre
- a gyermek szociális készségeinek fejlesztése, az esetleges peremhelyzet feloldása
- az énkép fejlesztése, a személyiség integrációjának elősegítése
- a szülők tájékoztatása
- konzultáció a pedagógusokkal
- kognitív, szociális és emocionális képességek és készségek egyénre szabott fejlesztése
- szabálytudat.
- Szükség esetén javaslatok, véleményezés az iskolaérettség témakörében.
- Szülői konzultációk, tanácsadás pl. az iskolaválasztásban
- Az iskolával kapcsolatos előzetes szorongások csökkentése

A fejlesztőpedagógus feladatai:

A fejlesztőpedagógus tevékenysége a normál IQ övezetbe tartozó gyerekekre terjed ki teljesítmény-, és/ vagy magatartási-, beilleszkedési zavar esetén. Munkáját más szakemberekkel (óvodapedagógus, logopédus, pszichológus stb.) összehangoltan végzi. A diagnosztikus és terápiás kompetencia körét meghaladó eseteket köteles speciális szakemberhez irányítani.

Az integrációs nevelésben részesülő gyerekek fejlesztését az adott szakemberek közreműködésével végzi.

A fejlesztőpedagógusi tevékenység célja:

- játékos, tevékenységbe ágyazott formában történő komplex készség és személyiségfejlesztés, az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságainak megfelelő készség- kompetencia-és gondolkodásfejlesztő tevékenységek biztosítása,
- a mozgás, a közvetlen cselekvés, a közvetlen tapasztalatszerzés készségeinek fejlesztése,
- játékra épülő tevékenységformák szervezése.

A fejlesztőpedagógus feladatai:

- tanköteles korú gyermekek pedagógiai vizsgálata,
- létszámtól függően középső-, esetenként kiscsoportos gyerekek fejlesztése,
- a vizsgálat eredményeiről, későbbiekben az előrehaladásról, tájékoztatja a szülőket, óvodapedagógusokat, logopédust,
- hospitálásai során megfigyeli az általa fejlesztett gyerekek interakcióit, játékát, egyéb tevékenységeit, kognitív teljesítményét.

A fejlesztőpedagógus fő tevékenységformái:

- diagnosztika és elsődleges tünet kiválasztás,
- fejlesztő, kompenzáló programok megvalósítása,
- korrekció végrehajtása.

A logopédus munkája

Az óvoda logopédusa a beszédhibás, hang- és nyelvi zavarral rendelkező gyermekeket látja el az óvodapedagógusok és a fejlesztőpedagógus segítségével.

Az ellátás fő formája:

- a gyermekek felmérése és beszédük fejlődésének nyomon követése,
- a gyermekek fejlesztése, beszédterápia a logopédiai foglalkozásokon belül,
- a szülőkkal és az óvodapedagógusokkal folyamatos kapcsolattartás.
- finommotorika fejlesztése, a nagymozgások harmonizálása,
- fonémahallás fejlesztése,
- helyes artikuláció kialakítása,
- verbális figyelem és akusztikus emlékezet fejlesztése,
- nyelvi képességek és gondolkodás fejlesztése,

- beszéd és gondolkodás összhangjának kiépítése.

A logopédus az összes nagycsoportos korú és (létszámtól függően, óvodapedagógusi jelzés alapján) több kisebb gyermek vizsgálatát is elvégzi, függetlenül az értelmi képességektől, látás-, hallás-, magatartás- illetve részképesség-zavaroktól.

A logopédiai foglalkozások célja:

- a beszédhibák korrekciója,
- hang- és nyelvi zavarok korrekciója,
- a beszédmegértés és beszédészlelés fejlesztése,
- az auditív észlelés fejlesztése.

A logopédiai foglalkozások feladata:

- finommotorika fejlesztése, a nagymozgások harmonizálása,
- fonémahallás fejlesztése,
- helyes artikuláció kialakítása,
- verbális figyelem és akusztikus emlékezet fejlesztése,
- nyelvi képességek és gondolkodás fejlesztése,
- beszéd és gondolkodás összhangjának kiépítése.
- a beszédzavar diagnosztizálása,
- a beszéd formai és tartalmi rendezése,
- helyes beszédleghzés kialakítása,
- megkésett beszédfejlődés terápiája,
- pöszesség terápiája,
- orrhangzós beszéd terápiája,
- diszfónia terápiája,
- dadogás-hadarás terápiája,
- dyslexia és dyscalculia prevenció,
- szókinés fejlesztése (relációk is!),
- grammatikailag helyes beszéd kialakítása,
- vizuális- és auditív emlékezet fejlesztése,
- beszédmotiváció felkeltése,
- beszédkedv, figyelem fenntartása,
- téri tájékozódás fejlesztése,
- finommozgások összerendezettségének korrekciója.

Fejlesztési területek a beszédhibák javításán kívül:

- hangképzés,
- mimika,
- szókinésbővítés, anyanyelviség,
- irányok gyakoroltatása,
- idő és térbeliség,
- figyelem, emlékezet,

A beilleszkedési tanulási magatartási nehézséggel küzdő gyermek (továbbiakban: BTMN) 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról 30.§

„(7) Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd (a továbbiakban együtt: beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló), illetve a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A fejlesztő foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a kollégiumi nevelés és oktatás keretében valósítható meg.

(8) Abban a kérdésben, hogy a gyermek, tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, vagy sajátos nevelési igényű, a Pedagógiai Szakszolgálat megkeresésére a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt.”

A fejlesztőpedagógus feladata:

- Hospitálás alkalmával megfigyeli a gyermeket különböző tevékenységei során.
- A szűrések elvégzése után, konzultál az óvodapedagógusokkal, logopédussal, pszichológussal a feladatok pontos meghatározása érdekében.
- A fejlesztés fő indikációja az életkor és a tünet súlyossága.
- Az ismeret elsajátítás folyamatát gátló gyengébben fejlett, diszharmonikus működést mutató részképességek megerősítése.
- A hatékony beépüléshez szükséges jártasságok, készségek kialakítása, ill. megerősítése.
- Motiváció felkeltése, növelése.
- A jó magatartás erősítése.
- Az egyénhez igazított követelmények kialakítása a gyermek képességeinek, érdeklődésének, terhelhetőségének ismeretében.
- A gyermek alkalmazkodásának, kortárs csoportba való beilleszkedésének segítése.
- Együttműködés a családdal és a szakemberekkel.

Korcsortjukat ismétlő gyermekek fejlesztése

A gyermek fejlettségi szintje miatt még egy évet óvodában marad, ha az óvodapedagógus véleménye szerint a szükséges érési folyamatok nem megfelelő mértékű a sikeres, kudarc nélküli iskolakezdéshez.

A Pedagógiai Szakszolgálat vizsgálata alapján:- további egy év óvodai nevelésre javasolt, gyermeket óvodánkban az óvodapedagógus a fejlesztőpedagógus, szükség esetén logopédus és pszichológus látja el.

A Pedagógiai Szakszolgálat vizsgálata és egyéni felmérés alapján átfogó képet kapunk a gyermek eddigi fejlődésével kapcsolatban. Az életkori átlagához viszonyítva jelenleg hol tart a fejlődésben, melyek azok a területek, amelyek fejlesztésre szorulnak:

- nagymozgás,
- finommozgás.
- beszédfejlődés,
- kognitív képességek,
- szociális érettség.

Ezen információk alapján állítjuk össze az egyénre szabott játékos képességfejlesztő programot. Figyelembe véve a fejlesztendő területek prioritását, egymásra hatását az adott képességek kialakulásának, megszilárdításának fokozatait.

A fejlesztőprogram: egyénre szabottan, a gyermekek egyéni fejlettségéhez, képességeihez

igazodik, időről-időre figyelembe véve aktuális teljesítményüket.

Célunk: Az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztése, egyénre szabottan.
Az óvodapedagógus feladata:

- Egyéni képességfejlesztés, rendszeres, tudatosan szervezett és tervezett kötetlen és kötelező tanulási helyzet létrehozása.
- A sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség terén mutatkozó részképességbeli hiányosságok pótlása.
- Együttműködik a szakemberekkel.

Programunk megvalósítása során a dajka és az óvodapedagógus munkája összehangoltta válik. A dajka, a pedagógiai munka közvetlen segítője. Ő is példaértékű a gyermek számára. Képességfejlesztésünk eredményessége mindenkor az óvodapedagógusok, fejlesztőpedagógusunk, logopédusunk és külső szakemberek összehangolt munkáját feltételezi, a minden egyes gyermek megismerése, tudatos, tervszerű fejlesztése, a gyermek személyiségének komplex kibontakoztatása érdekében.

Óvodában a tehetséggondozás a "tehetséges" gyermekek speciális szükségleteinek kielégítését jelenti.

A tehetségre vonatkozóan nem vonhatunk le óvodás korban messzemenő következtetéseket, de odafigyelünk a jó emlékezetre, jó kézügyességre, játékában kiemelkedő építmények létrehozóira, papírhajtogatásban, és rajzolásban, mozgásban, kreativitásban megnyilvánuló tehetségekre. A tehetséges gyerekek gondolkodásának fejlettsége gyorsasága, produktivitása sokszor együtt jár fejlett problémamegoldó kommunikációs képességgel.

Ebben az életkorban a gyerekek megismerésének és fejlesztésének legfontosabb eszköze a játék, így játékának gazdagítása, az együttjátszás nyújthatja a legjobb lehetőséget a testi-lelki-szellemi fejlesztésre.

Tudjuk, hogy a differenciálás segítségével a személyiség a maga útját bejárva képes fejlődni. A differenciálás megtervezésnek kiindulópontja a gyermekek játékának megfigyelése, amely által a legkönnyebben megismerhető személyisége, kapcsolatai, társas magatartása, verbális képességei, gondolkodása, ismeretei, mozgása, stb.

Különös figyelmet, tág teret és időt biztosítunk a tehetségek kibontakozására, és lehetőséget biztosítunk arra, hogy rátermettséget megmutathassák. A különleges tehetségű gyerekeket nem mindig könnyű elfogadni, másságukkal kitűnnek társaik közül, előfordul, hogy családjában sem talál megértésre, ezért valódi támogató kapcsolattal segítjük óvodai csoportbéli és családbéli szerepét.

Gyakorlati munkánk során arra kell törekednünk, hogy a hétköznapiak során gyakorlattá vált óvónői megfigyeléseket a tehetség lehetséges jegyeinek szempontjából rendszerezzük, ennek segítségével, a lehetőségeket észrevegyük, feltérképezzük egy-egy gyermeknél. Ezután differenciált feladatokkal fejlesszük ezeket a területeket, illetve a szülőknek segítséget nyújtunk. A tehetséges gyermekek egy része harmonikusan fejlődik. Azonban vannak olyanok is, akik bizonyos területeken ugyan jobb adottságokkal, képességekkel rendelkeznek, más adottságok, képességek tekintetében viszont életkoruk szintjén állnak, vagy ahhoz képest el is maradnak. A gyermekek esetleges "gyenge" oldalát mindenképpen diagnosztizálnunk kell, ha szükséges szakember segítségével és az általuk javasolt fejlesztéssel segíthetjük harmonikus személyiségfejlődésüket.

A vegyes életkorú csoportokban arra törekszünk, hogy olyan többletismereteket kapjanak ezek a gyermekek, amellyel a közeljövőben nem fognak találkozni, a programba be lehet illeszteni, meg lehet valósítani az esetlegesen lemaradó területek fejlesztését. Biztosítjuk annak a lehetőségét, hogy a hasonló érdeklődésű gyermekek egymásra találhassanak. A legideálisabb, ha fedett időben szervezzük ezeket a fejlesztő foglalkozásokat, tevékenységeket.

Az egészséges személyiségfejlődéshez nélkülözhetetlen a szabad, biztonságos légkör. A "tehetséges" gyermeknek tisztában kell lennie saját értékeivel, de nem szabad túlértékelnie azokat. A közösségben olyan légkör megteremtésére kell törekednünk, amelyben őt elfogadják és ő is, jól érzi magát.

A tehetséges gyermek nevelése nem könnyű feladat sem, a szülők sem, a pedagógusok számára. A szülőkkel történő nyílt, őszinte beszélgetések segítik közös munkánkat. Aggodalmaikat, bizonytalanságaikat az irányított beszélgetések lehetőségének megteremtésével és az aktuális problémák megbeszélésével eloszlatjuk.

Javaslatainkkal megkönnyíthetjük iskolaválasztásukat. A szülőkből felmerülő esetleges korai beiskolázással kapcsolatban tanácsainkkal, segíthetünk annak mérlegelésében, hogy, a "tehetséges" gyermeknek vannak-e lemaradó képességterületei, mennyire bírja az iskola kötöttebb világát, mennyire játékos, hogy tudna beilleszkedni az idősebb gyermekek közösségébe. Ha ezek alapján is alkalmasnak találjuk az iskolai élet megkezdésére, akkor különleges odafigyeléssel az iskola és a tanító megválasztására, támogathatjuk a korai beiskolázás lehetőségét.

Célunkat akkor érjük el, ha:

- A tehetséges gyermekeket időben felismerjük és képességüknek megfelelő fejlesztésben részesítjük.

Óvodánkban két tehetséggondozó műhelyt hoztunk létre, mely segíti a tehetséges gyermekek felismerését és kibontakoztatását.

Varázslatos alkotóműhely-kézműves tehetséggondozás

Az alkotóműhelyt a vizuális téren kiemelkedő képességű gyermekek fejlesztése érdekében hoztuk létre. A tehetséggondozó műhely 4 nagycsoportos gyermekkel működik, a csoportos óvodapedagógusok javaslata, beválogatása alapján. A kiscsoportos műhelymunkát csakis az iskoláskor előtti évben ajánljuk a gyerekeknek, amikor átlagon felüli speciális adottságaik, érdeklődésük, motivációjuk, kreativitásuk és szociális fejlettségük lehetővé teszi, hogy élvezni tudják a kiscsoportos együttléteket, a páros foglalkozásokat. Óvodánk olyan tehetséggondozó programot kíván működtetni, amelynek célja, hogy elősegítse, és esélyt adjon a gyermekekben rejlő tehetség kibontakoztatásának.

Alapelvünk, hogy minden gyermek tehetséges valamiben. Tehetséggondozást a teljes óvodás korban, minden gyermekre kiterjesztve végzünk. A tehetségigéreték gondozása 3-5 éves korig az óvodai csoportokban, a napi tevékenységekbe ágyazva, 5 éves kortól pedig kiscsoportos, kreativitást fejlesztő tehetséggondozó műhelyekben történik. A kiscsoportos műhelymunkát csakis az iskoláskor előtti évben ajánljuk a gyerekeknek, amikor átlagon felüli speciális adottságaik, érdeklődésük, motivációjuk, kreativitásuk és szociális fejlettségük lehetővé teszi, hogy élvezni tudják a kiscsoportos együttléteket, a páros foglalkozásokat. Óvodánk olyan tehetséggondozó programot kíván működtetni, amelynek célja, hogy elősegítse, és esélyt adjon a gyermekekben rejlő tehetség kibontakoztatásának. Törekszünk az elfogadó, személyiségfejlődést segítő légkör kialakítására, a tehetségigéreték erős oldalainak támogatására, a gyenge oldalak kiegyenlítésére. A programban résztvevő gyermekeknél nem a teljesítményeket várjuk, hanem az új élmények szerzése a lényeg.

A program célja:

A jó kézügyességű, kiemelkedő képességű, 5-7 éves kreatív gyermekek számára a lehetőség biztosítása vizuális nyelv folyamatos gyakorlására és megújítására, képességeik kibontakoztatására. A gyermekek élmény és fantázia világának, képzeletének képi, térbeli szabad önkifejezése, a szépség iránti vonzódás és értékelő képesség kialakulása.

A program feladatai:

- A gyermekek képi- plasztikai kifejező nyelvének, ábrázoló , konstruáló képességének és vizuális látásmódjának megalapozása.
- A gyermekek megismertetése az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, technikai alapelemekkel.
- Az alkotás öröméhez való eljutás.
- Az ábrázoló tevékenységhez szükséges készségek alakítása, fejlesztése.
- Szem- kéz, finommotoros koordináció fejlesztése.
- A megismerő, befogadó képesség, nyitottság, érdeklődés és kíváncsiság fokozása.
- Gondolkodás, problémamegoldó képesség, vizuális memória, megfigyelőképesség fejlesztése.
- A gyermekek valamennyi alkotásának értéként való kezelése, a konstruktív véleménynyilvánítás kialakítása.
- A több érzékszervre ható ingereken keresztül a belső képek gazdagítása (látás, hallás, tapintás, szaglás, ízlelés).
- A gyermeki kreativitás ösztönzése, motiválása, kitartás, feladattartás fejlesztése.
- Feladatok iránti elkötelezettség, együttműködő képesség, tolerancia kialakítása.
- Szülők tájékoztatása, egyetértése, bevonása.
- Kiállításokon, rajzpályázatokon való részvétel.

Kiemelt feladataink:

- A hagyományos kézműves technikák megismertetése, gyakorlása, a néphagyományok értékeinek átadása.
- Kreatív hobbitechnikák megismertetése, gyakorlása.
- Alkotó, kísérletező kedv felkeltése.

A műhely működési rendje:

Két hetente, kora délutáni időpontban, az óvoda fejlesztőszobájában zajlik a műhelymunka, így nem zavarja a gyermekek óvodai napirendi tevékenységét. Havonta egy technika kerül feldolgozásra, alkalmanként más-más témajavaslat megvalósításával. Az adott téma feldolgozásának időigénye határozza meg a foglalkozások számát. Egy- egy alkalom, foglalkozás tervezett időtartama 40-50 perc.

A témaválasztás szempontjai:

- A gyerekek érdeklődése, javaslatai, ötletei.
- Évszakok, ünnepek, jeles napok.
- Felhasznált anyagok sokrétű alkalmazási lehetősége.
- Technikák változatos megjelenítése.

Várható eredmények:

- vizuális önkifejezés kiteljesedése
- alkotókedvük fokozódása
- alakul a gyermekek szabad képi és plasztikai önkifejezése
- szívesen és bátran használják a már ismert és új technikai eljárásokat, eszközöket, anyagokat
- szem- kéz koordináció erősödése
- látási- tapintási érzékelés, manuális készség erősödése
- térpercepció erősödése
- alkotásaikban egyéni módon jelenítsék meg élményeiket, elképzeléseiket
- esztétikai érzékük fejlődik
- önértékelési képességük erősödik
- kreativitásuk, képzeletük erősödik
- örüljenek saját alkotásaiknak és a közösen elkészített kompozícióknak

Ovi-foci tehetséggondozó műhely

Az óvodai mozgásos tevékenységek kedvelt programjai alkalmasak arra, hogy megalapozzák a sportolást nem csak gyermekkorra, de akár idősebb korra is.

Az Ovi-foci tehetségműhely programmal bővítettük a testmozgásos foglalkozásokat, az alapvető mozgásformákat, alapkészségek begyakorlását, a motoros képességek fejlesztését - figyelembe véve az életkorra jellemző szenzitív fázisokat, s gondolatunkban volt, hogy a testedzés, szokás legyen, illetve maradjon meg hosszú időre!

Az óvodáskor a sokrétű mozgásformák tökéletesedésének és az első mozgáskombinációk megvalósításának az időszaka. Az alapkészségek középső és nagycsoportban differenciálódnak.

Tehetséggondozásunk célja:

- felismerni a tehetséget és megjelenési formáit
- segíteni a gyermeket a továbbfejlődésben
- kielégíteni a kiemelkedő képességű gyermek megismerési, alkotási és speciális szükségleteit erős oldalának fejlesztése)
- a tehetséges gyermek tehetséggel összefüggő gyenge oldalának erősítése (pszichomotoros és érzelmi – akaratilag éretlenség)
- megfelelő szeretetteljes légkör biztosítása
- Jó koordinációs képességekkel rendelkező gyerekek fejlesztése, akik megfelelő ügyességgel rendelkeznek bármilyen sportág, köztük a labdarúgás megtanulásához is.

Tehetségazonosítás:

- A tehetséggondozó programba az 5. életévüket betöltött gyermekek kerülhetnek.
- A tehetséges gyermekek szűrése, kiválasztása meghatározott metodika alapján történik. Elsősorban a gyermek saját óvodapedagógusának megfigyelésére építünk, melynek alapja az egyéni fejlettségmérő lap.
- A program ideje alatt folyamatosan információt nyújtunk a szülőknek. A program végén mérjük az elégedettségét, vizsgálatokat végzünk el. A mérési eredményeket, tapasztalatokat összegezzük, elemezzük.

Tehetséggondozás feladatai:

- A gyermekek fejlődésének, tehetségük további kibontakoztatásának biztosítása érdekében, szoros kapcsolatot tartása az általános iskolai, valamint foci szakkör vezetőivel. Ezzel biztosítva, hogy a gyermek folytatni tudja a későbbiekben a labdarúgást.

- a labdarúgás megkedveltetése, a játéköröm kialakítása
- játékszabályok megismertetése (alap)
- edzés - és mérkőzésfegyelem kialakítása
- játékban nincs kapus!
- fesztiválokon való aktív részvétel
- technikai alapok oktatása játékokon keresztül
- önbizalom kiépítése
- a sportághoz való kötődés kialakítása és folyamatos erősítése
- Játéköröm: én és a labda
- a gyerekek mozgásigényének kielégítése
- a játékok bemutatása
- a játékok és játékformák gyakori és változatos ismételése
- utánzó képesség fejlesztése
- gyerekekre jellemző nyelvezet használata
- labdaérezékelés fejlesztése
- állandó sikerélmény biztosítása

A dicséret, motiváció 5-6 éves korban előtérbe kerülnek azok a játékok, gyakorlatok, amelyekkel kifejezetten a mozgáskoordinációt, egyensúlyérzék-, koncentrációkészség fejlesztő és labdaérezékelő feladatokat végeztetünk sportfoglalkozásokon játékos formában. Sor kerül már a különböző labdajátékok alapjainak megismerésére. A labdarúgás ebben a korban nagy fegyelmet, odafigyelést követel, és egy sor olyan tudást, mint a jobb és bal irány ismerete, mely ebben a korban kezd kialakulni.

13. ***AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI***

Az óvodai élet tevékenységeit úgy kell szerveznünk, hogy azt a gyermek a családban gyakorolt tevékenységei folytatásaként élhesse meg, játékosak és szabadon választhatók legyenek.

Az óvónő tudatosan tervezi, szervezi a csoport tevékenységeit, kihasználja a spontán kínálkozó lehetőségeket. A tevékenységekben fontosak a szabályok, a szokások. Az önkéntesség nem jelentheti a tevékenységektől való távolmaradás elfogadását a tanköteles korú gyermekeknél. A tevékenységek jellegétől függően változhatnak a csoportok tagolódásai. A nagyobbak több tapasztalatszerző sétán, kiránduláson, fejlesztő foglalkozáson vesznek részt, mint a kisebbek. Az óvodapedagógus a gyermekek mindennapi tevékenységei során kialakítja a közösségi magatartásformát, megvalósítja a játékos képességfejlesztést, az intellektuális képességek fejlesztését. Munkáját a Helyi Pedagógiai Program alapján végzi.

Az óvodai élet főbb tevékenységformái: a játék, mesélés, verselés, rajzolás, mintázás, kézimunka, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, külső világ tevékeny megismerése, mozgás, munka.

13. 1. A JÁTÉK

A játékot a gyermek alapvető tevékenységének tekintjük. Az óvodai játék életre szóló élményeket nyújt, melyeket örömmel kísért. A játék öröme növeli a fejlesztő hatást. Az új ismeretek pozitív érzelmek között nyomatékosabban épülnek be a gyermek személyiségébe. Játékon keresztül ismerkednek a világgal, a valóság tárgyaival, tulajdonságaival, az emberi kapcsolatokkal és magatartással, a valóság jelenségeivel, eseményeivel. A nyugodt légkör feltétele a magatartási formák, szabályok kialakítása. A gyerekeknek helyzetekhez kell igazítaniuk viselkedésüket, ami az alkalmazkodás magasabb formája.

Az óvodában a gyermek első játszótársa az óvónő. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el. Az óvónő játékban betöltött szerepét meghatározza a játéksituáció, a gyermek és a gyermekcsoport igénye.

Folyamatos napirendünkben nem szakad meg a játéktevékenység, növekszik a játékidő. A játék fontos szerepet tölt be a gyermek fejlődésében, áthatja az egész nevelési folyamatot és kihat a társas kapcsolatok alakulására. A játékot a kommunikáció és a társas interakció talajának tekintjük. A többi gyermekkel való együttműködés a szocializáció szempontjából elsődleges. A játékban a gyermek elsősorban a komplex társas emberi valóságot dolgozza fel, és csak kisebb részben a tárgyat.

Az én-kép az önértékelés, a külvilág érzékelésének alapjai kisgyermek korban alakulnak ki, és ezek befolyásolják a személyiség és viselkedés későbbi alakulását. A gyermek beilleszkedése a világba nem megy zökkenőmentesen, akadályok, frusztrációk, negatív történések és élmények nélkül. Ezekkel meg kell küzdenie, melyhez ellenálló képességre van szükség. A játék önkéntes és szabad tevékenység, melynek időtartama domináns a nap folyamán. Előtérbe helyezzük a szabad játék túlsúlyának érvényesülését.

A legfontosabb számunkra az integráció folyamatában, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekeink részére is biztosítjuk a nekik megfelelő játéktevékenységeket. Olyan feltételeket

teremtünk, ahol a játék személyiségfejlesztő és terápiás hatásai megfelelően ki tudnak bontakozni.

Minden játékfajtaához egyidejűleg biztosítunk gyermeki fantázia kibontakoztatását segítő játékeszközöket, anyagokat.

A csoportszobák berendezéseinél törekszünk a könnyű és gyors átrendezhetőségre. A nagyobb teret igénylő játékok szervezésére az előtérben, a tornateremben és az udvaron kerül sor.

Feladataink a játék kiteljesedéséhez:

Alkotó, játékos légkört biztosítunk, ahol szabadon dönthet, ki milyen eszközökkel, hol jeleníti meg azokat a témákat, amelyek felmerülnek benne. Csak annyi szabályt vezetünk be a csoportba, mely feltétlenül szükséges.

A csoport elrendezését úgy alakítjuk ki, hogy a gyermekek bátran vihessék az eszközöket, elképzeléseik szerint, hogy legyen lehetőség „kuckó” kialakítására, legyen a mesesarok a bábozásnak és dramatizálásnak helye. A szabadjáték egyik fontos színtere óvodánkban az udvari játék, élet. Elsősorban sportszerekkel biztosítjuk a nagymozgásos játékok fejlődését. Lehetőség szerint minél több időt töltenek gyermekeink a szabadban.

Napirendünk rugalmas és folyamatos, hogy minél hosszabb és zavartalanabb legyen a játék.

Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga óvodánkban.

13. 2 . MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

Célunk: hogy a munka jellegű tevékenység közben az óvodapedagógus irányításával megfigyelések, tapasztalatok, ismeretek szerzése valósuljon a gyermek számára természeti, társadalmi környezetünkről.

Ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. A folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező. Kisebb korban játékosan, nagyobb korban érelemre ható elvárásokkal juttatjuk sikerélményhez gyermekeinket. Alapvető számunkra az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése.

A gyermek munkajellegű tevékenysége önként, örömmel és szívesen végzett hasznos időtöltés. A játék és a munka összefonódása minden tevékenységet átsző, azokat gazdagítja és a nevelés hatásait fokozza. Minden munkatevékenységnél fontos a szervezés. A közösen végzett munka segíti a szocializálódást. A munkamegosztásban az egyéni képességekhez igazodunk.

Munkalehetőségek:

- önkiszolgálás
- közösségért végzett munka (terítés, rendrakás, kisebbek segítése, takarítás, stb.)
- alkalmi feladatok (virágok, állatok gondozása, kerti munka)
- valós szükségleteket kielégítő munkák (salátakészítés, befőzés, sütés-főzés)

A munka segít abban, hogy a gyerekek meg tudják oldani a mindennapokból adódó problémákat, átéljék, hogy környezetük megváltoztatható és maguk is képesek értéket teremteni. A munkavégzés közben formálódnak és egyre pontosabbá válnak a munkához szükséges készségek. Természetes módon alakul gyermekeink szociális magatartása, társas kapcsolatai.

A gyermekek valódi eszközökkel dolgoznak. A felnőttek feladata a balesetvédelmi és higiéniai szabályok betartása, betarttatása. A munka eredményét közvetlenül tapasztalják, élvezik.

A munkavégzés során folyamatosan szereznek tapasztalatokat, ismereteket, így a munkaintegráló szerepet tölt be a tevékenységek között. A kötelességteljesítés alakításának hasznos eszköze.

13. 3. TEVÉKENYSÉGBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Célunk: ismeretek elsajátítása, készségek, jártasságok kialakítása a különféle tevékenységeken keresztül.

Minden nevelési terület a maga sajátos eszközeivel és módszereivel hozzájárul, és segíti a világ megismerését. A természet és a belőle építkező képalkotás, mozgás, irodalom, zene olyan maradandó élmény a gyermekek számára, melyből életük végéig táplálkozhatnak.

A tanulás általában a tapasztalatszerzésen alapuló tevékenység, a nevelés szerves része. Az óvodáskorú gyermek képessége, érzékelése, észlelése, emlékezete, képszerű szemléletes gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik.

A tanulás helye a nevelés folyamatában:

Óvodánkban a tanulás egyrészt spontán, másrészt, szervezett tevékenység útján megy végbe. Magába foglalja a képességek, a magatartás, a tanulás utáni vágy, a motiváció fejlődését és az ismeretszerzést egyaránt.

A megfigyelés, az emlékezetbe vésés és felidézés tevékenységbe ágyazottan fejlődik ebben az életkorban.

A differenciált bánásmód alapvető feltétele a gyermekek sokoldalú megismerése és azoknak a szituációknak, környezetnek, alkalmaknak és lehetőségeknek kijelölése, amelyekben a pedagógusnak jó esélye van a gyermeki személyiség befolyásolására.

Differenciált nevelőmunkánkban elsősorban a pozitív gyermeki megnyilvánulásokra koncentrálunk. Az óvodai tanulás a játék motivációs bázisára épül, mindvégig játékos jellegű marad, melynek színtere legtöbbször a természetes környezet, a valóságos élet. Az óvodapedagógus motivációs eszköztára alkalmas legyen a gyermek érdeklődésének folyamatos fenntartására és fejlesztésére. A gyermekek kérdéseit soha nem hagyjuk megválaszolatlanul. Olyan helyzeteket teremtünk, ahol szabad, és lehet kérdezni. A kíváncsiság, az érdeklődés, a motiváltság, a bizalom, a humor, a jókedv, az érzékeik használata, a cselekedtetés, a találgatás lehetősége, a tévedés szabadsága, a felfedezés, a megtalálás, az együttműködés öröme és a játék biztosítja ezt a jó érzést. Megismerik a siker örömét, függetlenül attól, hogy ki milyen képességekkel rendelkezik.

A szervezett tanulás formája, lehet kötött vagy kötetlen.

Mindkettőben érvényesül a nevelői céltudatosság, tervszerűség.

A kötetlen szervezeti forma valamennyi korcsoportban, foglalkozáson alkalmazható. Alapvető szabály, hogy a kezdeményezés ne zavarja a kialakuló játékot. A kezdeményezés történhet a nap bármelyik szakában. Fontos a hely kiválasztása, hogy a gyermekek ne zavarják egymást, ill. a foglalkozást. A kötött forma más magatartást igényel a gyermektől. Nem csak belső szándéktól vezérelve, hanem az óvodapedagógus által kitűzött feladattól is függ. A kötöttség azonban nem jelentheti a gyermek aktivitásának a korlátozását. Olyan mértékű fegyelmet kívánunk a gyermektől, amely az együttes tevékenységet segítik. Arra törekszünk, hogy hallgassák meg egymást.

Lehetőségeink szerint alkalmazunk:

- egyéni munkaformát,
- mikro csoportost,
- frontális.

Tartalmi eszközei:

- Verselés, mesélés
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, mintázás, kézi munka
- Mozgás
- A külső világ tevékeny megismerése

Tanulás tervezése

A tanulás tervezése hosszabb- rövidebb időszakokra tagolva: éves ütemterv, tanulási-tanítási egységekre: tematikus terv, és tevékenységekre bontva tervezzük meg. Komplex módon vesszük figyelembe a pedagógiai folyamat minden lényeges elemét, illetve az adott pedagógiai céloknak megfelelő stratégiákat, folyamatot, munkaformát, módszereket, eszközöket. Építünk a nevelési tartalmak kiválasztásakor a gyermek előzetes tudására, motiváltságára, életkori sajátosságaira. Többféle módszertani megoldásban gondolkodunk az adott helyzetnek megfelelően rugalmasan alkalmazzuk a módszereket, alkalmazzuk a differenciálás elvét. Építünk a gyermek kíváncsiságára, szükségleteire, törekszünk fenntartani érdeklődésüket, figyelembe vesszük aktuális fizikai, és érzelmi állapotukat. A tevékenységeket logikusan tervezzük és építjük fel. A tevékenykedést, a cselekvésbe ágyazott tanulási formát tartjuk megfelelőnek, melyben a leghatékonyabban valósítható meg a gyerekek tevékenységeinek fejlesztése. Kihasználjuk a tevékenységekben rejlő lehetőségeket, a megismerő funkciók és önálló felfedezés gyakorlására. Az elmélyült tevékenységekhez nyugodt légkört, és környezetet teremtünk, párhuzamosan végezhető tevékenységekhez biztosítjuk a megfelelő eszközöket, és a szabad választás lehetőségét.

14. **FEJLESZTÉSI TERÜLETEK**

14. 1. **VERSELÉS, MESÉLÉS**

„A mindennapos mesélés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme”- (ONAP)

A beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése lényeges része programunknak. A játék mellett a másik fontos nevelési eszköz a mese, vers, amely ősi forrása az anyanyelvi nevelésnek. Régi értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyermekeknek.

Mesét vagy verset a hét minden napján hallanak a gyerekek. A hosszabb tündérmesékre, folyamatos mesékre ebéd után kerül sor. Az óvónő szöveghűen, eszközök nélkül mesél. Így teszi lehetővé az egyéni belső kép kialakítását. Mesével hatunk érzelmeikre, képzeletükre. A mese sajátos szókincse és az észjárás beépül a gyermekek személyiségébe.

Az anyanyelvi nevelésnek fontos része a bábozás, dramatizálás, melyeken keresztül gazdagodnak a gyermekek irodalmi élményei. Változatos kommunikációs helyzetekben nő a gyermekek beszédaktivitása, bővülnek társas kapcsolataik. A gyermek kifejezheti, átélheti, eljátszhatja saját érzéseit, érzelmeit, ezáltal fejlődik személyisége.

A szükséges eszközöket, díszleteket saját maguk is elkészíthetik barkácsolás keretében, ezzel a játék örömeit az önálló alkotás élményével fokozza. A közösen átélt örömek elszakíthatatlan szálakkal kötik össze az óvodapedagógust és a gyermekeket egymással és az anyanyelvünkkel. Az óvónő személyes példájával (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés), kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönzi a gyermekek közötti kommunikációt. Az óvodapedagógus fogalomhasználata, akkor példamutató, ha:

- az adott pedagógiai helyzethez igazodó
- lényegre törő,
- törekszik a változatos hangzású beszédre,
- ügyel a hibátlan, érthető, világos és tiszta hangképzésre,
- kerüli a hangos beszédet.

Az óvodapedagógus feladata, hogy differenciáltan foglalkozzon a nyelvileg hátrányos helyzetű és kiemelkedő képességű gyermekekkel.

Az óvodapedagógus:

- ügyel arra, hogy az irodalmi alkotás a saját csoportjának szóljon,
- figyelembe veszi a gyermekek otthoni szokásait, családi hagyományait,
- törekszik a komplexitásra,
- a mű eszmei mondanivalójával, hangulatával segíti-e a gyermeki személyiség fejlődését.

Az irodalmi nevelés esztétikai jellegű tevékenység:

- a gyermek átéli a mesehallgatás intimitását,
- belső képalkotásra készítet,
- feszültségkeltő- feszültség oldó hatása van,
- mesealkotás, mesemondás örömszerző élményét nyújtja,
- nyelvi játékokból fakadó ritmus-és hangzóélmény kíséri.

Az irodalom az óvodás életkorban olyan nélkülözhetetlen tevékenysége a gyermeknek, mint a játék, hisz ugyanazon belső szükségletből fakad. A gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Anyag kiválasztásának szempontjai:

A vers és mese közege a nyelv, ezért lényeges, hogy csak nyelvileg tiszta és értékes mondókákat, dúdolókat, verseket és meséket mondunk gyermekeinknek.

A verseknél a hangulat, terjedelem, a hozzá tartozó játék, a ritmus változatosságát meghatározónak tartjuk.

A mese kiválasztását a terjedelem, a motívumgazdaság, az epizódok összetettsége, a szerkezeti bonyolultság alapján döntjük el.

Előnybe részesítjük a magyar népmeséket.

Motiváció, ráhangolódás:

Az irodalmi tevékenységek előtti szertartások csoportonként változhatnak, de céljuk minden esetben ugyanaz:

- ráhangolnak az élményre,
- a várakozás jóleső feszültségét kelti,
- lecsendesíti a még mozgásban levőket,
- felidézi az előző alkalmak pozitív élményét.

A vers és mesemondást az óvodapedagógus a spontán adódó helyzetekre, a kedvező körülmények kiváráására, illetve azok előidézésére építi.

Mondókákhoz, vershez fontosabb az alkalmosság: bármikor elkezdhető, befejezhető.

Lényeges feltétele óvodánkban a mesélésnek a külső körülmények elrendezettsége, a közös együttlét intimitása.

A feldolgozás módjai:

- a napfolyamán bármikor,
- bábba, eszközzel paraván mögött, mesesarokban,
- interaktív módon a gyermeket a mesébe bevonva, pl. párbeszédes részeknél,
- némajátékkal,
- szereplőket választva az önkéntesség figyelembe vételével dramatizálás, bábozás,
- alvás előtti mese olvasva, hogy eredeti irodalmi szöveget is halljon a gyerek,

14. 2. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

A zenei nevelés, - mint művészeti nevelés – az érzelmeken keresztül hat a gyermekre. Alapja az énekes játék, mert általa nemcsak a zenei készségek fejlődnek, hanem a gyermek teljes személyisége is.

Az énekes játékok feszültsége a dalos játékok eljátszása során fokozódik, s ezt még erősíti a mozgás öröme és a társas kapcsolatok kellemes érzése.

A mondóka a legelső költői műfaj, amellyel a gyermek találkozik. Alapul szolgál az anyanyelv megalapozásához is. A mondóka ritmikus, mozgásos elsajátításához a bal agyfélteke fokozottabb fejlettsége szükséges. Ezért kell, hogy megelőzze az énekes játék megtanulását.

Minden népzenei nevelésének a saját néphagyományából kell kiindulnia.

A zenei nevelés személyiségfejlesztő hatása:

A gyermek a zene hatására érzelmileg kiegyensúlyozottá válik, érzelemvilága mélyül, biztonságérzete erősödik, alkalmazkodóképessége fejlődik. A zenei élmények átélése közben barátságok szövődnek, új értelmet kap az egyén és a csoport viszonya.

A zenei relációk megfigyelése az absztrakt gondolkodás kialakulását, a dallam, szöveg és a hozzá tartozó játék rögzítése, felidézése, a pszichikus funkciók fejlődését serkenti.

A nem verbális kommunikáció elemeinek gyakorlásával kifejezőkészsége, érzelmeinek megnyilatkoztatása színesebbé válik. Az új szavak bővítik a gyermekek szókincsét, segítik a pontos megértést, gyakorlásukkal fejlődik a tiszta kiejtésük.

A néptánc-foglalkozáson szerzett ismeretek, élmények rendet teremtenek, erkölcsi kompetenciák megszerzésére alkalmasak, közösséget építenek és a szűkebb szülőföld megszerettetésén kívül hazaszeretetre is nevelnek, megalapozzák a kisgyermek identitástudatának kialakulását.

Az óvodapedagógus feladatai a folyamatban:

A muzsika képes az érzelmek közvetlen kiváltására, ezért nevelőmunkánk fontos eszköze. Az óvodapedagógus a zenei nevelés céljainak, feladatainak megvalósulása érdekében törekszik a biztonságos, derűs légkör kialakítására.

A zenei anyag kiválasztásánál figyelembe veszi az óvodapedagógus a gyermekek életkori sajátosságait, az annak megfelelő műveltségtartalmat és hangterjedelmet.

A foglalkozásokat módszertani és pedagógiai szempontból tudatosan építi fel.

Törekszik annak megvalósítására, hogy a zenei nevelés átszöje a gyermekek egész napját.

A gyermekek zenei nevelését rendszerszemlélettel, globális látásmóddal hároméves távlatban, egymásra épülő formában tervezi. A foglalkozások szervezésénél kihasználja a foglalkozási ágak és témák kapcsolatait, tudatosan törekszik a komplexitásra. Kihhasználja a dalos-játék nyújtotta lehetőségeket a testi, szociális és értelmi képességek fejlesztése érdekében. (differenciált feladat-adás az egyéni különbségek kompenzálása érdekében).

Az óvodapedagógus nagy figyelmet fordít a gyermekhang ápolására, helyes hangképzésre, a tiszta éneklési készség alakítására, felkészült a gyengébb képességű gyermekek egyéni fejlesztésére, illetve a dalos-játékokban és mondókákban rejlő lehetőségeket az anyanyelvi fejlesztés szolgálatába állítja.

Népzenei együttesek, zeneiskolások meghívásával, vagy saját előadással lehetőséget biztosít a hangszeres élő zene megismerésére, a hangszerekkel való ismerkedésre, egyszerűbb zeneszerszámok megszólaltatására, esetleg készítésére.

A zenei nevelés a művészeti nevelés körébe tartozik, az érzelmeken keresztül hat a gyermekre. Felkeltheti a gyermek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését és esztétikai fogékonyságát.

Célunk:

A zenei nevelés a teljes személyiséget formáló, minden tevékenységben benne rejlő lehetőség, amely elsősorban hangulatot, emóciókat tükröz, nélküle elképzelhetetlen gyermekeink helyes én-képének alakítása:

- a zene megszerettetése,
- a zenével való ismerkedés,
- a zenei ízlés formálása,
- a mozgás és éneklés élményének megújítása

Ezt az élményt jó hangulatú, szabad légkörben biztosítjuk.

Anyagkiválasztás szempontjai

Az ének-zenei nevelés anyagát, a mondókákat és az énekjátékokat a magyar gyermekjáték-hagyomány anyagából merítjük. Felhasználunk még művészeti értékű, a magyar népzenei sajátosságokra épülő komponált gyermekdalokat is.

Feladatunk olyan mondókák, gyermekdalok összeállítása, ahol a mozgás, a ritmus, a dallam és a szöveg globális élményt nyújtanak gyermekeink számára.

Az óvodapedagógus:

- figyel a csoportösszetételre, az életkori sajátosságokra,
- figyelembe veszi az otthoni szokásokat, hagyományokat,
- olyan dalanyagot választ, amit nagyon jól tud, és ezáltal kellő élvezettel tudja a gyermeknek átadni,
- az összeválogatásnál ügyel a mondókák, dalos játékok, műdalok arányára.
- zenehallgatáshoz megfelelő ízléssel választ anyagot, mely az óvodást a zene türelmes, figyelmes hallgatására, élvezésére szoktat.

Eszközhasználat

A zenei nevelés során sokféle tárgyi eszközt alkalmazunk.

Ezek akkor vezetnek célhoz, ha a célt nem homályosítják el (a túl színes, túl sok mellett elsiklik a zene).

Az eszköz legyen:

- egyszerű, ízléses, játékhoz kapcsolódó tárgy,
- ritmushangszer.

Motiváció, ráhangolódás:

Bármely tevékenység indukálhat egyéni és közös zenélést, éneklést, melyben az óvodapedagógus ösztönözi és erősíti a gyermekek spontán kezdeményezéseit.

Történhet:

- direkt és indirekt módon,
- spontán módon, melyhez bármi aktualitást adhat (játékok, ünnepek, egyéb tevékenységek),
- szándékos módon, ekkor tervezzük, és megteremtjük a feltételeket (hely, hangulat, hangszerek stb.)

A feldolgozás módjai:

Az óvoda elsősorban a közös együttes dalok, játékok színtere. Olyan játékoké, ahol a mozgás, a ritmus, a dallam és a szöveg globális élményt nyújt. Mikro csoportos gyakorlás, játék a célszerű, mert az óvodás gyermek így biztonságban érzi magát, felszabadultabban énekel.

Az ének-zenei tevékenység során a játék a domináló, e közben fejlesztjük az:

- éneklési készséget,

- zenei hallást,
- ritmusérzékenységet,
- zenei formaérzékenységet,
- zenei alkotóképességet.

A nevelőmunka érdekében megtervezzük az egymásra épülő kötetlen és kötött foglalkozásokat. A programunk megadja azt a szabadságot, hogy az életkor, a zenei feladat, és a csoport fejlettsége alapján az óvodapedagógus maga dönthesse el hogy mikor, milyen formában érvényesíti zenei nevelési elképzeléseit, de:

- támogassák a gyermek önfeledt improvizációit,
- énekeljenek sokat,
- készítsenek sok érdekes „ütőhangszert”,
- ápolják a hagyományokat,

Néptánc az óvodánkban

A néptánc beépítése az óvodai nevelő munkába, értelmi, érzelmi, esztétikai, erkölcsi, ezen belül a szülőföld iránti szeretet területein valósulhat meg. A közösen végzett tevékenység erősíti a közösséghez tartozás érzését. Nemcsak érzelmi kötődés, hanem komplex személyiségfejlődést elősegítő hatású. Az óvodai életbe való beépüléssel olyan érzelmi kötődést alakíthat ki, ami egy egész életre szóló útravaló lehet a néptáncból.

Fontos, hogy a településünkön működő Danubius néptáncsoport utánpótlását is biztosíthassuk, a tánc épületének alapkövetelményével.

A táncban rejlő fejlesztő lehetőségek remek eszköz az óvodapedagógus számára. Intézményünkben az IGY TEDD RÁ! végzettségű óvodapedagógus tartja heti rendszerességgel valamennyi óvodai csoportban a foglalkozásokat. Ezzel a magyar nép táncait átörökíthetjük gyermekeinken keresztül.

A néptánc oktatása során előtérbe kell helyeznünk azt, hogy a foglalkozás a gyerekekről szóljanak, nem a tananyag minél gyorsabb végrehajtásáról. Így tudjuk kialakítani azt, hogy ezek a játékok a szabad játéktevékenységükben is megjelenjenek.

Komplex feladatok:

- alapvető tánclépések elsajátítása
- népi mondókákon keresztül a népi nyelvezet megértése
- a helyi és környékbeli népszokások megismertetése
- Népi hagyományok ismereteinek megalapozása
- Népi játékok elsajátítása
- Magyar néptánc iránt érzett szeretet megalapozása

Célok:

- játék szükséglet kielégítése
- Örömelemény megélése Közösségen keresztül
- mozgásigény kielégítése
- kognitív képességek fejlesztése
- szabály tudat kialakítása
- Beszédkészség, kommunikációs készség fejlesztése
- szerepek eljátszására Identitástudat elmélyítése
- térbeli tájékozódás alakítása
- Ismeret kialakítása
- az emberi élet állomásai, színterei, környezeti megismerése
- komplex ismeretek elsajátítása

14. 3. **RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA**

A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja. Ezen belül résztvekenységnek tekinthetjük az ábrázoló tevékenységet, amely ugyanolyan alaptevékenysége a gyermeknek, mint a játék.

Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermek számára. Ugyanakkor olyan lehetőség, amelyen keresztül a gyermek vizuális ismereteiről vizuális visszajelzést kap. A gyermek látva a valóság és az elkészült produktum különbségeit, az egyre kifejezőbb ábrázolásra törekszik. Elindul egy egyre pontosabbá, érzékletesebbé váló önfejlesztő folyamat, amelynek során az analízáló-szintetizáló tevékenységnek eredményeképpen emlékképei is egyre több részletből tevődnek össze, vizuális emlékezte egyre pontosabbá válik.

Az ábrázoló tevékenységek a gyermekek számára az önkifejezés egyik lehetséges eszközei. A rajzolást a játék egyik alfajának tekinthetjük, amely nem más, mint a gyermek belső folyamatainak a közlése a külvilággal és egyben saját tudatával, önmagával.

A nap bármely szakában a gyermekek rendelkezésére állnak az ábrázolás eszközei. Mindig olyan technikát választhatnak, amivel könnyen sikerélményhez jutnak, amivel a legjobban kifejezésre juttathatják önmagukat.

A csoportszobában külön ábrázoló sarkok biztosítják az ideális feltételeket. Az eszközkinálat időről-időre változik egy-egy új anyaggal, de a cselekvési képesség fejlesztésére (finommotoros mozgás, manuális képesség) mindig található a rajzoláshoz, festéshez, gyurmázáshoz, tépéshez, vágáshoz, hajtogatáshoz, ragasztáshoz megfelelő eszköz. Alkalomszerűen bővül a lehetőség szövés, fonás, barkácsolás, agyagozás, kollázs, montázs készítéséhez eszközkinálattal, gyűjtött terményekkel, termésekkel, természetes anyagokkal.

Célunk

- a gyermek élmény és fantáziavilágának szabad önkifejezése,
- a gyermek tér-forma, színeképzetének gazdagítása,
- esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása,
- a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyedebbé tétele,
- az intellektuális látás kialakítása.

Az anyag kiválasztás szempontjai

Tevékenységek sorozatát kínáljuk fel a gyermekeknek, melynek során használni kell a szükséges funkciókat, hogy ez által fejlődhessenek.

Támogatjuk a gyermekek kimeríthetetlen aktivitását, kíváncsiságát és megismerési vágyát, hogy lássák, tapasztalják az általuk használt anyagok tulajdonságát, változtathatóságát.

Bátor kísérletezésre, ötletességre serkentve érjük el, hogy a gyermek számára természetes legyen, hogy az anyagokból sokféle dolgot lehet csinálni, hogy az eszközöket sokféle módon lehet használni.

Eszközhasználat

Előnyben részesítjük a természetes anyagokat. Tématervek feldolgozásánál felhasználjuk a környezetükben fellelhető eszközöket, művészeti alkotásokat, s valamennyi olyan eszközt, amely segíti a gyermekek térlátásának fejlődését.

Motiváció, ráhangolódás

Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, amelyben a gyermek szívesen bekapcsolódik a munkába. Építünk a gyermekek életében megélt élményekre, ünnepekre, hagyományokra, évszakok változásaira.

A feldolgozás módját meghatározza:

- csoport összetétele,
- gyermekek élményei,
- a felkínált eszközök,
- az aktuális élmények,
- ünnepek.

Az alkotó-alakító tevékenység a mindennapi játékban egyénileg vagy kis csoportokban megjelenő játékfajta. A feldolgozás során törekszünk a komplexitásra.

A tevékenységhez elég időt hagyunk, hogy a gyermekek lehetőleg addig alkothassanak ameddig kedvük tartja.

14. 4. MOZGÁS

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája.

A legfontosabb mozgásformák a 2-3. életévben alakulnak ki: a járás, fel és lemászás, az egyensúlyozás, a leugrás, futás, felszökkenés, ugrás, függeszkedés, a húzás, hordás, lendítés és a dobás különböző formái, az elkapás és megfogás kezdetei. Ebben a korban minden mozgás örömet szerez a gyerekeknek. A mozgásfejlődés 2,5-7 éves kor körül erőteljes fejlődésben van. Ebben az életkorban a gyermek leginkább a mozgás, a tevékenység által szereznek információt környezetükről, önmagukról.

A mozgásos tapasztalatokból gyökerezethetők az értelmi műveletek is, tehát a mozgás minden készség alakulásában szerepet játszik.

A mozgás az érés folyamatában a fejlődő gyermek természetes szükséglete, állandó belső késztetést érez iránta, örömmel gyakorolja azt.

A mozgás elengedhetetlenül fontos a testséma, a testkép, az oldaliság /laterális dominancia/ kialakulásában is. A saját testen való eligazodás alapja a környezetben való tájékozódásnak. Az óvodában mozgással alapozzuk meg a téri relációk felfogásának képességét.

Az óvodai mozgásfejlesztés tartalmazza a nagymozgások gyakorlását, egyensúlygyakorlatokat, szem-kéz, szem-láb koordinációt célzó játékos feladatokat, valamint a finommotorika fejlesztését.

A közösen végzett mozgástevékenység formálja a gyermek személyiségét. A gyakorlatok végrehajtása során alakulnak és erősödnek pozitív személyiségjegyeik: a bátorság, fegyelmezettség, kitartás.

A mozgásos tevékenységek a közösségi élet szempontjából fontos tulajdonságok fejlesztésére is kiváló alkalmat nyújtanak.

Hangsúlyosan jelenik meg a differenciálás fontossága e területen úgy a cél, tartalom, eszköz használatnál, mint a motiváció és feldolgozás módjánál is. Ezek egyénre szabottan valósulnak meg.

Cél:

- testi képességek fejlesztése,
- játék és mozgásigény kielégítése,
- motoros képességek, fizikai erőnlét fejlesztése,
- mozgás koordináció fejlesztése,
- helyes testtartás és a szép mozgás iránti vonzalom kialakítása.

Az anyag kiválasztás szempontjai

Kisebb gyerekeknél, egyéni eltérések vagy SNI esetén az irányított mozgástevékenységek során a nagymozgások fejlesztésére helyezük a hangsúlyt.

Kicsiknél a mozgások durva koordinációját alakítjuk, később nagyoknál a mozgások finom koordinációját és azok végrehajtását változó feltételek mellett. A mozgástevékenység során egyre pontosabb információt szereznek önmagukról, ismerkednek testrészeikkel és azok funkcióival. Nagyobbaknál fontos szerepet játszik a különböző keresztcsatornák fejlesztése szem-kéz, szem-láb, kéz-láb stb. fejlesztése, laterális, dominancia megszilárdítása.

Eszközhasználat

Az eszközök kiválasztásánál fontos szempont, hogy mit, mikor és kikkel akarunk elsajátítani. A fokozatosság elvét betartva a kicsiket nem terheljük sok eszközzel, viszont később az alapvető mozgásformákkal nehezítjük tereptárgyakkal, kézi szerekkel. Fontos, hogy az eszközök biztonságosak, tiszták, esztétikusak legyenek. Mindig csak annyi eszköz legyen elővéve, amennyit használni akarunk, mert a túlszűfolttság balesetveszélyes és átláthatatlan. A fő feladat határozza meg, hogy milyen eszközöket használunk. A testnevelés foglalkozásokat sok eszközzel és játékkal lehet és kell is színesíteni, hogy ne váljon didaktikussá, unalmassá.

Ezek kihelyezése, elrakása jó szervezést igényel, hogy a foglalkozások pergők, folyamatosak legyenek.

Motiváció, ráhangolódás

A testnevelés foglalkozás kiscsoportos kortól kötelező foglalkozásforma. Arra törekszünk, hogy minden gyermek megérezze a mozgás örömét, hogy a foglalkozásoknak sajátos hangulata legyen.

A torna rendszeressége, mindig ugyanazon a napon való megtartása, ráhangolódást eredményez nemcsak a gyermek, de a szülők felől is.

A feldolgozás módjai

A testnevelés legfontosabb tevékenysége a mozgás, mely által a gyermek megismeri saját testének képességeit, fejlődik én-tudata, erősödik szociális énje.

A mozgás során olyan érzelmeket, affektív tartalmakat alakítunk ki, ami a sokszínű személyiség pszichikumához elengedhetetlen pl.: bátorság, kompetencia érzése, önfegyelem, kreativitás, problémamegoldó gondolkodás, tolerancia, kitartás, segítségnyújtás stb.

A mozgás által a gyermek testtartása, nagymozgása, finommotorikája, mimikája, mozdulatai alakulnak, finomodnak. A belső és külső készítésre egyaránt alakul, "metanyelve", magatartásformája, viselkedése stb. .

A testnevelési foglalkozásokat végigkíséri a komplexitás, megvalósulása egyaránt történhet szabadban és tornateremben.

SNI gyerekek fejlesztésének egyik legfontosabb terepe a testnevelés, hiszen a nagymozgásokon keresztül értelmi és testi képességeik is fejlődnek.

Mindennapos testnevelés, testmozgás

A tevékenységközpontú óvodai nevelésünk lényeges eleme a testi fejlesztés, amely a rendszeres, a játékban gazdag, és az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelésben nyilvánul meg.

Rendkívül fontosnak tartjuk a szabad levegőn való, minél hosszabb idejű mozgás biztosítását. A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy felváltva biztosítjuk a mozgást és az üléssel együtt járó tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával a gyermekek egyoldalú igénybevételét kívánjuk elkerülni.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását már óvodáskorban elkezdjük, a mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelésünk fontos eleme. A természet erőivel (napfény, levegő, víz) történő edzés kedvező hatásának érdekében a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban tartjuk. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, és kellő intenzitású napi 20-30 perces testmozgással nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítjuk, hanem hozzájárulunk a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

Óvodánkban a mindennapos testnevelésen felül, két olyan tevékenység is megvalósul, mely a mozgás által komplex módon fejleszti a gyermekeket.

„Élő dobok”

A „Élő dobok” az első és egyetlen kutatásokon és bizonyítékokon alapuló átfogó mozgásfejlesztő program, mely a dobolási protokollokat, a zenét felhasználva egy teljes agyat és testet érintő edzést biztosít, ami elősegíti a fizikai, szociális, érzelmi és kognitív egészséget az élet minden szakaszában. Jó hatást gyakorol az izomerő és állóképesség fejlesztésében, valamint az agy működésének javulásában és a két agyfélteke szinkronizálásában. Ebből fakadóan a dobolási gyakorlatok egyértelműen fejlesztik a motoros készségeket, a koncentrációt, a memóriát, figyelmet és valamennyi kognitív képesség fejlődését intenzíven segíti. A dobolás, a ritmus, a zene és a mozgás több érzékszerven keresztül biztosítják egy sor fizikai, mentális és érzelmi szükséglet kielégítését. A dobolás érezhetően energiával, életerővel tölt fel. Ez a módszer kiemelkedő jelentőségű a tanulás ösztönzésében, az agy teljesítményének fokozásában, a jobb és a bal agy aktiválásában és képes gondoskodni számos készségünk fejlesztéséről. Egyesíti a tánc dinamikus mozgását a dob lüktető ritmusával. Ez egy egyedülálló szenzoros/motoros program, amelyet arra terveztek, hogy folyamatos mozgáson és ritmikus áramláson keresztül azonnali visszajelzést adjon az elmének és a testnek. Ez egy olyan program, amely az „egész agy – egész test” gondolkodást használja a szenzoros, motoros reflexek és a kinesztetikus tudatosság fejlesztésével. A dobolás javítja és fokozza a két agyfélteke közötti neurológiai kapcsolatot, ami magasabb koncentrációhoz és általános jó közérzethez vezet, serkenti a kreativitást, segíti a kéz ügyességet, fejleszti az önuralmat, a kitartást, és mindemellett a teljes személyiséget is formálja.

A dobosok mozgáskoordinációja messze felülmúlja az átlagemberekét, hiszen egyszerre képesek finommotorikus feladatokra az összes végtagjukkal, és különböző ritmusokat képesek lejátszani a két kezükkel.

A közös dobolásnak számtalan pozitív hozadéka lehet. A labdán való dobolás minden gyermek számára testalkattól, ügyességtől, fizikumtól, rátermettségtől függetlenül alkalmas arra, hogy már az első néhány alkalommal sikerélményt adjon, és ez által nagyon jól fejlessze az önbizalmat és így a bizalmat is. Közösségformáló erejét sem szabad alábecsülnünk, hiszen nagy hangsúlyt kap az együttműködés. Hamar felismerik, hogy csak akkor élvezhető mindenki számára a közösen megszólaltatott dob, ha figyelünk egymásra és nem csak öncélúan ütjük. Tizenöt-húsz perc dobolással jól le lehet vezetni a feszültségeket, átmozgat, és kellemesen elfáraszt, ami stresszcsökkentő hatással bír, és mindemellett ideális a szociális-érzelmi képességek fejlesztéséhez.

A dobolás:

- Erősíti az immunrendszert: a mozgáshoz, futáshoz, úszáshoz, stb.... hasonlóan a dobolás is immunerősítő, hiszen a rendszeres testmozgás által az egész testet ellátja vérrel, a pulzus rendszeresen emelkedik, ami több fehérvérsejt termeléséhez és ezáltal, az immunrendszer erősödéséhez vezet.
- Stresszoldó hatása van: mivel dobolás közben teljes aggyal és testtel kell koncentrálni a figyelmet eltereli a stresszt kiváltó tényezőkről.
- Memóriát fejleszt.
- Növeli az erőnlétet.
- Fejleszti a hallási (hallgatási) készséget.
- Fejleszti a koordinációt, a memóriát, a nagy és finom motoros készségeket, a testtudatot, a ritmusérzékenységet, a számolási készséget, az utasítások követésének képességét.

Fit-Ball az óvodában

A fit- ball alapvetően egy csoportos zenés foglalkozás, melyben a gerinc problémák prevenciója, a gyerekek mozgásigényének játékos formában történő kielégítése, a csoportmunka és a fantázia fejlesztése a cél.

A játékos mozgás alapvető életjelenség és alapvető szükséglet a gyermekek számára, mely átszövi a teljes életüket. Hiánya károsan befolyásolja a test, az egészséges lélek, a fejlett értelem alakulását.

A fentieket szem előtt tartva, a fit-ball mint tornaeszköz segít a gyermekek mindennapi mozgásának kielégítésében, képességeik fejlesztésében.

Régóta tudott tény, hogy a mozgás és az értelmi fejlesztés rendkívül szoros kapcsolatban állnak egymással, vagyis mozgásos gyakorlatok, feladatok végzésével kiválóan fejleszthetők a tanuláshoz (is) szükséges részképességek. A tanulási képességek kialakításában a kognitív folyamatok mellett a saját cselekvésből szerzett tapasztalatoknak, a motivációnak és az emocionális/ szociális összetevőknek is meghatározó szerepük van. A mozgásnak, a mozgásfejlesztésnek és fejlődésnek kiemelkedően jelentős tulajdonsága, hogy -elsősorban kisgyermekkorban- közvetlen hatást gyakorol az értelmi fejlődésre.

Az óvodáskorra jellemző cselevésbe ágyazott emlékezetet a vizuális emlékezet váltja majd öt éves kor után jellemzővé válik a verbális emlékezet, illetve a szándékos emlékezet jelenléte is, melynek fejlettsége az iskolaérettség egyik feltétele is. Az emlékezet terjedelme is növekedik.

A sikeres tanulási folyamathoz elengedhetetlen alapfeltétele a memória. A memória nem más, mint ingerek (élmények, gondolatok, viselkedések, mozgásválaszok, érzelmi reakciók) nyomán kialakuló tapasztalatok megőrzése az idegrendszerben. A figyelem összpontosítására egy gyermeknek éppúgy szüksége lehet egy óvónői magyarázat esetén, mint figyelmének megosztására egy mozgásos játék esetén. Ebben az életkorban figyelmük még könnyen elterelődik. Ha felkeltjük érdeklődésüket, figyelmük intenzitása nagyon magas fokú lehet, de még az érdekes foglalkozás során is elfáradnak, ha a foglalkozás hosszú. Fenntartásában különös szerepe lehet a motivációnak, az érdeklődés fenntartásának, mely az óvodapedagógus feladata. Az óvodapedagógus feladata az érdeklődés fenntartása, ezt megteheti különböző eszközökkel, a mi esetünkben a nagy labdával a Fit-ballal.

Az óvodás korú gyerekeknek a „Nagy labda” egyik legjobb eszköze a szem-kéz koordináció fejlesztése. Mivel még nem biztos és pontos a labdafogása, elkapása, dobása, gurítása. Nem csak labdaként alkalmazzuk, sőt, fit-ball egy ülő alkalmatosság is.

Főbb fejlesztési területek:

- Koordinációs képességek
- téri tájékozódás
- idő- ritmusérzék
- szem-kéz-láb koordináció
- kar-vállöv izmainak fejlesztése
- tartásjavítás, izomerősítés, nyújtás, mobilizálás
- egyensúlyérzék, állóképesség
- természetes mozgások fejlesztése

Az óvodai élet összes tevékenységében lehet alkalmazni a Fit-ball eszközt. Nem csak mozgásos, vagy mindennapos mozgás keretén belül. Bátran a fantáziánkat használva az ének-zene, a matematikai tapasztalatok megszerzésénél is használhatjuk a tevékenységeinkben.

14. 5. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

14. 5. 1. *Környezet megismerésére nevelés*

A környezeti nevelés magába foglalja a környezeti ismeretnyújtást és képességfejlesztést, valamint a természet szeretetére, tiszteletére és védelmére nevelést.

A környezeti nevelés összetett személyiségformálás, egészséges én-kép alakítás, magatartás és attitűdformálás, mely képessé tesz önmagunk megismerésére és a másokkal való együttműködésre.

Az óvodapedagógusaink feladata, hogy tegyék lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítsanak elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítsék elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzenek hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Célunk:

- környezethez kapcsolódó ismeretek bővítése, tapasztalatszerzés,
- környezettudatos és környezetbarát magatartás,
- helyes én-kép és attitűdök formálása ismeretszerzésen keresztül,
- természetvédelmi szemlélet kialakítása ökológiai szempontok alapján.

Az anyag kiválasztás szempontjai

A környezetnevelés feldolgozásánál figyelembe vesszük az óvoda szűkebb és tágabb környezetét, helyi adottságait.

- építünk a gyermekek egyéni élményeire, tapasztalataira és mi magunk is biztosítunk olyan jellegű élményeket, melyek lehetővé teszik a környezetükben végbemenő folyamatok megértését, illetve azokban való tevékeny részvételt,
- tudatosan figyelünk a környezetre és természetvédelemre, a gyerekek természetszemléletének formálására,
- mindent igyekszünk a maga természetében megfigyelni, élményt nyújtani,
- építünk a meglévő hagyományokra, szokásokra, amelyek szebbé, gazdagabbá teszik gyermekeink életét.

Fontos szempontnak tekintjük a területen is a komplexitást, hiszen a környezetben a gyermekek egyszerre találkoznak a hangok, az illatok, a színek, a formák, a mennyiségek, a ritmus világával, az élővilág mozgásával, állandó változásával. Ezek az ismeretek komplex módon épülnek be nevelésünkbe.

Eszközhasználat

Fontos tartjuk, hogy a környező valóságot, a természeti jelenségeket, a valóságos tárgyakat, növényeket és állatokat lehetőleg a maga természetes közegében (állatkert, séták, kirándulások) vagy szemléltető eszközökkel is bemutassuk.

A gyermekek tevékenységére, vágyára, kíváncsiságára épített, cselekvéses probléma helyzetek megoldása sokféle eszközt igényel.

Eszközzé válhat a természeti és társadalmi környezet bármely tárgya, jelensége, élő és élettelen alkotóeleme.

Motiváció, ráhangolódás

Arra törekszünk, hogy a környezeti nevelés örömet, csodálatot ébresszen gyermekeinkben. Ennek lényeges feltétele a közös élmény, az együtt töltött idő, az együtt végzett tevékenység, felfedezés, kísérlet, vagy egy jó beszélgetés.

A gyermek környezetét úgy alakítjuk ki, hogy az kínálja a lehetőséget a rácsodálkozásra.

A természet maga adja a lehetőségeket, az óvodapedagógus feladata, hogy a korcsoport és benne az egyes gyermek képességének, kíváncsiságának, érzelmi töltésének megfelelően kiválassza és alkalmazza a megfelelő motivációt.

A feldolgozás módja

A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex foglalkozások legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. Olyan környezetet kell teremtenünk óvodásainknak, hogy nagyon jól érezzék magukat benne.

A tématervek feldolgozása történhet kötetlen, vagy kötött formában, a tapasztalatszerzés színhelye óvoda falain belül és kívül.

Tekerj, gurulj! Közlekedj okosan!

Célunk: a 3-7 éves gyermekek értelmi és érzelmi sajátosságainak figyelembevételével segítséget nyújtani a biztonságos közlekedés szabályainak megismeréséhez, elsajátításához, hogy felkészítsük őket saját biztonságuk megőrzésére.

A projekt kiterjed az óvoda minden korosztályára. A prevenció hatékony formájának, hogy olyan információk, speciális közlekedésbiztonsági gyakorlatsorozatok birtokába juttatjuk a gyermekeket, amelyek alapján fel tudják ismerni a vészhelyzeteket, el tudják kerülni és reagálni is tudjanak rá.

Módszerek: szenzitív módszerek, élménypedagógia, játékos cselekvéses tanulás, drámapedagógia spontán és irányított megfigyelés, beszélgetés.

Gyakorlatunk átöleli és feldolgozza mindazon életszerű, veszélyforrást tartalmazó helyzeteket, melyek otthon, és közvetlen környezetünkben érhetik a gyermekeket, figyelembe véve azt, hogy ne keltsünk félelmet, hanem magabiztos viselkedést, és a veszélyek elkerülésének lehetőségét erősítsük meg helyes közlekedésbiztonsággal, önfegyelmel és egymás megóvására neveléssel.

Tárgyi eszközeink: közlekedési „park”, láthatósági mellények, sisakok, gyermekek saját járművei, közlekedési táblák, jelzőlámpák, közlekedéssel kapcsolatos képek, hanganyag, szemléltető eszközök, feladatlapok, színezők, bóják stb.).

A program újszerűsége a felhasznált eszközökben, az adott témák innovatív módon történő továbbfejlesztésében rejlik. A helyes közlekedés biztonság nem más, mint a bonyolult, sajátos szituációrendszerhez való célirányos, tudatos alkalmazkodás. A valós szituációkban történő tapasztalatszerzésnek döntő szerepük van.

A különböző didaktikus jellegű játékok jól segítik az ismeretszerzést, a szabályok elsajátítását, és a szabályjátékok, a szerepjátékok pedig az elsajátítottak megszilárdítását, a játékos gyakorlások révén a gyakorlati alkalmazáshoz szükséges jártasságok, készségek

kialakítását. A játékaink a gyakorlatunkba beleépítve segítik az oktatási folyamatot, de egyben önálló ismeretgyarapító funkciókkal is rendelkeznek. Mivel cselekedtetésen alapul, a gyermekek életkori sajátosságait, tudatosan veszi figyelembe. Az önálló tapasztalatszerzés biztosítja, hogy a gyermeket pozitív és negatív élmény éri, közvetett és közvetlen módon. A pedagógusnak ellenpólust kell nyújtani a negatív tapasztalatokkal szemben. Ez a szemlélet biztosítja, hogy a gyermek maga tudjon különbséget tenni a rossz és a jó között, az így megszerzett tudás mindig tartósabb, maradandóbb. A fokozatosság elvének köszönhetően a biztonságos közlekedés beépül a gyermekek hétköznapijaiba, bízva abban, hogy később is ezeknek a helyes szabályoknak, normáknak megfelelően élnek mindennapjaikat. Újszerűsége és továbbfejlesztése azokban a közlekedési modellhelyzeteknek van, amit programunkban a gyermekek elé tárunk. Problémaszituációs helyzetek megoldásával láttatjuk meg a bennük rejlő veszélyeket.

Az óvodai közlekedésre nevelés a komplex személyiségfejlesztés tendenciáinak maradéktalanul megfelel. A személyiségfejlesztés – így a közlekedésre nevelés – feladatai átmennek az iskolai pedagógiai tevékenységbe is. Az óvoda tehát ebben a vonatkozásában is alapozó funkciót tölt be. Az óvodai munka során szinte minden tevékenységébe integrálható.

Az eredményes fejlesztéséhez mindhárom korcsoportban a koncentrikus ismeretnyújtás mellett szükség van sok cselekedtetésre, gazdag szemléltetésre, ismétlődő gyakorlati alkalmazásra, valamint a téma sokoldalú komplex feldolgozására.

Az ONAP az általános feladatok felsorolásánál említi a környezet megismerését a gyalogos közlekedés alapvető szabályainak elsajátítását, ezzel jelezve azt a prioritást, hogy ennek megléte többi fejlesztés alapjául szolgál.

Napjainkban a rohanó világ támasztotta kihívások, a felgyülemlett stressz helyzetek a családokat, jelentős mértékben veszélyesebbé tette. Az óvodáskor a személyiségfejlesztés és a tudatformálás tekintetében a legfontosabb időszak.

Célunk: kihasználni ezt a korszakot, hiszen gyermekeink életkoruktól függően különböző módon vesznek részt a közlekedésben, és ehhez igazodóan eltérő információkra is van szükségük. Ennek megfelelően kell más célokat kitűznünk magunk elé. A gyermekek viselkedésén keresztül a felnövekvő generációt is formáljuk, de a családok szemléletén is próbálunk alakítani.

Témahetünk alkalmas a kompetencia alapú nevelés megvalósítására, komplex módon minden területet magába foglalva valósulnak meg a feladatok. Megtalálható az anyanyelvi nevelés, ének-zene, matematika, környezeti nevelés, vizuális nevelés és a mozgásfejlesztés egész területeit átszövő tevékenység sorozatok. A biztonságos közlekedéssel kapcsolatos ismereteket több napon át kerülnek élményszerű feldolgozásra – minden évben más kiemelt dologra felhívva a figyelmet. A gyalogos, autós és a kerékpáros, közlekedés szabályait, közlekedési jelzőtáblák segítségével sajátíthatják el. A témahetek évről-évre változtatott programtervei elősegíthetik a pedagógusok módszertani megújulását is.

14. 5. 2. *Matematikai nevelés*

A gyerekek a környezetükben végzett közvetlen tevékenységek során egy életre szóló matematikai tudást és kompetenciát szereznek.

A matematikai képességeik megalapozásával képesek lesznek arra, hogy ismereteiket gyakorlati szituációkban alkalmazzák, tapasztalatokat gyűjthetnek direkt és indirekt módon önmagukról, más személyekről, dolgokról, jelenségekről, szűkebb és tágabb környezetükről, miáltal tudatosan formálódik belső én-képük, külső világképük.

Célunk

- a gondolkodási képességek fejlesztése, a matematikai összefüggések megtapasztalása,
- a szabályszerűségek, összefüggések felismerése, alkalmazása, betartatása,
- tanulják meg elviselni a kudarcot, miáltal fejlesztjük toleranciájukat frusztrációs, és kudarcűrő képességeiket,
- mentálisan is alkalmassá válnak a kooperatív tanulásra, fogadják el mások sikerét.

Anyag kiválasztás

Az anyagkiválasztás mindhárom korcsoportra kiterjedő tapasztalatszerzésen alapul figyelembe véve az életkori sajátosságokat. Ahhoz, hogy a gyerekek megfelelő tapasztalatokat szerezhessenek, különböző kompetenciák megszerzésére irányuló környezetet teremtenünk a tevékenységekkel, a tudatos környezetkialakítással.

Segítjük a gyermeket abban, hogy a matematikai fogalmakat a környezetükön végzett közvetlen tevékenységek során ismerjék meg. Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermek önmagához mérten fejlődjék, nem szabunk merev határt a korosztályok között, így megvalósulhat a tehetséggondozási és ugyanakkor a felzárkóztatás elve is.

Eszközhasználat

A terem berendezése, a beszélő környezet kialakítása a matematikai nevelés szolgálatában áll.

Minden tevékenység során lehetőség van a matematikai tapasztalatszerzésre:

játék, munka, gondozás, önkiszolgálás, fejlesztési területek, udvari élet során, mindenhol megjelennek matematikai tartalmak.

Motiváció, ráhangolódás

A gyermek bármely tevékenysége alapja és színtere lehet a matematikai tapasztalatszerzésnek. A gyermeki kíváncsiságra alapozva a nap folyamán bármikor alkalom adódhat a fejlesztésre a komplexitást szem előtt tartásával.

Ez az a fejlesztési terület, ahol a motivációra és ráhangolódásra már az eszközöknek is meghatározó szerepe van.

A feldolgozás módjai:

- spontán gyermeki kíváncsiságra alapozva,
- egyéni fejlesztés,
- mikro csoportos,
- frontális formában.

Bármely feldolgozásmódot használjuk, figyelembe vesszük a gyermek fejlődési ütemét, egyéni adottságait, képességeit. A gyermekeket hagyjuk saját logikájuk szerint gondolkodni. Ha a kínálkozó lehetőségek közül nem fedezik fel mindegyiket, megpróbáljuk rávezetni, több oldalról megközelíteni, de a feladatot semmiképpen nem oldjuk meg helyettük. Ezáltal fejlődik logikus gondolkodásuk, probléma felismerő és megoldó készségük. A funkcióöröm és a megerősítés hatására sikerélményekhez jutnak a cselekvésben és gondolkodásban.

15. *A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE*

„Minden életkornak megvan a maga fontos, egyedülálló, teljes szerepe, feladata. Szigorúan tilos és kártékony bármelyiket is feláldozni a következő érdekében.”

Nagy László

Az iskolába lépés optimális időpontját a mindenkorai törvényi szabályozás, pedagógusok és egyéb szakemberek, valamint a szülő együttes állásfoglalása határozza meg.

A hároméves kortól kezdődő óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményekén a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

Az iskolaérettségnek az iskolai életre való felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finom motorikus mozgás. Mozgását, viselkedését testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.

A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése továbbdifferenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli orientációnak, a testséma kialakulásának). Önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés. Meg jelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele. A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az iskolaérett gyermek érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek), végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is érette válnak az iskolára. A szociálisan érett gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését. Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg, kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet. Az óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelés célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A neurológiai és egyéb hátránnyal küzdő gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett korrekció mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

16. ***GYERMEKEINK MÉRÉSI-ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE***

Célunk a folyamatos visszacsatolás, a fejlődés nyomon követése, melynek alapja a gyermek megismerése. A gyermek személyiségét nem statikusan szemléljük, hanem minden gyermek esetében önmagához viszonyított fejlődésén keresztül.

Gazdag értékelési eszköztárat, több szempontú megfigyelést alkalmazunk gyermekeink egyéni fejlettségi szintjének megállapítására, melynek folyamatos nyomon követése által reális képet kapunk az aktuális állapot mutatóiról. A korcsoportjuk által kívánt fejlettségi szinttől való elmaradás esetén egyéni fejlesztési tervet készítünk, módosítunk, illetve megfelelő szakember segítségét kérjük.

Ahhoz, hogy tudjuk, mely területen kell fejlődnie a gyerekeknek, meg kell őket ismerni. Bármiféle értékelést csak akkor tudunk hitelesen megvalósítani, ha jól ismerjük azt, akit értékelni akarunk. A megismerés adott pillanata – különösen, ha az eredményeket regisztráljuk, rögzítjük – arra alkalmas, hogy az adott pillanatot értékeljük. Így lesz reális képünk arról, hogy honnan „mehetünk tovább. A gyerek egyéniségét figyelembe véve természetes számunkra, hogy az óvoda gyerek folyamatosan érik, változik, többnyire „magától” is fejlődik.

A gyerekek fejlődésének nyomon követése megerősíteni kívánja azt, hogy minden gyermek „más”, hogy minden gyermek saját kompetenciákkal rendelkezik, ezért minden gyermek fejlődését elsősorban saját magához kell mérni, és az egyéni képességeihez viszonyítva kell értékelni.

Ebből adódóan, intézményünk nem a gyerekek egymáshoz mérésére, összehasonlítására helyezi a hangsúlyt, hanem az önmagához való viszonyításra. Arra, hogy miben, mikor, mennyire, és mitől fejlődött a gyermek (vagy éppen nem).

Sohasem mérünk mindent egyszerre. A folyamatosság ebben az esetben azt jelenti számunkra, hogy többször, apró részletekben egyszerre csak egy kicsi területet célzunk meg.

A megfigyelési szempontokat bármikor felhasználhatjuk, a nap bármely szakában, a cél, hogy minél több ismeretet kapjunk a gyerekről, mindezt minél több természetes élethelyzetből merítve, minél kevesebbszer, minél kevesebb ideig kiemelve őt a játékból. A folyamatos megismerés, másképpen kifejezve a fejlődés nyomon követése adja meg a fejlesztés talaját, azt a bázist, ahonnan folytathatjuk további teendőinket.

Az így kialakult ismeret pedig a további pedagógiai munka, a fejlesztés kiindulópontja.

Gyermekeink fejlődését nyomon követő dokumentációt évente kétszer töltjük ki, egyszer év elején, egyszer pedig az év végén.

Ez a dokumentáció nem öncélú, nem arra szolgál, hogy a mérési kötelezettség meglegyen, hogy a gyerekről létezzen egy dokumentáció. Elsősorban önmagunk számára használható fel, hogy biztonsággal készülhessünk további tervekkel, tennivalókkal.

Ugyanakkor ez a szülők számára is jelentős információhordozó. A családdal való együttműködés szempontjából is igen fontos, hiszen a szülő leírva is láthatja gyermeke pillanatnyi állapotát, tudatosan követheti fejlődésének változásait. A fejlettségi szintek vagy fejlettségi mutatók némi magyarázattal kiegészítve - és nem titokként kezelve - segíthetik a szülők együttműködési készségét, sőt, észrevételeikkel kiegészíthetik, korrigálhatják a miénket, hiszen a gyerek tulajdonságainak, viselkedésének bizonyos aspektusait ők ismerik jobban.

Sindelar

Nagyon jó módszerként ismertük meg és tartjuk Brigitte Sindelar osztrák pszichológus fejlesztő programjának magyar adaptációját. Ezért minden évben tanévkezdéskor a tanköteles korú gyermekeket ezzel a módszerrel mérjük fel. A vizsgáló eljárás célja, a tanulási zavar megelőzésének illetve elmélyülésének megakadályozása. Felmérni az akusztikus és nyelvi képességeket, az emlékezet, a szerialitás, a téri tájékozódás szintjét, valamint a test finom és nagymozgásait. Megtudható, hogy a gyermek mely részképesség-gyengeségek miatt igényel fejlesztő foglalkozást. A vizsgáló eljárás verbális és nonverbális feladatokból áll. A képességprofil elemzésének alapja az egyes részpróbákon elért jó illetve hibás válaszok mennyisége. A fejlődési profil egy fa lombkoronájának rajzolatán keresztül egy fa-diagrammon grafikusán ábrázolható. A faágak a különböző képességek szintjeit mutatják. Hossza pedig jelzi a fejlődés harmonikus illetve diszharmonikus voltát. Azért is tartjuk nagyon jónak, mert szemléletes, gyorsan leolvasható a tanulási zavar mértéke. Megállapítható mely képességek szorulnak fejlesztésre. A minél hatékonyabb fejlődés érdekében bevonjuk a szülőket, hogy otthon ők is végezzenek fejlesztő gyakorlatokat a vizsgáló eljárás során tapasztalt elvárt szint alatti teljesítmények alapján. Megbeszéljük, hogy ezek mindig közös játéknak tűnjenek a gyakorlás rendszeres legyen, ne legyen sok, elég a napi öt-öt perces tevékenység, a fokozatosság elvét betartva. A fejlesztés határfoka a vizsgáló eljárás megismétlésével ellenőrizhető fél év után, akinél szükséges, szintén itt az óvodában.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése

- A gyermek egyéni fejlődését nyomon követő ún. „fejlődési napló”, amely tartalmazza a testi, érzelmi, értelmi és szocializációs fejlődés alakulását
- A gyermek születésével és csecsemőkorával, a családban elfoglalt helyével, szokásaival, megnyilvánulásaival kapcsolatos alapvető információkat (kérdőív formájában).
- Egyéb intézmények, hivatalok (pl.: Bíróság, Gyámügy, Pedagógiai Szakszolgálat, Gyermekjóléti Szolgálat stb.) írásos véleményét, határozatait.

17. HAGYOMÁNYOK, ÜNNEPEK

Az ünnepek jelentős alkalmak a gyermekek és az óvoda életében. A közös élmény erejével megteremtjük a hagyományokat, és közel hozzuk a szűkebb és tágabb környezetünk eseményeit. Az ünnepekkel közvetítjük egyetemes és nemzeti kultúránk értékeit, a jeles napok kapcsán felidézzük a népi hagyományokat.

Szüksége van gyermeknek, felnőttnek egyaránt arra, hogy az ünnep és a mindennapok elváljanak egymástól. Az ünnep fényét emeli a feldíszített óvoda, az ünneplőbe öltözött gyerekek és felnőttek, a meglepetések, és az ajándékozás öröme.

Az érzelmi ráhangolódást biztosítjuk az aktuális mesékkel, versekkel, dalokkal, játékokkal.

Óvodánkban az ünnepeket a szülők javaslatainak figyelembevételével és részvételével szervezzük és bonyolítjuk.

A mindennapok ünnepeit közös tervezgetéssel, készülődéssel, örömteli várakozással erősítjük, így az összetartozás érzését fokozzuk. Az intézményben dolgozók és külső partnereink ismerik és ápolják az intézmény múltját, hagyományait, nyitottak új hagyományok teremtésére.

Óvodánk életében kialakult hagyományok mellett mindig újabb és újabb ünnepi események teremtésével próbáljuk ezt a boldog életérzést szinten tartani.

Hagyományaink, ünnepeink szervezésében fontos szerepet tulajdonítunk nevelési alapelveinknek, óvodai nevelésünk céljának és feladatának.

Illyen esemény:

- Szüreti multság
- Gyermekek születésnapja és névnapja→(csoportokban)
- Márton nap
- Mikulás
- Adventi délután
- Karácsony: Ráhangolódás az ünnepre. Ajándékkészítés, népszokások felelevenítése
- Farsang
- Húsvét
- Kirándulások
- Anyák napja
- Gyermeknap
- Ballagás

18. **GYERMEK ÉS IFJÚSÁGVÉDELEM**

Óvodapedagógusaink közreműködnek a gyermekek veszélyeztetettségének felmérésében, megelőzésében és megszüntetésében. Ennek során, amennyiben a veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, segítséget kérünk, együttműködünk a Gyermekjóléti Szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel, hatóságokkal. A nevelési év kezdetekor írásban tájékoztatjuk a szülőket a gyermekvédelmi felelős személyéről, elérhetőségének helyéről, idejéről.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

Kapcsolattartás

- Az óvoda dolgozóival- óvónők, dajkák
 - A szülőkkel, a családokkal
 - A segítő intézményekkel:
- Pedagógiai Szakszolgálat
Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat
Gyámhivatal

Célunk: feltárni mindazon körülményeket, melyek a gyermekek fejlődését hátrányosan befolyásolják, veszélyeztetik. Törekszünk a szociális hátrányok leküzdésére.

Feladatunk: lehetőségeinknek mérten minden segítséget megadni a hátrányok csökkentéséhez, azokat a családgondozás és az egyéni bánásmód figyelembe vételével kompenzálni.

Elveink között elsősorban a családok tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése és ezzel együttesen a gyermek iránti felelősség ébrentartása áll. Tapintatos személyes kapcsolat kialakítása azon családokkal, akik segítséget kérnek, vagy láthatóan segítségre szorúlnak. A titoktartási kötelezettség minden családot érintő kérdésben megvalósul.

Gyermekvédelmünk preventív szemléleten alapul, mely mellett a promóciót, mint célok adását a nevelőmunkánkban fontosnak tartjuk. Felderítjük a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, megőrizve óvó-védő feladatunkat, és pedagógiai eszközökkel törekszünk a káros hatások megelőzésére, ill. ellensúlyozására, valamint szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményezünk. A gyermekek óvodába érkezése előtt, ill. alatt igyekszünk megismerni az otthoni körülményeket, a családban kialakult nevelési módszereket, illetve szokás és szabályrendszert.

Megelőzés: mely egyben pedagógiai tevékenységet is jelent, célja ugyanis az, hogy megelőzzük, elhárítjuk vagy enyhítjük azokat a gyermekekre ható károsodásokat, amelyek az egészséges személyiségfejlődését megzavarják, vagy meggátolják.

Feltárás: fel kell ismernünk a gyermek problémáit, meg kell keresnünk a problémák okait, segítséget kell nyújtanunk a problémák megoldásához.

Megszüntetés: feladataink közé tartozik, hogy részt vegyünk a gyermekek fejlődését veszélyeztető okok megszüntetésében. Ennek érdekében együtt működünk a polgármesteri hivattal, a gyermekorvossal és védőnővel, a családsegítő szolgálattal, a nevelési tanácsadóval, a gyermekjóléti szolgálattal.

19. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

19.1. ACSALÁD

Az óvodának a legszorosabb és egyben legfontosabb kötődése az óvodás gyermekek családjával való szoros együttműködés, kapcsolattartás. Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül. Nevelési eredményességünk a család szokásrendjének szűrőjén keresztül érvényesül. A gyermek harmonikus fejlődése e kettő összhangján múlik. A szülő és az óvónő közös érdeke a gyermek problémamentes fejlődése otthon és az óvodában egyaránt. A napi szülő-óvónő találkozás a hatás – ellenhatás rendszerében zajlik. Előfordul, hogy az óvónőnek meg kell oldani az előnyökért harcoló túlzott szülői aktivitás problémáját vagy meg kell nyernie a gyermeke iránt elfogult, óvónővel szemben bizalmatlan magatartású szülőt. Egyre gyakoribb jelenség a családban végbemenő funkcionális változás, az átmeneti vagy tartós hátrányos helyzet. Ilyenkor az óvoda igyekszik korrigálni a nevelésben jelentkező hiányosságokat. A kölcsönös bizalomra épülő szülő-óvónő kapcsolat nem egyszerű és nem könnyen kialakítható – meg kell dolgozni érte. A jól működő kapcsolatban az óvónő is érdeklődő magatartásával követi a család életvitelét. Így tud segítője és partnere lenni a szülőnek. Folyamatosan tájékoztatja a gyermekével történt eseményekről, fejlődéséről.

A kapcsolattartás formái

Befogadás: Folyamatos, fokozatos, „anyás”, a gyermek szükségleteit követő. A szülő gyermekével aktívan részt vesz az óvodai tevékenységekben. Tapasztalataink szerint ideális időtartam két hét. Erre azért van szükség, mert minden esetben új környezettel, emberekkel, szokásokkal találkozik a gyermek. Ez meghatározza a későbbi közösségi élet alakulását. Fontos a családias, biztonságot nyújtó légkör. A gyermek óvodai élményein keresztül a család is kialakít egy képet a csoportról, az óvodapedagógusról és az óvodáról.

Fogadóóra: Személyre szabottan, igény szerint, időpont egyeztetés alapján történik. Résztvevői: a csoport mindkét óvónője együtt, a szülő, esetenként a logopédus. Az ilyen alkalom lehetőség a bizalmas jellegű információcserére és a gyermek folyamatos fejlődéséről, iskolaérettségéről való tájékoztatásra.

Szülői értekezlet: Az új szülők részére a nevelési év kezdetén összevontan, csoportokban évente két alkalommal szervezzük. Ismertetjük a Házi rendet, a Helyi Pedagógiai Programot és a csoport éves tervét. Bemutatjuk a fejlesztő játékgyűjteményeket, megválasztjuk a Szülői Munkaközösség tagjait. Elmondjuk a csoportérettel kapcsolatos hagyományokat, tudnivalókat, ismertetjük a szokásrendszert, az aktuális csoportképet. Lehetőség nyílik az új gyermekek szüleinek bemutatkozására, gyermekük bemutatására, a szülők véleményének meghallgatására, aktuális nevelési helyzetek megbeszélésére.

Év végén az óvónők beszámolnak a nevelési év eseményeiről a csoport egész évi tevékenységéről.

Nyílt nap: Minden nevelési évben van lehetősége a szülőknek közelebbről is betekinteni az óvoda munkájába. Ilyen alkalom egyike a tavasszal megtartott nyílt napok, ahol a szülő egész nap jelen lehetnek a csoportokban, megfigyelhetik az ott zajló tevékenységeket, illetve aktívan részt vehetnek bennük. Úgy gondoljuk, ezzel is sokat teszünk azért, hogy a szülők megismerjék az óvodai munkát, megismerkedjenek az intézményi szokás-és szabályrendszerrel.

Nyílt kézműves délutánokat is tartunk, mint például az Adventi, ahol a szülőknek szintén lehetőségük van gyermekeikkel közösen eltölteni az ünnepvárás jegyében, egy süteményillatú, kellemes délutánt.

A szülőkkel közös program még a Márton napi lámpás felvonulás, a Szüreti mulatság, a Mikulás nap, és a Farsangi bál, Föld napi vetélkedő, Anyák napja és a Ballagás.

19. 2. **AZ ISKOLA**

Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet érdekében az intézménnyel folyamatos a kapcsolattartás.

Együttműködés az iskolával

Az együttműködési formák két feladatköre:

- gyermekeink iskolai beilleszkedését megkönnyítő feladatok,
- iskolai életük nyomon követése érdekében tervezett feladatok.

Feladataink az iskolai beilleszkedés megkönnyítésére:

- rendezvénylátogatások,
- iskolai pedagógusok meghívása
- szakmai rendezvények visszalátogatása,
- szülői értekezlet szervezése.

Iskolai életük nyomon követése érdekében tervezett feladatok:

- óvodásaink meglátogatása ősszel és tavasszal,
- az óvodába visszalátogató gyermekek fogadása,
- volt óvodásaink szerepvállalása óvodai rendezvényeken.

Szervezünk óvoda-iskolalátogatásokat, beszélgetéseket, szakmai megbeszélést. Figyelemmel kísérjük óvodásaink fejlődését, beilleszkedését az iskolába, az eredményeket felhasználjuk a kudarc nélküli iskolakezdés érdekében.

19. 3. **AZ ÓVODA EGYÉB KAPCSOLATAI**

Együttműködés a közművelődési intézményekkel

Intézményünk nyitott a nevelést segítő külső hatások befogadására /Irodalmi élményszerzés, Múzeumpedagógia/

A programszervezés követelménye:

- megfeleljenek a gyermekek egyéni, életkori sajátosságainak,
- segítsék nevelési feladataink megvalósítását.

A közművelődési intézményeket /József Attila Művelődési Ház és Szabadidő Központ, Érdy János Könyvtár / a gyerekek rendszeresen látogatják, gyakran szervezünk közös programokat, sokszor szerveznek kifejezetten az óvodás korú gyermekek érdeklődésére, életkori sajátosságaira jellemző előadásokat. Báb, mese, stb.

Kodály Zoltán Zeneiskola. Valamennyi ünnepi rendezvényünkön közös zenéléssel.

Együttműködés szakmai szervezetekkel

A Pedagógiai Szakszolgálat / Tanulási Képességeket Vizsgáló

Szakértői Bizottság /, az orvos, a védőnő, a Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat a gyermekek nevelését segítik speciális problémák megoldásával.

A Pedagógiai Szakszolgálattal kapcsolattartás formái: iskolaérettségi vizsgálatok elvégzése, gyerekek fejlesztése, logopédus beszédfejlesztése, dyslexia szűrése és prevenciója.

Orvossal és védőnővel kapcsolattartás formái: a védőnő rendszeresen látogatja intézményünket, probléma jelzése esetén azonnal az óvoda rendelkezésére áll. Az orvossal való kapcsolattartás eseti megbeszélésekre korlátozódik.

A Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálattal kapcsolattartás formái: a rendszeres információ csere, látogatások.

Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat.

Kapcsolat Szob Város Önkormányzatával és Képviselő Testületével

Kapcsolattartó: az intézmény vezetője

Korrekt, pozitív munkakapcsolat kialakítása, a kölcsönös nyitottság, információáramlás, együttműködés szellemében.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

Szob 2018. 08. 31.

20. FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
2. A közoktatási törvény. Okker Oktatási iroda 1995-1996
3. A fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelvei. Műv. Min. 1997.
4. Az óvodai Nevelés Programja. O.P.I. 1989.
5. Benedek István: Óvodavezetés másképpen. Okker Oktatási Iroda 1996.
6. Érték és minőség az ezredforduló óvodáiban. Tanácskozás 1998. OKKER O.I.
7. Dr. Füle Sándor: A helyi pedagógiai programok kidolgozása. O.O.I. 1996.
8. Dr. Déliné-Dóka-Tömöriné: Integrált személyiségfejlesztő program osztatlan óvodai csoportban. Hajdúböszörmény 1993.
9. Hűvös Éva: Differenciált óvodai bánásmód. Adatbank O.K.I. 1997.
10. Jozef P. Fogaras: A társas érintkezés pszichológiája.- Gondolat Bp. 1989.
11. Nagy Jenőné: Helyzetelemzés, önmeghatározás, döntés. OKKER O.I. 1997.
12. Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan ? Szolnok 1996.
13. Dr. Princzesz Mária: Mentális és viselkedészavarok pszichológiája. O.O.I.
14. Szűcs Józsefné: Család és óvoda nevelőpartneri program. Debrecen 1997.
15. Dr. Szűdi János: Óvoda a közoktatás rendszerében. OKKER O.I. 1997.
16. Vargáné Szabó Györgyi: Epohális rendszerű óvodai nevelési program. Debrecen 1997.
17. Zilahy Józsefné-Stöckert Károlyné-dr. Ráczné dr. Főző Klára:
Óvodai nevelés játékkal, mesével. Bp. Eötvös J. Kiadó 1997.
18. Minőség az óvodában
19. Nagy Jenőné: Óvodatükör
20. Trencsényi L. – Villányi Györgyné: Minőségbiztosítás az óvodai nevelési programban
21. Porkolábné dr.: Kudarc nélkül az iskolában
22. Dr. Balázsne Szűcs Judit: Szabadon, játékosan, örömmel

21. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

1. Tájékoztatásul megkapták:
 - a.) Szob Város Önkormányzata
 - b.) Szülői munkaközösség
2. Publikálás formája: teljes terjedelemben a szülők felé.
3. Megtekinthető: minden csoportban, vezetői irodában egy-egy példány helyben olvasással.
4. Pedagógiai Program érvényessége: 2024. szept. 1 – határozatlan ideig.

Pedagógiai Program bevezetése: 2024. szeptember 1-től minden csoportban.

A nevelési program: módosítható, kiegészíthető, ezt a legitimációs körbe tartozók bármelyike kezdeményezheti; kötelező, ha azt jogszabály előírja;

Kezdeményező lehet:

- fenntartó
- nevelőtestület

A módosítás lehetséges okai:

- szülői igények változása,
- testületi javaslatok,
- szervezeti átalakulás,
- személyi és tárgyi feltételek megváltozása.

5. A módosítás előterjesztésének formái:

- Írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőségének.
- Részletes szóbeli előterjesztés a nevelőtestületi értekezleten.

A program módosításának előírásai:

- A Helyi Pedagógiai Program módosítható, ha a nevelő testület 50%-a szükségesnek ítéli.

A Helyi Pedagógiai Program **függeléke**:

- Kötelező minimális eszközjegyzék

A hatálybalépéssel egyidejűleg érvényét veszti az intézmény 2017. szeptember 1-én kelt Helyi Pedagógiai Program.

22. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Az óvoda pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatosan magasabb jogszabályban megfogalmazottak szerint **véleményezési jogával élve** a dokumentumról a Szülői Szervezet elfogadás előtt véleményt alkotott.

Szob, 2024. augusztus 30.

.....
Szülői szervezet képviselője

Az óvoda nevelőtestülete át nem ruházható jogkörében a helyi pedagógiai programot 2024. év 08. hó 30. napján tartott határozatképes ülésén 100 %-os igenlő szavazattal elfogadta. Az elfogadás tényét a nevelőtestület tagjai a csatolt jegyzőkönyvben hitelesítő aláírásukkal tanúsítják.

Szob, 2024. augusztus 30.

.....
Homolya Mónika
Nevelőtestület képviselője

A Helyi Pedagógiai Program módosított változatát jóváhagyta:

Szob, 2024. augusztus 30.

.....
p.h. Hámoriné Schubauer Mónika
főigazgató

A Szobi Napsugár Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programjával az óvoda fenntartója, Szob Város Önkormányzata egyetért.

Szob, 2024. augusztus 30.

p.h.
.....
Ferencz Gyöngyi
polgármester

1. sz. FÜGGELÉK

23. **KÖTELEZŐ MINIMÁLIS ESZKÖZJEGYZÉK**

Az 1/1998. (VII.24.) OM rendelet alapján intézményünkben a kötelező (minimális) eszközjegyzéknek való megfelelés az alábbiak szerint alakul.

Helyiségek

Csoportszobák

Tornaszoba

Iroda

Orvosi szoba, elkülönítő

Felnőtt mosdók, öltözők

Gyermekmosdók

Konyha és tálaló

Raktár

Bútorzati és berendezési tárgyak

Csoportszobák

Ezek felszereltsége megfelelő.

Tornaszoba

Felszereltsége megfelelő.

Óvodavezetői iroda

Felszereltsége megfelelő. Lemezszekrénnel rendelkezünk.

Orvosi szoba, elkülönítő

Felszereltsége megfelelő.

Felnőtt mosdók, öltözők

Felszereltsége megfelelő.

Gyermekmosdók

Felszereltsége megfelelő.

Konyha és tálalók

Felszereltsége erősen kifogásolható. A bútorzat és a berendezés elavult, nem a szabványnak megfelelő.

Raktár

Megfelelő.

Játzóudvar

Felszereltsége az EU szabvány kritériumainak megfelel.

Felnőtt munkavégzéshez szükséges eszközök

Megfelelő.

A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök

Játékok

Megfelelő.

A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök

Megfelelő.

Egészség- és munkavédelmi eszközök

Zárható gyógyszereszekrény helyett mentőláda található a vezetői irodában.

Hivatalos példányok találhatóak:

1. Szob Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatal
2. Szobi Napsugár Óvoda és Bölcsőde